

RAPORT DE ACTIVITATE

PENTRU ANUL 2023

Prezentul raport de activitate a fost elaborat pentru evaluarea managementului de către Consiliul Județean Hunedoara, denumit în continuare autoritatea, pentru Muzeul Civilizației Dacice și Romane denumită în continuare MCDR, aflat în subordinea sa, în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 189/2008 privind managementul instituțiilor publice de cultură, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 269/2009, cu modificările și completările ulterioare, denumită în continuare ordonanța de urgență, precum și cu cele ale regulamentului de evaluare.

Criterii de evaluare:

1. evoluția instituției în raport cu mediul în care își desfășoară activitatea și în raport cu sistemul instituțional existent;
2. îmbunătățirea activității instituției;
3. organizarea/sistemul organizațional al instituției;
4. situația economico-financiară a instituției;
5. strategia, programele și implementarea planului de acțiune pentru îndeplinirea misiunii specifice instituției, conform sarcinilor formulate de autoritate;
6. evoluția economico-financiară a instituției, pentru următoarea perioadă de management, cu menționarea resurselor financiare necesare de alocat de către autoritate.

În conformitate cu prevederile contractului de management, datele și informațiile din prezentul raport sunt aferente perioadei: de la 01.01.2023 la 31.12.2023 reprezentând prima evaluare.

CUPRINS GENERAL

A.	Evoluția instituției în raport cu mediul în care își desfășoară activitatea	4
1.	Colaborarea cu instituții, organizații, grupuri informale care se adresează aceleiași comunități	7
2.	Analiza SWOT (analiza mediului intern și extern, puncte tari, puncte slabe, oportunități, amenințări)	11
3.	Evoluția imaginii existente și măsuri luate pentru îmbunătățirea acesteia	12
4.	Măsuri luate pentru cunoașterea categoriilor de beneficiari	15
5.	Grupurile-țintă ale activităților instituției	17
6.	Profilul beneficiarului actual	21
B.	Evoluția profesională a instituției și propuneri privind îmbunătățirea acesteia	25
1.	Adecvarea activității profesionale a instituției la politicile culturale la nivel național și la strategia culturală a autorității	25
2.	Orientarea activității profesionale către beneficiari	39
3.	Analiza principalelor direcții de acțiune întreprinse.	52
C.	Organizarea, funcționarea instituției și propuneri de restructurare și/sau de reorganizare, pentru mai bună funcționare, după caz	58
1.	Măsuri de organizare internă	58
2.	Propuneri privind modificarea reglementărilor interne	58
3.	Sinteza activității organismelor colegiale de conducere	59
4.	Dinamica și evoluția resurselor umane ale instituției (fluctuație, cursuri, evaluare, promovare, motivare/sanționare)	61
5.	Măsuri luate pentru gestionarea patrimoniului instituției, îmbunătățiri/refuncționări ale spațiilor	63

6.	Măsuri luate în urma controalelor, verificării/auditării din partea autorității sau a altor organisme de control în perioada raportată.	68
D.	Evoluția situației economico-financiare a instituției	72
1.	Analiza datelor financiare din proiectul de management corelat cu bilanțul contabil al perioadei raportate;	72
2.	Evoluția valorii indicatorilor de performanță în perioada raportată, conform criteriilor de performanță ale instituției.	79
E.	Sinteza programelor și a planului de acțiune pentru îndeplinirea obligațiilor asumate prin proiectul de management	80
1.	Viziune	80
2.	Misiune	80
3.	Obiective (generale și specifice)	89
4.	Strategie culturală, pentru întreaga perioadă de management	90
5.	Strategie și plan de marketing	91
6.	Programe propuse pentru întreaga perioadă de management	116
7.	Proiecte din cadrul programelor	116
8.	Alte evenimente, activități specifice instituției, planificate pentru perioada de management.	145
F.	Previzionarea evoluției economico-financiare a instituției, cu o estimare a resurselor financiare ce ar trebui alocate de către autoritate, precum și a veniturilor instituției ce pot fi atrase din alte surse	154
1.	Proiectul de venituri și cheltuieli pentru următoarea perioadă de raportare.	154
2.	Număr de beneficiari estimați pentru următoarea perioadă de management	155
3.	Analiza programului minimal realizat	156

A.	Evoluția instituției în raport cu mediului în care își desfășoară activitatea:
-----------	---

În arealul transilvan, Muzeul Civilizației Dacice și Romane se înscrie ca una dintre cele mai prestigioase instituții de cultură, atât din punct de vedere al vechimii, cât, mai ales, al activității muzeale și științifice.

Muzeul din Deva a luat ființă la 13 mai 1880, din inițiativa *Societății de Istorie și Arheologie a comitatului Hunedoara*.

În decursul timpului, muzeul și-a desfășurat activitatea în mai multe clădiri. În ședința din 20 iulie 1881 s-a hotărât ca muzeul să fie deschis în casa particulară a lui Pogány Adám din Deva, strada Hunedoarei. În această clădire s-a făcut și inaugurarea oficială a muzeului. Sediul muzeului a fost schimbat în anul 1890, acesta fiind mutat în aripa stângă a Liceului Real din Deva, iar din 1896 în 6 săli ale unui edificiu separat al Liceului Real. După mai bine de patru decenii, în anul 2006, în urma unei ample restaurări, muzeul a fost mutat în clădirea-monument istoric „Magna Curia”, în care își desfășoară activitatea și astăzi.

Instituție de anvergură națională, apreciată pentru valoarea, reprezentativitatea și originalitatea patrimoniului deținut, Muzeul Civilizației Dacice și Romane este nu numai un reper, dar și o instituție deschisă, modernă și sincronă cu tendințele și orientările muzeologiei contemporane.

Proiectele și programele culturale inițiate de Muzeul Civilizației Dacice și Romane în anul 2023 au avut în vedere, în primul rând, valorificarea muzeală a pieselor de tezaur, fond și bunuri culturale din colecțiile sale, pentru o mai bună cunoaștere și afirmare a acestora pe plan local, național și european. În acest scop s-a urmărit evidențierea valorilor patrimoniale prin prezentări moderne, menite să aducă un spor de atractivitate, dar și de compatibilitate cu standardele muzeologice impuse de normele în vigoare.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, își desfășoară activitatea și în cadrul secțiilor din teritoriu prin Muzeul de Arheologie Sarmizegetusa, Muzeul de Istorie Locală și Etnografie din Brad, Muzeul de Etnografie și Artă Populară din Orăștie, Complexul Memorial „Aurel Vlaicu”.

Prin întreaga sa activitate desfășurată pe parcursul anului 2023, Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva a urmărit promovarea patrimoniului istoric național și județean, a valorilor cultural-artistice ale arealului hunedorean, atât la nivel intern cât și internațional.

Pentru a îndeplini misiunea muzeului și a-și atinge scopurile propuse în perioada de referință, politica managerială a Muzeului Civilizației Dacice și Romane a urmărit în detaliu dezvoltarea unei culturi organizaționale bazată pe o comunicare eficientă atât în interiorul instituției, cât și în exteriorul acesteia. Alte direcții urmărite de echipa managerială a muzeului împreună cu specialiștii muzeului au fost cele care au privit îmbunătățirea parametrilor de calitate a tuturor activităților instituției, promovarea instituției prin toate modalitățile și căile de publicitate, dezvoltarea continuă a relațiilor comunitare și inter-instituționale, protejarea, conservarea și restaurarea patrimoniului propriu în vederea punerii lui în valoare.

În cursul anului 2023, specialiștii muzeului au avut în planul de lucru diverse teme de cercetare, precum și continuarea unor programe și proiecte culturale, menite să îmbogățească patrimoniul cultural deținut, dar și să contribuie la educarea publicului în spiritul respectului și al aprecierii valorilor culturale hunedorene și naționale.

Promovarea patrimoniului s-a realizat prin intermediul site-ului web al muzeului (www.mcdr.ro), acesta fiind actualizat constant cu informație grafică și text adresat atât publicului larg, presei, dar și specialiștilor interesați de activitatea instituției.

De asemenea, pagina de facebook care este împrăștiată periodic, reflectă nu numai activitatea curentă a Muzeului Civilizației Dacice și Romane, dar și alte date de interes general. Pagina de Facebook constituie una dintre legăturile vii ale instituției cu publicul, cu cetățenii. Promovarea s-a mai realizat și prin intermediul canalului de youtube al Muzeului Civilizației Dacice și Romane (mcdrtube) și Instagram

În cursul anului 2023, Secția de Marketing și Relații cu Publicul a desfășurat o amplă activitate de promovare a patrimoniului cultural. Astfel, alături de activitatea de promovare pe plan local și național, în mediul on-line, s-a realizat și activitatea de promovare internațională a Muzeului, în mediul virtual prin intermediul unor site-uri de profil internaționale: ViMuseo ([Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva | ViMuseo](#)), Museums of the World, Google Arts and Culture.

Au fost dezvoltate rubrici noi, periodice, prin intermediul cărora este promovat on-line patrimonial imobil monumental hunedorean precum și cel mobil păstrat la Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva.

Activitățile desfășurate de specialiștii instituției muzeale cunosc o mare diversitate, fiind atât de natură științifică și de cercetare, cât și expozițională, cultural-educativă, evidentă, conservare și restaurare.

Cercetarea științifică constituie o componentă esențială a activității muzeale, motiv pentru care i se acordă o importanță deosebită. Specialiștii muzeului au avut în planul de lucru 30 de teme de cercetare, majoritatea valorificate prin publicare în cadrul articolelor, studiilor și cărților.

Rezultatele cercetării științifice s-au concretizat într-un număr de 33 rapoarte de cercetare, note, lucrări, articole și studii publicate sau aflate în curs de publicare, la care se adaugă și Anuarul științific *Sargetia, Acta Musei Devensis*.

De asemenea, în cursul anului 2023, specialiștii muzeului au participat la manifestări științifice desfășurate fizic sau on-line, unde au fost prezentate 52 de rapoarte de cercetare și comunicări.

1.	Colaborarea cu instituții, organizații, grupuri informale care se adresează aceleiași comunități:
-----------	--

Prin întreaga sa activitate desfășurată pe parcursul anului 2023, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a urmărit promovarea patrimoniului istoric național și județean, a valorilor cultural-artistice ale arealului hunedorean, la nivel intern și internațional. Astfel, în derularea programelor și proiectelor culturale, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a desfășurat diverse colaborări ce au avut la bază protocolul sau acordul de colaborare, încheiat fie punctual, pentru o anumită activitate, fie anual.

În cursul anului 2023 au fost încheiate protocoalele de colaborare și contracte de parteneriat cultural, după cum urmează:

- Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca (Conservare, Restaurare sit arheologic Covasna - Cetatea Zânelor)
- Universitatea de Vest Timișoara
- Inspectoratul de Jandarmi Județean „Decebal” Hunedoara și Inspectoratul Școlar Județean Hunedoara
- Academia Română, Filiala Timișoara (ARFT)
- Liceul de Arte „Sigismund Toduță” Deva
- Asociația Culturală Dev-Art
- Colegiul Național Sportiv „Cetate”
- Colegiul Național „Decebal” – Deva
- Inspectoratul Școlar Județean Hunedoara
- Direcția Generală de Administrare Monumente și Promovare Turistică a Județului Hunedoara
- Grădinița cu Program Prelungit nr. 7 Deva
- Asociația F.I.B.O.O. – Fapte și Idei Bune Oriunde Oricând
- Liceul Tehnologic „Transilvania” - Deva
- Liceul Tehnologic „D. Hurmuzescu” - Deva
- Asociația pentru Promovarea Turismului din Deva și Regiune
- Episcopia Devei și Hunedoarei – Centrul de Tineret Orthocaffe Deva
- Colegiul Național Pedagogic „Regina Maria”
- Școala Gimnazială Vălișoara
- Liceul Teoretic „Avram Iancu” Brad
- Școala Gimnazială „Horia, Cloșca Și Crișan” Brad
- Școala Gimnazială „Mircea Sântimbreanu” Brad
- Palatul Copiilor Deva
- Școala Gimnazială Vața de Jos
- Liceul Tehnologic de Transport Feroviar „Anghel Saligny” - Simeria
- Centrul de Cultură și Artă al Jud. Hunedoara
- Școala Gimnazială Rapoltu Mare

- Universitatea de Vest Timișoara
- Colegiul Național „Iancu de Hunedoara”
- Centrul Cultural „Drăgan Muntean” – Deva
- Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”
- Primăria Orașului Geoagiu
- Asociația Culturală Del – Del Erdelyert
- Asociația Corneliu Group
- Județul Hunedoara
- Muzeul Național Brukenthal
- Primăria Ribița
- Facultatea de Arhitectură și Urbanism – Timișoara
- Interact Club Deva

Alături de proiectele cultural-educative desfășurate cu partenerii externi, muzeul a participat și la diverse proiecte cu fonduri nerambursabile:

1. Proiectul Ruta Împăraților Romani care face parte din proiectul mai larg Rute culturale în zona inferioară și de mijloc a Dunării, proiect aprobat în cadrul cererii de proiecte a Comisiei Europene (23/G/ENT/CIP/11/B/N02S008) „Trans-national cooperation projects on European Cultural Routes” și care are ca obiectiv principal diversificarea ofertei turistice europene și creșterea vizibilității zonei Dunării inferioare și de mijloc ca o destinație atractivă și durabilă, prin dezvoltarea unei rute culturale în Bulgaria, Croația, România și Serbia. În 2015, Ruta Împăraților Romani, alături de Ruta dunăreană a vinului, din care fac parte 12 regiuni viticole, a fost certificată ca și rută culturală europeană a Consiliului Europei. Colaborarea între partenerii proiectului continuă și în perioada 2023 - 2027.

2. Proiect de cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic Ardeu–„Cetățuie”, com. Balșa, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2022 – 2027, finanțat de Ministerul Culturii.

3. Proiect de cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic Micia, com. Vețel, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2021 – 2025, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

4. Proiect de cercetare arheologică sistematică situl arheologic prioritar Ulpia Traiana Sarmizegetusa, com. Sarmizegetusa, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2019 – 2024, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

5. Proiect de cercetare arheologică sistematică Uroi – Măgura Uroiului, perioada de derulare 2013 – 2024, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

6. Proiect de cercetare arheologică sistematică în comuna **Rapoltu Mare – La Vie**, județul Hunedoara, perioada de derulare 2013 - 2024, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

7. Proiectul „Realizarea Muzeului Civilizației Dacice” în municipiul Orăștie, Poarta de intrare către Cetățile Dacice, județul Hunedoara.

Scopul realizării proiectului constă în conectarea celor două capitale dacice și romane prin intermediul acestui spațiu expozițional. Comasarea patrimoniului cultural imobil al Muzeului de Etnografie și Artă Populară Orăștie cu patrimoniul arheologic descoperit în ultimii 50 de ani în cadrul sitului arheologic Grădiștea de Munte - Sarmizegetusa Regia și punerea în valoare expozițională la nivelul standardelor sec. XXI. De asemenea în viitorul spațiu expozițional vor fi organizate depozite pentru păstrare a materialului arheologic.

Realizarea acestui proiect va avea un impact pozitiv asupra dezvoltării durabile a comunității locale:

- Dezvoltarea turismului cultural în context european, dezvoltarea durabilă în zona Orăștiei;
- Realizarea unor expoziții cu artefacte aparținând civilizației dacice;
- Creșterea interesului pentru cultura și civilizația antică;
- Integrarea acestui muzeu în zona istorică cu vestigii de epocă medievală din municipiul Orăștie.

Astfel, prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 46/2018, s-a aprobat preluarea imobilului „Spital Orăștie” din domeniul public al Municipiului Orăștie în domeniul public al județului Hunedoara, în vederea reabilitării și modernizării pentru a corespunde noii destinații de sediu pentru Muzeul Civilizației Dacice Orăștie – secție a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva.

Proiectul „Realizarea Muzeului Civilizației Dacice” este finanțat în cadrul Programului Operațional Regional 2014-2020, Axa prioritară 13, iar implementarea acestuia se va realiza în parteneriat de către Consiliul Județean Hunedoara și Consiliul Local al Municipiului Orăștie.

8. Proiectul „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetice” Muzeu vechi Constantin Daicoviciu.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane este parte a primei rute europene din România, „Ruta Împăraților Romani” care poate fi considerat punctul de plecare către cercetarea interdisciplinară și formarea profesională îmbinată cu practica în teren.

Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic are ca scop atragerea specialiștilor din mediul academic, universitar și al cercetărilor științifice din Europa și lume către cel mai important sit arheologic de epocă romană din România.

Prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 202 din 28 august 2019, s-a aprobat nota conceptuală și tema de proiectare pentru obiectivul de investiții

„Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic” Muzeu vechi Constantin Daicoviciu.

În acest sens, pentru realizarea acestui obiectiv de investiții, în urma întocmirii expertizei tehnice atașate proiectului cu nr. 628/2008 a rezultat faptul că cea mai eficientă măsură este demolarea clădirii Muzeului vechi „Constantin Daicoviciu” Sarmizegetusa deoarece costurile de reabilitare depășesc cu mult construirea unei clădiri noi.

Obiectivul de investiții propus va consta în construirea unei clădiri noi pentru crearea de spații necesare cercetării arheologice, a unor spații de cazare pentru cercetători/studenti, amenajarea unor spații de depozitare și expunere artefacte, amenajarea unei parări atât pentru obiectivul propus cât și pentru vizitatorii sitului Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

În luna noiembrie 2019 a fost realizat Studiul de fezabilitate (SF) pentru obiectivul de investiții „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic - Muzeul vechi Constantin Daicoviciu”, iar cu adresa nr. 302/27.01.2020 această documentație a fost înaintată Consiliului Județean Hunedoara în vederea aprobării prin hotărâre.

S-a solicitat Consiliului Județean Hunedoara continuarea finanțării multianuale a obiectivului de investiții „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic - Muzeul vechi Constantin Daicoviciu”.

9. Proiectul „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, comuna Sarmizegetusa, județul Hunedoara.

Documentația de avizare a lucrărilor de intervenții a proiectului „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa” a fost achiziționată de către Muzeul Civilizației Dacice și Romane în baza Hotărârii Consiliului Județean Hunedoara nr. 156/2013.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane a obținut avizarea documentației la faza D. A. L. I. de către Ministerul Culturii prin Avizul nr. 203 din 20.10.2014. În anul 2016, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a predat Consiliului Județean Hunedoara, această documentație prin Contractul de cesiune drepturi de autor nr. 106/ 13838/2016 și care a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 114/2016.

Proiectul „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, este finanțat în cadrul Programului Operațional Regional 2014 - 2020, Axa prioritară 5, conform Contractului de finanțare nr. 4426/16.07.2019, iar implementarea acestuia se va realiza de către Consiliul Județean Hunedoara.

2.	Analiza SWOT (analiza mediului intern și extern, puncte tari, puncte slabe, oportunități, amenințări):
-----------	---

Acest tip de analiză, reprezintă cel mai important instrument managerial prin care se pot evalua factorii de influență interni și externi, în vederea evidențierii punctelor tari și slabe ale instituției, corelate cu oportunitățile și amenințările existente, raportate în general la buna funcționare a muzeului, pentru îndeplinirea misiunii sale instituționale.

Puncte tari:

- Muzeul Civilizației Dacice și Romane reprezintă un centru cultural cu îndelungată tradiție în județul Hunedoara;
- Patrimoniul bogat, format din colecții ce cuprind toate perioadele istorice, la care se adaugă patrimoniul colecțiilor de științe ale naturii;
- Rețea muzeală diversificată ca ofertă, existentă pe tot teritoriul județului Hunedoara;
- Cantitatea, calitatea și diversitatea ofertei culturale și a serviciilor oferite către populație;
- Personal calificat și specializat în domeniul de activitate al instituției;
- Laboratorul de restaurare este acreditat;
- Beneficiază de mai mulți ani de un site propriu, care îi permite să fie în legătură permanentă cu utilizatorii;
- Beneficiază și de o pagină de facebook unde cei interesați pot găsi informații referitoare la evenimentele culturale organizate pe parcursul anului;
- Bună colaborare cu autoritățile județene în vederea obținerii sprijinului logistic, financiar, de consiliere necesar;
- Participarea la expoziții naționale și internaționale;
- Capacitatea de a organiza și găzdui evenimente de nivel național și internațional.
- O relație foarte bună cu parteneri externi materializată prin protocoale de colaborare încheiate pe diverse activități, cu instituții similare din țară, O.N.G.-uri, universități, școli și participarea în calitate de partener la proiecte cu finanțare guvernamentală și europeană.

Puncte slabe:

- Salarizarea nemotivantă existentă în sistemul bugetar;
- Lipsa personalului de specialitate în întocmirea proiectelor de accesare a fondurilor europene;
- Lipsa personalului de specialitate necesar evaluării colecțiilor din cadrul instituției.

Oportunități:

- Pe teritoriul județului Hunedoara se găsesc cele două capitale antice Sarmizegetusa Regia și Ulpia Traiana Sarmizegetusa, puncte forte de atracție pentru publicul vizitator;
- Posibilitatea de a se constitui în pol de atracție și interes ca centru istoric datorită amplasării sediului central al muzeului și a deținerii unui patrimoniu bogat, format din colecții ce cuprind toate perioadele istorice, la care se adaugă patrimoniul colecțiilor de științe ale naturii, precum și deținerea unei rețele muzeale diversificată ca ofertă, existentă pe tot teritoriul județului Hunedoara;
- Posibilitatea dezvoltării turismului cultural, un element semnificativ pe baza căruia județul Hunedoara poate atinge o dezvoltare economică și socială durabilă;
- Posibilitatea organizării de conferințe sau congrese, vizite de studiu, evenimente socio-culturale tematice și tururi turistice;
- Posibilitatea participării în parteneriat în programe de anvergură națională și internațională;
- Posibilitatea încheierii de noi parteneriate, în condițiile în care Muzeul Civilizației Dacice și Romane este singura instituție de profil capabilă de o ofertă culturală la nivelul cerințelor tot mai manifeste ale instituțiilor partenere și de spații adecvate desfășurării unor evenimente deosebite;
- Capacitatea de a se prezenta în fața comisiilor din cadrul Ministerului Culturii cu proiecte de anvergură privind conservarea și restaurarea a patrimoniului muzeal;
- Capacitatea de a fi partener în proiecte cu finanțare guvernamentală și europeană în domeniul cercetării, restaurării, protecției și conservării patrimoniului cultural.

Amenințări:

- Reducerea personalului din sistemul bugetar prin blocarea posturilor și plecarea naturală a personalului angajat;
- Reducerea veniturilor din subvenții.

3.	Evoluția imaginii existente și măsuri luate pentru îmbunătățirea acesteia:
-----------	---

Modul în care o instituție, cu atât mai mult una de cultură, se prezintă publicului este dat de o serie de factori, care însumați creează cartea sa de vizită.

Plecând de la imaginea exterioară, care poate crea o impresie vizuală plăcută, ce te îndeamnă să afli mai multe și până la modul în care cel care trece pragul muzeului percepe spațiile expoziționale sau cele conexe altor activități, muzeul a încercat să transmită un mesaj clar vizitatorilor privind rolul său în societate. Deloc de neglijat este comportamentul personalului vis-à-vis de public, profesionalismul acestuia, modul

în care intervine discret dar convingător în relația cu publicul vizitator sau cu participanții la diferitele activități culturale.

Politica managerială a manifestat o preocupare continuă pentru tot ceea ce înseamnă imaginea Muzeului Civilizației Dacice și Romane, au fost regândite modalitățile de comunicare cu societatea civilă și instituțiile statului, reușind astfel să fim prezenți săptămânal în mass-media locală cu informații de specialitate privind activitatea și evenimentele organizate. Prin recurgerea la modalități de comunicare eficiente, precum pagina oficială de Facebook a instituției și actualizarea permanentă a informațiilor pe site-ul muzeului, prin portaluri on-line și prin linkuri inter-instituționale, specialiștii din cadrul Muzeului Civilizației Dacice și Romane au reușit să împărtășească comunității numeroasele cunoștințe despre inestimabilul patrimoniu al județului Hunedoara, oferind publicului un program zilnic de informare în mediul online.

Îmbunătățirea imaginii este o preocupare permanentă a Muzeului Civilizației Dacice și Romane, vizându-se în egală măsură promovarea activităților culturale cât și corecta și eficienta comunicare a patrimoniului muzeal. Pentru dezvoltarea permanentă a audiențelor, pentru creșterea vizibilității acțiunilor în toate mediile este necesară implementarea unei strategii anuale de promovare, adaptată noilor tendințe și nevoilor de informare ale publicului. Nu este vorba numai despre calitatea activităților sau de conținutul transmis cât și despre eficiența mediilor de comunicare și adaptarea continuă a mesajului la cele mai utilizate canale mediatice sau de socializare.

Publicitatea permanentă și constantă este unul din dezideratele politicii manageriale a Muzeului Civilizației Dacice și Romane. Instituția muzeală pune un deosebit accent pe activitatea de publicitate deoarece de modul cum este aceasta desfășurată depinde și imaginea muzeului, modul cum este perceput de comunitatea locală sau de turiști, feed-backul acțiunilor cultural-științifice și educative organizate pentru aceștia.

În acest sens, o sinteză a aparițiilor în presa de specialitate, cu referire la diferitele tipuri de mass-media este prezentată după cum urmează.

- emisiuni, interviuri și știri TV și radio (Antena 1, Info HD, Antena 3 Deva, Radio România Cultural, Radio)

- presa scrisă și on-line (Accent Media, Servus Hunedoara, Mesagerul Hunedorean, Info HD Replica, Go Hunedoara)

Conform dosarului de presă, în perioada, au apărut 150 de articole în presa scrisă și on-line, 43 comunicate de presă, 25 apariții la emisiuni și știri TV și 10 emisiuni și știri la posturile de radio referitoare la activitățile desfășurate sau organizate de instituția muzeală.

Pe lângă publicitatea realizată prin intermediul mass-media, s-a asigurat în permanență activitatea de promovare și mediatizare prin intermediul site-ului web al muzeului, a paginii de facebook, mcdrtube (canalul de youtube al Muzeului Civilizației Dacice și Romane), profil Instagram, site-uri de profil internaționale: ViMuseo ([Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva | ViMuseo](#)) și Museums of the World, Google Arts and Culture.

Articolele publicate, interviurile radio și emisiunile TV vizează atât popularizarea acțiunilor și a manifestărilor desfășurate de muzeu, popularizarea unor monumente istorice sau a altor bunuri de patrimoniu, cât și educarea publicului în privința valorii lor istorice și a ocrotirii acestora. Secția de Marketing și Relații cu Publicul a mediatizat fiecare acțiune și manifestare cultural-științifică desfășurată de instituție, uzând de toate canalele media de care instituția dispune. La activitatea de promovare a Muzeului Civilizației Dacice și Romane au participat și alți angajați ai instituției de la celelalte secții. De asemenea, activitate de publicitate s-a făcut și prin intermediul diverselor materiale destinate vânzării, cu însemnele muzeului, cu imagini ale obiectivelor muzeale sau a unor obiecte din patrimoniul muzeului.

Fără îndoială că intenția tuturor componentelor Muzeului Civilizației Dacice și Romane este de a deschide căi stabile a unor conexiuni cu toate categoriile societății, de vârstă, din interior și exterior, de a atrage și apropia publicul, de ceea ce înseamnă muzeul și de a face cunoscută această instituție în rândul comunității locale, naționale și internaționale, alături de fabulosul și specialul patrimoniu istoric-arheologic și etnografic al județului Hunedoara.

Calitatea și diversitatea activităților desfășurate de muzeu s-au reflectat în principal în numărul de vizitatori care au participat la acestea, atât fizic cât și în mediu virtual. Astfel, numărul de vizitatori înregistrați în anul 2023 sunt după cum urmează:

- Persoane de toate vârstele care au vizitat în această perioadă obiectivele Muzeului Civilizației Dacice și Romane au fost în număr de 58.632 din care: 49.932 cu bilete și 8.700 cu bilete gratuite.

- Vizitatori în mediul online au fost în număr de 1.839.772: - site-ul web al muzeului (www.mcdr.ro) a fost accesat de un număr de 1.681.264 de vizitatori (+444,19% față de anul 2022); - pagina de Facebook a muzeului a fost urmărită de un număr de 157.000 persoane (+ 35,6% față de anul 2022); - persoane care au vizionat canalul mcdrtube au fost în număr de 250, iar impact profil Instagram 1.258 persoane.

4.	Măsuri luate pentru cunoașterea categoriilor de beneficiari:
-----------	---

Datorită misiunii deosebit de complexe pe care o are instituția, ea se adresează unor categorii de public largi și diverse: de la preșcolari care trebuie inițiați în tainele artelor, istoriei și a culturii, până la cei mai vârstnici locuitori ai județului, care sunt nu numai consumatori de cultură, ci și păstrători și transmițători ai acesteia.

Publicul vizitator constituie unul dintre stâlpii de susținere a fiecărui muzeu. Nu este vorba numai despre vizitatori ci despre toate instituțiile și persoanele care pot susține Muzeul. Muzeele atrag diverse categorii de public: populația locală, elevi, studenți, vizitatori individuali, familii cu copii, turiști și alte categorii. Făcând o analiză a structurii și provenienței publicului un muzeu își poate schița o imagine a situației sale actuale. Publicul muzeal, ca entitate abstractă, a existat dintotdeauna, încă de la apariția muzeului ca instituție publică. Interesul publicului pentru actul cultural muzeal s-a manifestat cu o intensitate graduală, într-o evoluție permanentă, în funcție de nivelul de educație. Pentru a înțelege ceea ce dorește publicul, raportat la categoriile de beneficiari ai actului cultural, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a efectuat o serie de cercetări sociologice prin metodele clasice de analiză și decizie utilizate de marketingul cultural. În cercetarea publicului vizitator s-au folosit sondajul de opinie și analiza statistică. Astfel, în vederea cunoașterii categoriilor de beneficiari ai actului cultural s-au desfășurat sondaje și anchete sociologice ale căror rezultate constituie baza proiectelor de viitor.

De asemenea, un alt instrument de lucru privind părerile publicului referitoare la calitatea ofertei culturale îl reprezintă „*Caietul de impresii*”, în care vizitatorii își scriu impresiile și sugestiile asupra ofertei culturale a muzeului deven.

Mesajul instituției, în concordanță cu funcțiile clasice ale muzeului, este clar definit și ușor de înțeles. El are în centru cea mai mare avuție națională, *patrimoniul cultural național*, moștenirea materială și imaterială lăsată generațiilor noastre de strămoși. Transmiterea mesajului Muzeului se realizează într-un mod științific, prezentarea valorilor patrimoniului se realizează atât prin expozițiile de bază ale muzeului cât și prin expoziții și manifestări cu caracter temporar. La acestea se adaugă toate manifestările cu caracter științific și cultural care au drept scop conștientizarea valorilor autentice, educarea publicului vizitator, în spiritul cunoașterii și respectării patrimoniului național, stimularea creativității și înțelegerea necesității păstrării identității naționale. Percepția mesajului instituției se reflectă în dinamica numărului de vizitatori, nivelul educație acestora, structura socială a categoriilor de vizitatori etc. Sondajele și anchetele sociologice realizate în ultimii ani relevă interesul tot mai crescut al publicului și deplasarea acestui interes pentru grupele de vârstă tinere. Modalitățile de sondare a opiniei publice sau diversificat și rezultatele acestora au

demonstrat creșterea interesului tuturor categoriilor de vizitatori în creșterea și dezvoltarea Muzeului.

Statisticele realizate la intrarea în Muzeu sunt utilizate în scopul evaluării și cercetării publicului ca răspuns dat de acesta la oferta culturală. În sinteză, rezultatele au fost următoarele:

În anul 2023, ponderea cea mai mare o reprezintă elevii, 50%. Din categoria adulților, - cei mai numeroși vizitatori aveau vârsta cuprinsă între 25 și 40 de ani. Un procent de 40% vizitează des Muzeul, iar 35% numai ocazional. Pentru motivul recreării în cadrul natural au optat 79%. Manifestările culturale erau preferate de 85%, iar pentru cunoașterea patrimoniului muzeal au optat 45%.

Concluziile rezultate din anchetele sociologice evidențiază faptul că ponderea cea mai mare o au elevii și vizitatorii cu vârste cuprinse între 18 și 45 de ani.

Conform datelor statistice, numărul de vizitatori înregistrați în cursul anului 2023, care au participat la activitățile desfășurate de muzeu, atât fizic cât și în mediu virtual, sunt după cum urmează:

- Persoane de toate vârstele care au vizitat în această perioadă obiectivele Muzeului Civilizației Dacice și Romane au fost în număr de 58.632 din care: 49.932 cu bilete și 8.700 cu bilete gratuite.

- Vizitatori în mediul online au fost în număr de 1.839.772: - site-ul web al muzeului (www.mcdr.ro) a fost accesat de un număr de 1.681.264 de vizitatori (+444,19% față de anul 2022); - pagina de Facebook a muzeului a fost urmărită de un număr de 157.000 persoane (+ 35,6% față de anul 2022); - persoane care au vizionat canalul mcdrtube au fost în număr de 250, iar impact profil Instragram 1.258 persoane.

Cu privire la numărul vizitatorilor care au vizitat Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva și secțiile din teritoriu, analizând datele statistice, precum și impresiile și sugestiile asupra ofertei culturale a muzeului, înscrise în „Caietul de impresii”, se poate realiza o distincție între mai multe categorii de vizitatori, cu trăsăturile lor specifice:

- Vizitatorul local individual vine cu regularitate la muzeu pentru a vedea noile expoziții temporare sau noutățile din Muzeul. Acest vizitator poate să aducă și invitații care se pot transforma în vizitatori fideli.

- Turiștii din afara localității vin pentru cunoașterea Muzeului sau pentru o manifestare sau expoziție specială. Aceștia nu au mult timp la dispoziție și solicită cele mai importante atracții. Ei doresc să cumpere un suvenir sau să primească informații.

- Familiile cu copii vin în grupuri de câte 2-6 persoane, și au vârste diferite. Familiile preferă destinderea într-o ambianță plăcută, un spectacol sau acumularea de cunoștințe pentru copii.

- Pentru vizitatorii cu dizabilități trebuie să existe facilități speciale (căi de acces, rampe, toalete adecvate etc.)

- Școlarii vin în grupuri conduși de cadre didactice care preferă să le predea copiilor lecții cu caracter practic-aplicativ. Cadrele didactice preferă un tur ghidat sau un traseu prestabilit de vizitare.

- Studenții pot veni în grupuri, dar sunt interesați de teme individuale în vederea pregătirii unei tematici documentare.

- Persoanele în vârstă caută relaxarea și petrecerea plăcută a timpului liber în compania altor persoane de vârstă apropiată.

Un muzeu trăiește mai ales prin vizitatorii săi. Expozițiile, simpoziunile, dezbaterile și prezentările realizate și susținute de-a lungul timpului au fost dedicate publicului, iar dorința noastră a fost ca acesta să fie perceput ca o instituție păstrătoare de patrimoniu și creatoare de identități culturale.

Destinatarii proiectelor și programelor culturale derulate de Muzeul Civilizației Dacice și Romane sunt alcătuiți din publicul divers, participant constant la activitățile derulate, persoane de toate vârstele și toate categoriile socio-profesionale.

5.

Grupurile-țintă ale activităților instituției:

Pe termen scurt, Muzeul Civilizației Dacice și Romane are în vedere vizitatorii de vârstă școlară - elevi și studenți, care reprezintă deja aproape jumătate din vizitatorii activi ai serviciilor noastre. Pe termen lung, Muzeul Civilizației Dacice și Romane răspunde cerințelor europene privind realizarea echipelor mixte de arheologi români și străini în vederea cercetărilor arheologice și restaurării în cadrul siturilor având ca grup țintă cetățenii europeni, iubitori de istorie și arheologie.

Propunerile de activități muzeale au avut în vedere necesitățile culturale ale publicului vizitator, la care s-a adăugat componenta educațională a acestora. De aceea, activitățile muzeului s-au adresat tuturor categoriilor de vârstă.

Diversitatea publicului muzeului este dată pe de o parte de diversitatea patrimoniului, iar pe de altă parte de scopul vizitei acestora la muzeu. Ținând cont de aceste criterii putem structura grupurile țintă ale activităților Muzeului Civilizației Dacice și Romane astfel:

- Vizitatori ai unităților muzeale - cu scop educațional: participanții la programele educaționale pentru copii; participanți la programele educaționale pentru adulți (demonstrații practice în cadrul târgurilor, ateliere, vizite ghidate etc.); participanți la concursuri și ateliere; participanți la programele de practică pedagogică (elevi și studenți)

- Copii cu vârste cuprinse între 6 și 10 ani – principalii beneficiari ai activităților de educație muzeală, un grup țintă care se bucură de o atenție deosebită în vederea pregătirii vizitatorului de mâine.

- Copii cu vârste cuprinse între 11 și 14 ani – preferă activitățile educaționale care corelează fixarea cunoștințelor din una sau mai multe arii curriculare cu patrimoniul muzeal sau care implică deprinderea de noi abilități.

- Adolescenții și studenții – participă de asemenea la activități educaționale cu o aplicabilitate practică, dar sunt considerați și vizitatori individuali. Preferă să participe la activități inedite, recreative de tipul Noptii Europene a Muzeelor.

- Adulții cu vârste între 25-40 de ani sunt principalii participanți la activitățile interactive organizate în cadrul animațiilor culturale. Preferă din ce în ce mai mult angajarea participativă în cunoașterea patrimoniului, dar consideră în același timp muzeul ca un loc pentru recreere.

- Seniorii cu vârste peste 55 de ani participă în general la manifestările culturale care cuprind spectacole, concerte, se lasă ușor angrenați în special în activități care valorifică patrimoniul gastronomic și implică uneori nepoții în atelierele interactive, transmitând experiența personală în paralel cu noile cunoștințe dobândite în cadrul acestora.

Vizitatori ai Muzeului - cu scop recreativ:

- Familiile tinere reprezintă principalul grup țintă al serviciilor recreative. Vizitează în special Muzeul, cu frecvență cel puțin săptămânală. Atuurile care determină frecvența de vizitare sunt calitatea patrimoniului, calitatea serviciilor și siguranța desfășurării unor activități împreună cu copiii de vârste mici.

- Persoanele cu vârste peste 60 de ani – pentru acest grup țintă muzeul reprezintă un element principal în activitățile de recreere și socializare. Vizitează muzeul cu frecvență ridicată în perioada verii și apreciază facilitățile oferite de muzeu.

- Participanți la manifestări cu teme culturale diverse: conferințe sau aniversări ale unor evenimente de interes național/internațional, spectacole de teatru sau muzicale etc. Chiar dacă la aceste tipuri de manifestări participă și alte grupuri țintă, vom trata aici vizitatorul unic, de eveniment, care pășește pragul muzeului doar pentru că este atras de un moment artistic anume sau de un eveniment inedit găzduit de muzeu, nu pentru patrimoniul sau programele culturale ale acestuia. El este tratat din perspectiva non-vizitatorului și se urmăresc noi măsuri de includere a acestora în rândul vizitatorilor potențiali.

- Grupul țintă al vizitatorilor – românii plecați la muncă peste granițele țării care revin în țară pentru concedii, de obicei împreună cu prieteni din țara gazdă. Scopul acestor vizite este în general prezentarea unei imagini pozitive a țării de origine și îmbunătățirea imaginii României peste hotare. Acest grup țintă este în general interesat de frumusețea patrimoniului muzeal. Un punct important în această vizită este magazinul muzeului, care trebuie să ofere suveniruri de cea mai bună calitate.

- Turiștii străini – vin în general în grupuri organizate. Durata vizitei este predefinită de tur-operator, la fel și traseu urmat în cadrul vizitării obiectivelor culturale, sau celelalte servicii contractate (de obicei tur ghidat). Se remarcă însă o creștere la nivelul turistului individual (sau familie) care își croiește propria vizită, apelând pentru un plus de informație la publicațiile în limbi străine ale muzeului mai des decât la serviciile unui ghid. Utilizează de asemenea audioghidurile și preferă aplicațiile digitale care pot fi rulate pe propriile device-uri mobile (telefoane sau tablete). Impun o dezvoltare a serviciilor web oferite de muzeu (un site mai interactiv, cu posibilitatea rezervării on-line a serviciilor conexe, aplicații pentru accesibilizarea patrimoniului, calendarul activităților în limbi străine). Se remarcă prezența într-un număr mare a seniorilor, fapt care va conduce la adaptarea condițiilor de vizitare, accesibilizarea și dezvoltarea de facilități noi pentru această categorie de public.

O reușită a acestor demersuri muzeologice o constituie fidelizarea publicului vizitator pe categorii de evenimente, fapt reflectat de numărul și categoriile socio-profesionale ale vizitatorilor sau participanților la evenimentele organizate de Muzeul Civilizației Dacice și Romane.

În perioada de referință, pe lângă grupul țintă constituit din vizitatorii interesați de frumusețea patrimoniului muzeal, un important grup țintă a fost vizitatorul virtual, care este o categorie de public în continuă creștere. Serviciile on-line oferite de muzeu sunt din ce în ce mai căutate: turul virtual al muzeului este utilizat ca element important în stabilirea deciziei de vizitare, căile de comunicare de tip social media atrag prieteni numeroși și constituie o adevărată comunitate de susținători ai muzeului. În același timp, vizitatorul virtual este bine informat dorește să primească informație în timp real despre oferta culturală, să fie abordat la modul empatic și participativ, să se simtă parte dintr-o mare familie. Comunitatea virtuală de specialiști apreciază postările de tip profesional în prima parte a zilei, iar postările emoționale, de atmosferă atrag un număr mare de susținători în cea de-a doua parte a zilei.

Pentru fidelizarea publicului țintă al Muzeului Civilizației Dacice și Romane, managementul instituției va trebui să aibă ca prioritate lărgirea bazei de servicii și produse culturale, extinderea gamei de programe și proiecte pentru categoriile deja menționate – public de la nivelul local și publicul de tranzit, de proveniență națională sau străină. Pentru toate categoriile de public, principalul element de interes îl va constitui atât expoziția de bază, cât și expozițiile temporare, a căror calitate științifică, dar mai ales cultural-educativă, va trebui să fie din ce în ce mai atractivă și provocatoare la reflecție. În urma anchetelor de marketing se va proceda la segmentarea publicului Muzeului Civilizației Dacice și Romane în funcție de frecvența cu care recurg la oferta muzeului. Accentul va fi pus pe creșterea numărului vizitatorilor frecvenți și diminuarea așa-zisilor non-vizitatori. Se știe că Muzeul Civilizației Dacice și Romane este un obiectiv cultural de tranzit, atât pentru vizitatorii români cât și pentru cei străini. Vizitatorii ocazionali trebuie să reprezinte beneficiarul țintă pe termen lung, aceștia trebuind atrași să revină la muzeu printr-o mediatizare

mai largă a tuturor ofertelor culturale și prin intermediul reprezentanților agențiilor de turism, oferindu-le acestora o serie de facilități. Vizitatorii frecvenți reprezintă beneficiarul țintă pe termen mediu, deoarece ei pot fi fidelizați doar prin diversificarea ofertei culturale a Muzeului Civilizației Dacice și Romane și prin creșterea calității manifestărilor culturale organizate de muzeu.

Pentru sporirea și câștigarea atașamentului publicului local, pe termen, mediu și lung, Muzeul Civilizației Dacice și Romane are în vedere creșterea numărului de programe educative, expoziții temporare, tematice, ateliere de lucru, vizite ghidate, întâlniri, conferințe, mese rotunde, toate acestea într-un mediu mult mai primitor și dotat cu utilitățile necesare. Acest obiectiv va fi una dintre preocupările de bază ale strategiei integrative a managerului. De asemenea, se are în vedere lărgirea accesului gratuit al publicului, în anumite zile care sunt semnificative pentru istoria națională sau în intervale orare speciale, seara.

Trebuie extins și rafinat dialogul cu tânăra generație, în vederea dezvoltării pasiunii pentru istoria României, a prețuirii patrimoniului cultural românesc, ca parte a moștenirii creației umane.

Pentru atragerea publicului de vârstă școlară în special, este necesară diversificarea ofertelor educative și interactive pentru acești vizitatori, prin dialogul constant cu cadrele didactice, pentru sprijinirea activităților extra-școlare și elaborarea unor programe educative care să vină în completarea curriculei școlare.

De asemenea, Muzeul Civilizației Dacice și Romane facilitează și va facilita, într-un mod cât mai generos, accesul tuturor categoriilor de public la serviciile sale prin prețul biletelor de vizitare pentru unele categorii (elevi, studenți, pensionari, persoane cu handicap mediu sau ușor).

În vederea creșterii interesului pentru sectorul turismului cultural, pe lângă diversificarea produselor și programelor culturale pe care instituția le pune la dispoziția vizitatorilor, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, a introdus o nouă taxă sub formă de „Bilet unic de vizitare”, la valoarea de 50 lei, valabil pentru toate obiectivele din administrare: Expoziția de Istorie Locală și Etnografie Brad; Complexul Memorial Aurel Vlaicu; Secția de Etnografie și Artă populară Orăștie; Palatul „Magna Curia” și Secția de Arheologie Sarmizegetusa.

Atunci când schițezi portretul beneficiarului țintă al acțiunilor culturale ale Muzeului trebuie să faci distincție între mai multe categorii de vizitatori, cu trăsăturile lor specifice. Dat fiind profilul distinct al unităților muzeale din componența Muzeului Civilizației Dacice și Romane, cât și diversitatea produselor culturale aflate în oferta acestora, dezvoltate cu și pentru public, categoriile de audiențe sunt diverse și foarte dinamice.

Vizitatorul local individual vine cu regularitate la muzeu pentru a vedea noile expoziții temporare sau noutățile din Muzeul. Acest vizitator poate să aducă și invitații care se pot transforma în vizitatori fideli. Este deja familiarizat cu facilitățile oferite și își programează următoarea vizită la muzeu în funcție de oferta culturală a sfârșitului de săptămână pe durata vizitei curente. Solicită informații despre programele din sezon și utilizează serviciile conexe ale muzeului.

Turiștii români din afara localității vin pentru cunoașterea Muzeului sau pentru a participa la o manifestare sau expoziție specială. Aceștia nu au mult timp la dispoziție și solicită cele mai importante atracții. Ei doresc să cumpere un suvenir sau să primească informații. Se constată o creștere constantă a vizitatorilor din regiune, județele limitrofe Hunedoarei, care optează pentru city break-uri dedicate acțiunilor muzeului pe timpul zilei combinate cu oferta culturală a municipiului pe timpul serii.

Famiile cu copii vin în grupuri de câte 2-6 persoane, și au vârste diferite. Familiile preferă destinderea într-o ambianță plăcută, un spectacol sau acumularea de cunoștințe pentru copii. De asemenea această categorie de public își dorește să petreacă un timp de calitate, implicați în acțiuni creative, pentru toate vârstele, fiind consumatorii fideli ai programelor culturale și programe educative.

Vizitatorii locali au devenit publicul fidel ai programelor culturale prin acțiuni interactive și educative, de cunoaștere a produselor locale, a oamenilor și poveștilor din spatele acestora.

Pentru **vizitatorii cu dizabilități** trebuie să existe facilități speciale (căi de acces, rampe, toalete adecvate etc.)

Școlarii vin în grupuri conduși de cadre didactice care preferă să le predea copiilor lecții cu caracter practic-aplicativ. Vizita copiilor în muzeu o decid cadrele didactice, copii nefiind întotdeauna motivați să vină la muzeu. Cadrele didactice preferă un tur ghidat, un traseu prestabilit de vizitare sau participarea la atelierelor educaționale.

Studentii pot veni în grupuri, dar sunt interesați de teme individuale în vederea pregătirii unei tematici documentare. Participă de regulă la manifestări interactive, dinamice, care fac legătura între tradiții și viața cotidiană. Un trend ascendent se remarcă în ceea ce privește practica de specialitate a studenților din unitățile de învățământ cu profile socio-umaniste, arhitectură, care folosesc muzeul drept atelier

de formare profesională și documentare, documentele aflate în arhiva muzeului sunt o sursă de documentare pentru această categorie de public.

Persoanele în vârstă caută relaxarea și petrecerea plăcută a timpului liber în compania altor persoane de vârstă apropiată. Revin cu regularitate și folosesc muzeul ca spațiu de întâlnire cu persoane cu preocupări comune.

Grupurile de turiști străini sunt în general aduse de tur operatori și au program prestabilit de vizitare și un timp impus de ghidul care îi însoțește.

Turiștii străini individuali sunt de obicei bine informați și aleg să petreacă mai mult timp, explorând amănunțit. Vin atrași de patrimoniul muzeului și mai puțin pentru un anumit eveniment.

Vizitatorul virtual este o categorie de public în continuă creștere. Serviciile on-line oferite de muzeu sunt din ce în ce mai căutate: turul virtual al muzeului este utilizat ca element important în stabilirea deciziei de vizitare, căile de comunicare de tip social media atrag prieteni numeroși și constituie o adevărată comunitate de susținători ai muzeului. În același timp, vizitatorul virtual este bine informat dorește să primească informație în timp real despre oferta culturală, să fie abordat la modul empatic și participativ, să se simtă parte dintr-o mare familie. Comunitatea virtuală de specialiști apreciază postările de tip profesional în prima parte a zilei, iar postările emoționale, de atmosferă atrag un număr mare de susținători în cea de-a doua parte a zilei.

Turistul de afaceri este beneficiarul unor pachete de servicii asociate congreselor sau conferințelor la care participă, vine cu precădere în muzeul și solicită vizite ghidate.

Studierea publicului, mai exact a dorințelor și așteptărilor acelor care consumă cultură, nu a fost până de mult, o temă de reflexie pentru instituțiile culturale. Tendința de a comunica cu vizitatorul a apărut odată cu conștientizarea necesității unui dialog cu privire la eficiența economică a activității culturale, în strânsă corelație cu identificarea, anticiparea și satisfacerea cerințelor consumatorilor, în mod profitabil. În acest sens marketingul cultural răspunde, prin activitățile sale, la întrebările privind dorințele și interesele unor grupuri țintă, dezvăluind soluțiile pentru îmbunătățirea activității și eficientizarea serviciilor muzeului. Pentru a ajunge la înțelegerea dorințelor publicului, muzeul deschide o serie de dialoguri structurate științific, prin metodele clasice de analiză și decizie utilizate de marketingul cultural. În cercetarea publicului vizitator sunt utilizate două metode de analiză: sondajul de opinie și analiza statistică. Pe baza rezultatelor acestor activități se realizează proiectele și programele culturale în acord cu preferințele vizitatorilor. Anual sunt realizate anchete sociologice cu privire la practicile culturale și consumul de servicii culturale la nivelul Muzeului Civilizației Dacice și Romane și a secțiilor din teritoriu, prin care sunt analizate orientările și

preferințele publicului vizitator în ceea ce privește consumul de servicii culturale. S-a urmărit, de asemenea realizarea profilului social, al consumatorului de cultură din municipiul Deva. Pentru aceasta au fost urmărite, în anchetă, preocupările de timp liber ale oamenilor, frecvența participării lor la acțiunile culturale și satisfacția în legătură cu oferta culturală de veche. Prin studiul sociologic efectuat s-a urmărit cunoașterea beneficiarului actual cu privire la gradul de frecventare a instituțiilor de cultură, motivele pentru care aceștia vizitează muzeul, măsura în care sunt familiarizați cu manifestările organizate, precum și opinia acestora privind importanța instituțiilor de cultură. O sinteză a acestor anchete arată că participarea la evenimente și manifestări culturale este determinată pozitiv de educația vizitatorilor, veniturile acestora și existența timpului liber.

Conform sondajelor de opinie imaginea Muzeului este bună, indiferent de vârstă subiecților chestionați, iar publicul apreciază nivelul manifestărilor culturale organizate de Muzeu și nu consideră că prețurile practicate sunt exagerate.

Informațiile referitoare la cunoașterea profilului beneficiarului actual rezultă în urma analizei și studiilor comparative, a situației vânzărilor de bilete pe categorii de vizitatori, din datele cu privire la activitățile educative și participarea la evenimentele și manifestările culturale.

În vederea petrecerii cât mai plăcute a timpului liber, obiectivul principal pe care l-au urmărit vizitatorii a fost informarea cu privire la actul cultural pe care îl poate oferi muzeul, respectiv, cunoașterea patrimoniului muzeal mobil, imobil și arheologic. Astfel, publicul tânăr și familiile cu copii au avut un interes deosebit în a cunoaște colecțiile permanente, expozițiile temporare precum și patrimoniul arheologic. În acest sens, la Deva în spațiul muzeal Palatul Magna Curia, atracția vizitatorilor a fost:

- „**Camera de tezaur**” care cuprinde câteva sute de exponate dintre cele mai valoroase existente în colecțiile muzeului de veche. Printre acestea se numără piesele care compun tezaurul de la Sărăcsău (comuna Șibot, astăzi în județul Alba), datat în secolul I a. Chr., între care se numără nouă fibule, trei colane, patru brățări și șase inele plurispiralice dacice din argint. Nu lipsesc nici celebrele plăcuțe din foițe de aur descoperite la Germisara (Geoagiu-Băi, județul Hunedoara) sau aplica cu reprezentarea Gorgonei-Medusa, descoperită la Ulpia Traiana Sarmizegetusa. Expoziția prezintă diferite obiecte realizate din metale prețioase care au fost utilizate pe meleagurile hunedorene pe parcursul mai multor milenii, din preistorie, până în evul mediu.

- **Lapidarium**-ul muzeului, amplasat în spatele palatului Magna Curia este compartimentat în 5 incinte care expun piese arheologice de tip funerar, monumente inscripționate, statui etc. din preistorie, perioada dacică și romană.

- Expozițiile temporare organizate pe tot parcursul anului și care au avut o tematică diversă, precum și expozițiile organizate pe termen lung: - **„Matrița de la Sarmizegetusa Regia”** această expoziție a fost dedicată matriței descoperite în anul 2013 la Sarmizegetusa Regia, unică în țară și chiar în Europa, obiect unealtă de epocă dacică. Cu ajutorul matrițelor de acest tip se ornamentau foi subțiri din metale prețioase (aur și argint) sau din aliaj pe bază de cupru. Imprimarea motivelor se făcea prin presarea acestor foițe în interiorul modelului redat în negative, cu ajutorul unor unelte realizate din materiale relativ moi. În antichitate cu o astfel de matriță se puteau realiza medalioane, aplica ornamentale pentru vase, casete și mobilier, elemente ale unor bijuterii; - **„Exponatul lunii”** este un proiect care se desfășoară pe tot parcursul anului, având un caracter de particularitate diferențiată și constă în expunerea în fiecare lună a anului a celor mai reprezentative piese din colecțiile muzeului.

Pentru copii obiectivul cel mai atractiv a constituit **Colecția de Științele naturii**, care se compune din: - **Colecția paleontologică** ce cuprinde 5965 piese din care 1631 exemplare de melci și scoici provenite din punctele fosilifere de la Lăpugiu de Sus și Buituri, 531 eșantioane de impresii foliare, insecte și pești descoperite în situl fosilifer de la Tâmpa și 2019 resturi osteologice aparținând diferitelor specii de mamifere preistocenice; - **Colecția herbarium** care este alcătuită în prezent din 11465 piese reprezentând specii de plante superioare colectate în diferite ecosisteme naturale ale județului Hunedoara; - **Colecția de Lepidoptere** care cuprinde 10917 exemplare colectate în ecosisteme naturale din județul Hunedoara dar și din alte regiuni ale României; - **Colecția de minerale** ce este alcătuită din 1063 eșantioane provenite în cea mai mare parte din zonele miniere Brad și Baia Mare - Baia Sprie; - **Colecția ornitologică** care este alcătuită din 571 de exemplare de păsări (naturalizate și balguri); - **Colecția Coleoptere** ce cuprinde 30579 exemplare provenite din diferite zone și habitate naturale ale României dar și din alte regiuni ale Terrei; - **Colecția de mamifere care** este alcătuită dintr-un număr redus de exemplare, dar se remarcă prin prezența zimbrilor (*Bison bonasus*), proveniți din rezervația naturală Pădurea Slivuț (Hațeg); - **Colecția de moluște actuale** cuprinde 2492 piese provenite din diferite regiuni ale României precum și exemplare exotice colectate din zone tropicale ale Terrei; - **Colecția herpetologică** care este alcătuită din 1792 exemplare provenite majoritatea din ecosisteme acvatice și terestre ale județului Hunedoara.

De asemenea, un interes major al publicului tânăr și familiile cu copii s-a îndreptat spre cunoașterea patrimoniului arheologic ce este constituit în situl Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa, fostă capitală a provinciei romane Dacia.

B.	Evoluția profesională a instituției și propuneri privind îmbunătățirea acesteia:
-----------	---

1.	Adecvarea activității profesionale a instituției la politicile culturale la nivel național și la strategia culturală a autorității:
-----------	--

a). proiecte proprii realizate la sediul instituției:

- **Proiecte în cadrul programului expoziții temporare:**
  - Lunar - Proiectul „Exponatul lunii”
    - expoziția de carte veche, rară și bibliofilă intitulată „Cartea veche (în)tipărirea unor generații”, Deva, 15 ianuarie – 20 noiembrie 2023
    - expoziția itinerantă „Jandarmeria Română 1850 - 2020”, Deva, 24 ianuarie - 26 martie 2023
    - expoziția *tipoFOTOgrafii, Orăștie*, 10 februarie 2023
    - expoziția de pictură: *Still-life* semnată Constantin Alăzăroae & invitat de onoare - Prof. dr. Adriana Cănița Popa, Deva, 31 Martie – 17 Aprilie 2023
    - expoziția de pictură „TangentArt”, Deva, 20 aprilie – 1 mai 2023
    - Workshop-ul & Expoziția Stud-ART 2023, Ediția a IV-a, Deva, 3-8 mai 2023
    - expoziția „Întâlniri în cetate”. Lucrari de pictură a profesorului Valentin Lădar, Orăștie, 11 mai 2023
    - expoziția „*Natura statică în Colecția de Artă Plastică a muzeului din Deva, Ediția I*”, Deva, 13 mai 2023 – 2024
    - vernisarea expoziției „*Monumente religioase orăștiene*”, Orăștie, 13 mai 2023 (Noaptea Muzeelor)
    - expoziția de ilustrație de carte „*Rădăcini*”, a artistei vizuale Silvia Dușan, Brad, 13 mai 2023
    - expoziția de străzi și desagi vechi din Țara Hațegului, din colecția particulară a profesorului De Valerio Benvenuto, Brad, 10 iunie 2023
    - miniexpoziția „Doar astăzi mă poți admira!”, Aurel Vlaicu, 2 septembrie
    - expoziția temporară „De la moși păstrate”, Aurel Vlaicu, 2 septembrie
    - expoziția „Fă-te, suflete, copil!”, artiști locali brădenim Brad, 18 noiembrie 2023
    - expoziția „Dacia. L’ultima frontiera della romanità”, 13 artefacte, locul Muzeul Național Roman din Roma (Termele lui Diocletian) din capitala Italiei, 21 noiembrie 2023 – 21 Aprilie 2024
    - expoziția de restaurare „Restituiri Istorice 2023”, Deva, 29. 11. 2023 - 31. 12. 2024

- expoziția FotoDIALOG” - Salonul de iarnă al membrilor AAFH, Ediția a VII-a, Deva, 14 decembrie 2023

- expoziția intitulată «Sculpturi din patrimoniul muzeului din Deva semnate Ioan Șeu» - 22. 12.2023

- **Proiecte culturale promovate online**

În perioada de referință personalul Secției de Marketing și Relații cu Publicul în colaborare cu celelalte secții ale muzeului a asigurat în permanență activitatea de promovare și mediatizare prin intermediul site-ului web al muzeului, a paginii de facebook, profil Instagram, mcdrtube (canalul de youtube al Muzeului Civilizației Dacice și Romane), site-uri de profil internaționale: ViMuseo (Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva | ViMuseo), Museums of the World, Google Arts and Culture, precum și prin intermediul presei scrise sau online, după cum urmează:

- 03.01.2023 – Text - Primul număr al publicației „Z.Meu – ziarul de muzeu”

- 12.01.2023 – Articol – „Carte Veche”

- 13.01.2023 – Articol – Expoziție de carte veche, la Muzeul Civilizației și Romane din Deva, apărut și în publicațiile Servus Hd, Hunedoara Liberă, Accent Media, Avântul Liber, Ziarul Exclusiv, Ordinea Zilei

- 14.01.2023 – Text - Ziua Culturii Naționale, vizitarea expozițiilor este gratuită atât în Palatul Magna Curia precum și în punctele muzeale din teritoriu

- 17.01.2023 – Filmuleț – 1TV - Carte veche (în)tipărirea unor generații. „Comori” ce pot fi admirate la MCDR Deva

- 19.01.2023 – Text - Deschiderea expoziției „Jandarmeria Română 1850 - 2020” la Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva

- 20.01.2023 – Articol - Expoziția „Jandarmeria Română 1850 – 2020”, la Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, apărut și în publicațiile: Mesagerul Hunedorean, Hunedoara Liberă, Accent Media, Ordinea Zilei, Avântul Liber, Ziarul Exclusiv

- 22.01.2023 – Articol – Vizitare gratuită a expozițiilor în palatul Magna Curia din Deva și în punctele muzeale din teritoriu, de Ziua Unirii Principatelor Române, apărut și în publicațiile: Servus Hunedoara, Hunedoara Liberă, Accent Media

- 23.01.2023 – Aspecte de la Vernisajul expoziției „Jandarmeria Română 1850 - 2020”, ce a avut loc azi 23 Ianuarie 2023 la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva

- 01.02.2023 – expoziția „ Carte veche(în) tipărirea unor generații”

- 07.02.2023 – Fotografie cu răufăcători prinși de jandarmi, din anul 1929, (Muzeul Național de Istorie a României)

- 14.02.2023 – Vernisaj expoziția membrilor AAFH „TipoFOTOgrafii”, (Sinagoga Orastie)

- 16.02.2023 – Articol – Comori ascunse în muzeu: Prima mașină de spălat rufe, românească, inventată de un țăran hunedorean, apărut în publicația Go Hunedoara

- 17.02.2023 – „Manual de Drept penal român în comparație cu Dreptul penal maghiar ce se aplică în Transilvania și cu anteproiectul viitorului Cod penal român”, autori Valente Ionescu și Titus D. Panu, publicat la Tipografia Transilvania din Oradea, în anul 1926

- 22.02.2023 – Comunicat - „Invitație la Atelierul de confecționat mărtișoare Vineri, 24 februarie 2023, între orele 13,00-16,00, la Expoziția de Istorie Locală și Etnografie Brad, din cadrul Muzeului Civilizației Dacice și Romane din Deva, se va

desfășura un atelier de confecționare a mărtișoarelor. La atelier vor participa artiștii plastici și scriitorii brădeni, membri ai Clubului „Dialogul artelor”, colaboratori ai muzeului

- 02.03.2023 – Conform Protocolului de colaborare încheiat cu Inspectoratul de Jandarmi „Decebal” Hunedoara, în data de 02 martie 2023, la sediul Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, s-a desfășurat campania de promovare a profesiei militare și de recrutare a viitorilor candidați pentru instituțiile militare de învățământ. În cadrul acestei activități a fost prezentat un film de popularizare, iar reprezentanții Jandarmeriei au vorbit despre profesia de jandarm

Cu acest prilej, tinerii elevi au vizitat expoziția „Jandarmeria Română 1850-2020” organizată de către Muzeul de Istorie a României în colaborare cu Complexul Muzeal „ASTRA” din Sibiu, precum și celelalte expoziții deschise la Magna Curia

- 21.03.2023 – Articol – Cel mai mare grup de statui menhir, din țară, la muzeul din Deva

- 24.03.2023 – Comunicat - Expoziții și invitați la Expoziția de Istorie Locală și Etnografie Brad, în perioada 28-31 martie 2023

- 28.03.2023 – Sarcofagul din vremea Daciei Romane, din Lapidariul de la MCDR

- 29.03.2023 – Grupuri de copii în vizită la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, în cadrul proiectului Școala Altfel!

Lecție de istorie interactivă în expoziția „Jandarmeria Română 1850-2020”

Mulțumim d-lui Flavius Nicolae Roaită, muzeograf M.N.I.R. București și d-nei Luiza Rotaru, col. Inspectoratul General al Jandarmeriei Române

- 30.03.2023 – vernisajul expoziției intitulată „Still-life” semnată Alăzăroae Constantin, eveniment ce se va desfășura în sălile de expoziție ale Palatului Magna Curia

- 31.03.2023 – Aspecte de la Vernisajul Expoziției de pictură: Still-life, semnată Constantin Alăzăroae, azi 31 martie 2023, la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva

- 03.04.2023 – Servus HD – Filmuleț despre Lapidariu, expoziție permanentă la MCDR Deva - Iosif Vasile Ferencz

- 03.04.2023 – Atelier de împistrire a ouălor - 04-07 aprilie 2023, Muzeul de Istorie Locală și Etnografie Brad

- 04.04.2023 – Muzeul asaltat de copii „Săptămâna altfel”, la Brad – Filmuleț Antena 3 Deva

- 04.04.2023 – În cadrul programului Săptămâna Verde (4 – 6 aprilie 2023), la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, ne-am bucurat de vizita elevilor de la Colegiul Național „Decebal” care au desfășurat diferite activități de prezentare documentară și tur ghidat alături de specialiștii muzeului

- 05.04.2023 – Știrile Hunedoara – Filmuleț – Muzeul din Deva deține cele mai multe statui menhir din România

- 19.04.2023 – Comunicat - Muzeul Civilizației Dacice și Romane găzduiește începând de joi, 20 aprilie 2023 expoziția de pictură „TangentArt”, care se desfășoară pe simezele dedicate expozițiilor temporare ale Palatului Magna Curia

- 24.04.2023 – Comunicat - Expoziția de Istorie Locală și Etnografie Brad organizează un atelier de modelaj cu titlul „Incursiuni în Cultura Cucuteni”, coordonat de artistul plastic Silvia Dușan

- 26.04.2023 – Articol – Povestea bicicletei lui Aurel Vlaicu, expusă în complexul memorial

- 02.05.2023 – Comunicat - Workshop & Expoziție Stud-ART 2023, Ediția a IV-a

- 03.05.2023 – Fotografii din cadrul activității „«Workshop & Expoziție Stud-ART 2023, ediția a IV-a”, cu participarea elevilor Liceului de Muzică și Arte Plastice „Sigismund Toduță” din Deva
- 04.05.2023 – Exponatul lunii Mai 2023, la Muzeul din Deva : „Elopteryx Nopcsai” Fosilele acestui prădător au fost descoperite și descrise de către savantul paleontolog Franz Nopcsa, care a trăit în secolul trecut și care și-a făcut cercetările prin împrejurimile orașului Hațeg (zona Sîmpetru)
- 05.05.2023 – Comunicat - ediția (a XIX-a) a Noptii Muzeelor
- 09.05.2023 – Comunicat - Muzeul de Etnografie și Artă Populară Orastie, organizează un eveniment cultural cu titulatura „Întâlniri în Cetate”. Va fi vernisată expoziția de pictură a profesorului Valentin Lădar cuprinzând un număr de 40 de lucrări expuse pe simeze, evenimentul fiind agrementat prin lecturi din romanele scriitoarei prof. Silvia Beldiman și un moment artistic în acorduri de chitară ale profesorului Gabriel Petric
- 12.05.2023 – Comunicat - Natura statică în Colecția de Artă Plastică a muzeului din Deva
- 13.05.2023 – Atelier - Crezi că știi multe despre dinozauri?Te așteptăm la atelierul de modelaj de la ora 15,30 in incinta muzeului, curtea din spate
- 16.05.2023 – Comunicat - Under_History ediția a III-a: atelierul de Arheologie Experimentală, atelierului de Body Painting etc., 27 - 28 mai 2023
- 31.05.2023 – Comunicat - Acces gratuit în data de 1 iunie - Ziua Internațională a Copilului
- 02.06.2023 – Comunicat - Muzeul Civilizației Dacice și Romane organizează începând cu data de 06.06.2023 „ Școala de vară de restaurare" ediția a VI-a
- 06.06.2023 – Deschiderea oficială a „Școlii de vară de restaurare”, Ediția a VI-a, invitat special Arheolog Dr. Rișcuța Cătălin, Șef Serviciu Arheologie
- 08.06.2023 – Comunicat - Muzeul de Istorie Locală și Etnografie din Brad, manifestarea cu titlul „Carusel Artistic”, care va reuni, sub forma unor ateliere și expoziții, artiști plastici, scriitori, meșteri populari și colecționari de artă populară românească
- 20.06.2023 – Comunicat - Sesiunea anuală de comunicări științifice organizată de Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, manifestare culturală cu o lungă tradiție, revine în atenția publicului cu o nouă ediție
- 22.06.2023 – Comunicat - Sărbătoarea iei - Sânzienele
- 23.06.2023 – Deschiderea oficială a Sesiunii Anuale de Comunicări Științifice 2023. Aspecte din timpul comunicărilor științifice
- 04.07.2023 – Articol – Piesele din ceramică fină de Batiz, din colecția muzeului de vean, adevărate opere de artă de secol XIX, apărut și în publicația Go Hunedoara,
- 06.07.2023 – La Ardeu a început campania de cercetări cu spor și voie bună
- 07.07.2023 – Cea mai recentă publicație a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva este cartea “Obiceiul fumatului în Transilvania (secolele XVII-XIX). Pipe descoperite în cetatea Deva”, scrisă de dr. Ionuț-Cosmin Codrea, arheolog MCDR
- 14.07.2023 – Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva are plăcerea de a fi, și anul acesta, parte din DAC FEST
- 19.07.2023 – Comunicat - Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva la Festivalul DEVARă 2023
- 01.08.2023 Comunicat – Muzeul de Istorie Locală și Etnografie Brad, lansarea cărții „Monumente comemorative din Zarand dedicate eroilor din Răscoala lui Horea și Revoluției din 1848-1849”, autor Adriana Adam.

- 04.08.2023 – Ziua 1

Deschiderea Festivalului DEVară debutează la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, cu un spectacol de muzică și poezie din distribuția careia face parte îndrăgita actriță Maia Morgenstern și o dezbateră intitulată „Petru Groza, de la domn la tovarăș”, avându-i ca protagoniști pe Istoricii Adrian Cioroianu și Nicolae Pepene.

- 05.08.2023 – Ziua 2

Programul Festivalului DEVară, a continuat cu dezbateră „Iuliu Maniu, un om al Cetății”, având ca protagoniști pe Cristina Pușcaș, Andrei Gherasim, Pr. Cristian Borz și o proiecție a unui film istoric intitulat „Remember Iuliu Maniu” - 1986, regia Cristina Pușcaș, Ion Andrei Gherasim și Ana Maria Borz.

- 06.08.2023 – Ziua 3

La Palatul Magna Curia - Sala Șemineului, Festivalul DEVară continuă în cea de-a treia zi, cu o prelegere „Cetăți cu stăpânii pierduți” alături de arheologul și istoricul medievist Adrian Andrei Rusu, o prezentare de carte Adrian Andrei Rusu „Castelul și Spada. Cultura materială a elitelor din Transilvania în Evul Mediu târziu” iar la final o proiecție specială de film documentar „Cazul Inginerului Ursu” regia Șerban Georgescu.

- 07.08.2023 – Ziua 4

Ultima zi a Festivalului DEVară 2023, a început cu o prelegere „La feminin! Semne, chipuri și iubiri romane de la marginea Imperiului”, alături de Mihaela Simion (Muzeul Național de Istorie a României) și o dezbateră „Cronică de expoziție la Madrid: Tezaure arheologice din România. Rădăcinile dacice și romane” cu Mihaela Simion. Seara s-a încheiat cu o proiecție de film documentar „Moștenirea comandantului Massoud”, regia Nicolas Jallot.

- 23.08.2023 – Comunicat - Muzeul Civilizației Dacice și Romane participă la noul proiect al Rețelei Naționale a Muzeelor din România, „Noaptea Muzeelor la Sate”

- 31.08.2023 – Ziua Porților Deschise în situl arheologic Grădiștea de Munte-Sarmizegetusa Regia

- 06.09.2023 – Comunicat - Muzeul de Istorie Locală și Etnografie Brad

Lansare de carte, Titlurile cărților: Monica Dușan, Chipul jupâniței Ana, Iași, Editura PIM, 2021; Monica Dușan, Păpușa Ciurlicatului, Iași, Editura PIM, 2022

- 11.09.2023 – Comunicat - Sâmbătă, 16 septembrie, eveniment special, conceput și organizat de tinerii de la OrthoCaffe!La “Ceai Dansant Outdoor Edition” ne vom întoarce în timpurile de demult, prin muzică și dans!

- 13.09.2023 – Aurel Vlaicu (19 noiembrie 1882 – 13 septembrie 1913)

- 14.09.2023 – „Ziua Valorilor Culturale Maghiare din Județul Hunedoara”, 17 septembrie 2023, Palatul Magna Curia

- 18.09.2023 – Muzeul și tinerii! Muzică, dans, jocuri, voie bună și relaxare!

- 20.09.2023 – Aspecte de la „Ziua Valorilor Culturale Maghiare din Județul Hunedoara”, 17 Septembrie 2023, Palatul Magna Curia

- 21.09.2023 – Comunicat - Joi, 28 septembrie și vineri, 29 septembrie 2023, la Palatul Magna Curia din Deva, se va desfășura cea de a IV-a ediție a Sesiunii Științifice „Micia Rediviva”

- 28.09.2023 – Deschiderea oficială a Sesiunii științifice Micia Rediviva, ediția a IV-a, la Palatul Magna Curia, 28.09.2023

- 29.09.2023 – Ziua a 2-a a Sesiunii Științifice Micia Rediviva, ediția a IV-a: vizită documentară în situl arheologic Micia, comuna Vețel, județul Hunedoara

- 03.10.2023 – Muzeul din Deva are un patrimoniu bogat, divers și în egală măsură deosebit! Catalogul „Bijuterii romane din aur din colecțiile Muzeului Civilizației Dacice

și Romane Deva”, conceput și realizat de dr. Oana Tutilă, arheolog MCDR , descrie, cu ochiul și mintea specialistului, într-un mod deschis și un limbaj plăcut, obiectele de podoabă din aur, provenite, din siturile romane ale județului Hunedoara: Colonia Ulpia Traiana Sarmizegetusa, Micia, Cinciș, Cârjiți

- 04.10.2023 – Muzeul nostru, la poalele dealului Cetății Deva

- 16.10.2023 – Vizita domnului Adrian Năstase, fost prim-ministru al României, la Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva

- 18.10.2023 – „Rătăcit din întâmplare”, cu Daniel I. Iancu

al treilea volum, scris de hunedorean, din seria „Rapoarte de tură”, Hunedoara 1 TV.

- 27.10.2023 – Articol – Bijuteriile romane din aur, adevărate opere de artă în colecțiile MCDR Deva, apărut în publicația Go Hunedoara,

- 27.10.2023 – Săptămâna Verde” și „Școala Altfel” la Muzeu!

Grupuri de copii, au venit sa viziteze expozițiile noastre, de la cei mai mici la cei mai mari!

- 30.10.2023 – Tinerii din Deva au ales încă o dată muzeul nostru pentru vizionarea unui film horror într-o atmosferă specială de Halloween!

- 31.10.2023 – Articol - Go Hunedoara, Muzeul de Arheologie Sarmizegetusa, o impresionantă colecție de arheologie romană unde pot fi admirate:

- echipamente militare, monumente epigrafice și sculpturale, mozaicuri, fragmente de pictură murală, arme, argintărie, obiecte din bronz, os, ceramică, sticlă, monede și chiar jocurile care se jucau în acea vreme. Toate acestea au fost descoperite în situl arheologic aflat vis-a-vis de muzeu.

- 14.11.2023 – Cu ocazia celor 70 de ani de la înființarea Societății de Geografie - Filiala Județului Hunedoara, asociație profesională cu caracter științific și cultural, muzeul nostru a primit în data de 11 noiembrie 2023 vizita cadrelor didactice din toate zonele țării.

- 15.11.2023 – „Pe 20 noiembrie sărbătorim Ziua Internațională a Drepturilor Copilului, stabilită în anul 1954 de către Adunarea Generală a ONU.

- 19.11.2023 - ARIPI ROMÂNEȘTI - Sâmbătă, 18 noiembrie 2023, în cadrul Muzeului de Etnografie și Artă Populară din Orăștie

- 20.11.2023 – Fă-te, suflete, copil! - Eveniment dedicat Zilei Internaționale a Drepturilor Copilului (20 noiembrie)

- 23.11.2023 – Articol - Artefacte destul de valoroase din colecția MCDR, expuse în Italia, apărut în publicația Go Hunedoara

- 23.11. 2023 Participare la Târgul Internațional de Turism prin standul Deva360 Sezătoare cu Bucurie în Varșovia, Mazovia, Polonia.

- 24.11.2023 – Comunicat - În perioada 29.11.2023 - 31.12.2024, în incinta Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, va fi deschisă o expoziție în care vor fi expuse o parte din obiectele restaurate pe parcursul anilor 2022-2023, în laboratoarele instituției, de către specialiștii din acest domeniu. Aceasta va conține piese pe suport organic și anorganic respectiv carte veche, metal și ceramică

- 11.12.2023 – Expoziția „FotoDIALOG” - Salonul de iarnă al membrilor AAFH, Ediția a VII-a, 2023 – 14 decembrie 2023, începând cu ora 17:30, vernisajul celei de-a șaptea ediții a Salonului de iarnă al membrilor AAFH.

- 19.12.2023 – Mai multe grupuri elevi au vizitat expozițiile în cadrul proiectului „Școala Altfel”

- 20.12.2023 – Concert de Crăciun „Christmas Orchestra”

- 21.12.2023 – Colindători de la OrthoCaffe, Asociația Deva Guitar Tribe și Școala Generală Gurasada
- 22.12.2023 – Expoziția intitulată „Sculpturi din patrimoniul muzeului din Deva semnate Ioan Șeu”.

- **Promovarea unor proiecte cu posibilitate de finanțare locală, guvernamentală și europeană**

- 1. Proiectul: Digitalizarea valorilor aferente, marcarea și semnalizarea în cadrul Traseului Castrelor romane a Castrului roman Micia**

Proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta C11 - Turism și Cultură

Prin acest proiect se dorește includerea obiectivului Castrul roman Micia în ruta turistică culturală - Traseul castrelor romane și promovarea acestui obiectiv prin intermediul digitalizării rutelor, semnalistică și aplicații pentru telefon.

Micia a constituit unul dintre cele mai însemnate centre ale Daciei Romane, ansamblul locuirii de aici compunându-se dintr-o fortificație, constituită încă din timpul lui Traian, alături de care s-au dezvoltat, pe parcursul secolelor al II-lea și al III-lea, un vicus și, mai apoi, un pagus important. Castrul de la Vețel, jud. Hunedoara, una dintre cele mai mari garnizoane de trupe auxiliare din Dacia (peste 7 ha), este amplasat la aproximativ 3 km în spatele Defileului Mureșului. Incinta are forma unui dreptunghi alungit, proporționat atipic, laturile lungi însumând de două ori lățimea acesteia.

Importanța sa strategică a impus, încă de la început, o garnizoană numeroasă, însă odată cu trecerea timpului, numărul trupelor a fost suplimentat, astfel că cel puțin începând cu perioada severiană aici au cantonat concomitent trei unități auxiliare distincte (Coh. II Flavia Commagenorum Equitata Sagittariorum, Ala I Hispanorum Campagonum și Numerus Maurorum Miciensium).

Datorită amplasării și importanței sale, Micia s-a bucurat de atenția mai multor specialiști în utilizarea imaginilor aeriene, care au adus noi date cu privire la planimetria așezării, necropolelor și castrului de pe Valea Mureșului.

Turiștii au posibilitatea să observe Platoul Amfiteatrului roman, să participe la evenimente specifice de punere în valoare a sitului (exemplu MICIA REDIVIVA), să participe activ la taberele militare și ateliere de jocuri romane, gastronomie și meșteșuguri specifice epocii romane, reconstituirea unui Ritual antic dansuri antice, prezentarea taberelor militare și simularea confruntării armatelor.

Valorificarea durabilă a obiectului de patrimoniu CASTRUL ROMAN MICIA prin activități de promovare – digitalizarea sitului, crearea unei aplicații dedicate vizitatorilor, marcarea și semnalizarea sitului, crearea unei oferte culturale comune, punerea în valoare a peisajului natural din zonă, abordarea centrată pe nevoile turiștilor, îmbunătățirea portofoliului de servicii, scurtarea semnificativă a timpilor de răspuns, automatizarea proceselor repetitive, creșterea gradului de descentralizare și

integrarea facilă și rapidă în procesele instituționale ale actorilor externi, marketing și management.

Digitalizarea prin scanare laser 3D asigură copia fidelă în format digital a Castrului Roman Micia și îi ajută pe arhitecții și specialiștii din domeniu să restaureze acest monument istoric cu o precizie foarte bună și cu costuri mult mai mici, contribuind la conservarea și protejarea patrimoniului național și totodată poate fi transmisă viitoarelor generații, în cel mai precis mod.

Procesul de digitalizare este complex și presupune în prima fază, scanarea laser 3D a amplasamentului, apoi procesarea datelor și crearea fișei de metadate. Ulterior, materialele digitizate cu ajutorul scanării laser 3D sunt disponibile, în format digital, în platforme specializate, fiind accesibile pentru utilizatorul final, dar și pentru specialiștii în domeniu: arhitecți, arheologi, proiectanți care pot accesa informațiile necesare direct din platformă fără a fi nevoie de o vizită pe teren.

Scanările 3D vor include și piese din patrimoniul MCDR, care au fost descoperite în cursul cercetărilor, pentru a fi incluse în aplicația dedicată.

Avantajele oferite de digitalizarea acestui patrimoniu istoric „Castrul roman Micia” sunt:

- promovarea locală și națională pe plan turistic, contribuind implicit la dezvoltarea economică
- în urma scanării rezultă un model 3D metric real, oferind posibilitatea de analiză spațială a acestuia
- norul de puncte obținut în urma scanării laser 3D permite realizarea unui model real cu precizie milimetrică
- posibilitatea monitorizării obiectivului prin realizarea de scanări succesive și implicit urmărirea comportării în timp a construcției
- datele pot fi ulterior folosite sub forma de imagini 3D virtuale în scopul creării unui muzeu virtual 3D și pentru dezvoltarea turismului.

2. Proiectul: Restaurare, revitalizare și promovare prin digitalizare în cadrul traseului castrelor romane pentru obiectivul: „Intrare Forul lui Traian din cadrul sitului Arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”

Proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta C11 -Turism și Cultură

Situl arheologic de la Sarmizegetusa a fost inclus într-un traseu tematic istoric județean, selectat de către Danube Competence Center pentru a face parte din circuitul european „Ruta împăraților romani”, parte din proiectul mai larg „Rute culturale în zona inferioară și de mijloc a Dunării”, proiect aprobat în cadrul cererii de proiecte a Comisiei Europene „Trans-national cooperation projects on European Cultural Routes”.

În imediata apropiere a sitului arheologic se regăsește Muzeul de arheologie Sarmizegetusa al fostei colonii, în care sunt expuse obiecte aparținând acesteia.

Obiectivul face parte din Lista Monumentelor Istorice (104 HD-I-s-A-03205) și este protejat de legea nr. 422/2001, ca monument de categoria A, adică de interes național. Importanța națională a acestui sit îl plasează pe primele locuri între destinațiile traseelor de turism istoric dar este și o bază permanentă de cercetare arheologică. Complexul arheologic oferă vizitatorilor imaginea vestigiilor romane: amfiteatrul, palatul augustalilor, forul, templele unor divinități.

După restaurare, destinația monumentului va rămâne aceeași, având funcțiune principală mixtă, culturală și istorică și nu în ultimul rând turistică.

În urma investiției care se va face prin acest proiect, restaurarea, revitalizarea și digitalizarea intrării în Forul lui Traian, se va simți efectul valorii adăugate, va crește impactul vizual în fața turiștilor ceea ce va conduce la un plus de atracție a Complexului arheologic, având ca rezultat creșterea numărului de turiști, mai ales că acest proiect este complementar cu investiția realizată de către Consiliul Județean Hunedoara prin POR 2014-2020 și care vizează restaurarea Amfiteatrului din cadrul sitului arheologic și digitalizarea acestuia, investiție care va fi realizată până în anul 2023. Majorarea numărului de turiști se va resimți și în cifra de afaceri a pensiunilor din comună, lucru care încurajează creșterea numărului de pensiuni turistice în întreaga zonă.

Obiectivul general al proiectului este de a valorifica durabil obiectul de patrimoniu COLONIA ULPPIA TRAIANA AUGUSTA DACICA SARMIZEGETUSA, prin lucrări de conservare și restaurare, cu impact direct în creșterea numărului de vizitatori după intervenția asupra sa, impulsționând dezvoltarea locală și implicit a județului Hunedoara.

Pentru a fi atins se au în vedere următoarele obiective specifice:

- Conservarea și Restaurarea Intrarea în For: Situația propusă prevede realizarea unei structuri care să sugereze forma inițială a monumentului și care să includă elementele care-l formau in situ. Se propune utilizarea fundațiilor din piatră existente.

- Promovarea valorii adăugate aduse sitului arheologic prin activități de digitalizare și promovare, cu rol în creșterea gradului de atractivitate și implicit a numărului de vizitatori.

- Vor fi realizate reconstituiri 3D ale întregului For, de asemenea scanări 3D ale celor mai importante obiecte arheologice descoperite aici, în vederea includerii acestora în aplicația dedicată.

3. Proiectul: Restaurare, revitalizare și promovare prin digitalizare în cadrul traseului castrelor romane pentru obiectivul: „Clădire cu spații muzeale și anexe, acces sit arheologic Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa”

Proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta C11 - Turism și Cultură.

Complexul arheologic Sarmizegetusa Ulpia Traiana face parte din Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa și este menționat pe Lista Monumentelor Istorice cu indicativul 104 HD-I-s-A-03205. Monumentul se încadrează în grupa A de monumente istorice și este protejat de legea nr. 422/2001.

Compusă din 14 edificii vizibile și mult mai multe încă necercetate care descriu o așezare romană de 20000 de locuitori, Colonia Sarmizegetusa Ulpia Traiana a fost capitala spirituală a Daciei romane și locul unde își avea sediul procuratorul financiar al provinciei.

Situl este emblematic în categoria monumentelor arheologice din epoca romană și reușește să atragă turiști prin forța puternică a trecutului istoric.

Ruinele evocă o așezare de 200000 de locuitori, cu edificii care odinioară compuneau capitala Daciei romane. Ele sunt dovezile unei civilizații avansate.

Proiectul Restaurare, revitalizare și promovare prin digitalizare pentru obiectivul inclus în cadrul traseului castrelor romane: "Clădire cu spații muzeale și anexe, acces sit arheologic Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa" își propune construirea unei clădiri la intrarea în sit. Clădirea va avea o suprafață desfășurată de cca. 700 mp și va funcționa ca un muzeu de sit adăpostind totodată și funcțiuni necesare zonei de acces în sit (punct info, anexe administrative, grupuri sanitare).

Construcția va trebui să fie cât mai puțin invazivă, reversibilă, din materiale sustenabile și să îndeplinească standardul NZEB.

Principala funcțiune adăpostită este cea de muzeu de sit – va găzdui, în condiții de expunere adecvate, exponatele aflate acum în clădirea de peste drum. Totodată se preconizează amenajarea unui lapidariu cu principalele piese din lapidariul aflat acum în incinta muzeului existent și cu piese aflate în ruina forumului și care au nevoie urgentă de protecție. Muzeul va avea nevoie de anexe – spații administrative

A doua funcțiune adăpostită va fi cea de punct info și acces în sit care ar trebui să conțină spații de primire/recepție/eliberare bilete, spații de odihnă, sală multifuncțională (proiecții, prelegeri pregătitoare pentru tururi ghidate, expoziții temporare). Această funcțiune va fi completată de spații anexe - magazin de suveniruri, punct de alimentație publică, oficiu, depozitare, grupuri sanitare. Totodată, proiectul își propune documentarea, cercetarea, promovarea, digitalizarea și protejarea monumentului arheologic și de arhitectură care să acopere o perioadă cronologică din epoca preistorică până în epoca modernă. Metodele propuse constau în folosirea noilor tehnologii precum digitalizarea 2D și 3D (OrtoFotoPlanuri – imagini aeriene cartate). Proiectul mizează pe digitalizarea 3D ca fiind o metodă inovatoare pentru promovarea monumentului istoric – fiind un element cheie al unui model sustenabil de protejare al acestuia.

Obiectivul general al proiectului este de a valorifica durabil obiectul de patrimoniu COLONIA ULPIA TRAIANA AUGUSTA DACICA SARMIZEGETUSA, prin lucrări punere în valoare a sitului, cu impact direct în creșterea numărului de vizitatori după intervenția asupra sa, impulsționând dezvoltarea locală și implicit a județului Hunedoara.

4. Proiectul: „Creșterea eficienței energetice și reabilitarea imobilului Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva - Magna Curia”

Prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 119 din 28 aprilie 2022 s-a aprobat depunerea, valoarea maximă eligibilă și a cheltuielilor aferente proiectului „Creșterea eficienței energetice și reabilitarea imobilului Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva - Magna Curia”, în cadrul apelului de proiecte PNRR/2022/C5/2/B.2.1/1, PNRR/2022/C5/2/B.2.2/1, componenta 5 - Valul renovării, axa 2 — Schema de granturi pentru eficiență energetică și reziliență în clădiri publice. operațiunea B.2: Renovarea energetică moderată sau aprofundată a clădirilor publice.

Astfel, proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta 5 - Valul renovării.

b). proiecte în colaborare:

Alături de proiectele cultural-educative desfășurate cu partenerii externi, muzeul a participat și la diverse proiecte cu fonduri nerambursabile:

1. Proiectul **Ruta Împăraților Romani** care face parte din proiectul mai larg Rute culturale în zona inferioară și de mijloc a Dunării, proiect aprobat în cadrul cererii de proiecte a Comisiei Europene (23/G/ENT/CIP/11/B/N02S008) „Trans-national cooperation projects on European Cultural Routes” și care are ca obiectiv principal diversificarea ofertei turistice europene și creșterea vizibilității zonei Dunării inferioare și de mijloc ca o destinație atractivă și durabilă, prin dezvoltarea unei rute culturale în Bulgaria, Croația, România și Serbia. În 2015, Ruta Împăraților Romani, alături de Ruta dunăreană a vinului, din care fac parte 12 regiuni viticole, a fost certificată ca și rută culturală europeană a Consiliului Europei. Colaborarea între partenerii proiectului continuă și în perioada 2023 - 2027.

2. Proiect de cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic **Ardeu– „Cetățuie”**, com. Balșa, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2022 – 2027, finanțat de Ministerul Culturii.

3. Proiect de cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic **Micia**, com. Vețel, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2021 – 2025, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

4. Proiect de cercetare arheologică sistematică situl arheologic prioritar **Ulpia Traiana Sarmizegetusa**, com. Sarmizegetusa, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2019 – 2024, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

5. Proiect de cercetare arheologică sistematică **Uroi – Măgura Uroiului**, perioada de derulare 2013 – 2024, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

6. Proiect de cercetare arheologică sistematică în comuna Rapoltu Mare – La Vie, județul Hunedoara, perioada de derulare 2013 - 2024, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

7. Proiectul „Realizarea Muzeului Civilizației Dacice” în municipiul Orăștie, Poarta de intrare către Cetățile Dacice, județul Hunedoara.

Scopul realizării proiectului constă în conectarea celor două capitale dacice și romane prin intermediul acestui spațiu expozițional. Comasarea patrimoniului cultural imobil al Muzeului de Etnografie și Artă Populară Orăștie cu patrimoniul arheologic descoperit în ultimii 50 de ani în cadrul sitului arheologic Grădiștea de Munte - Sarmizegetusa Regia și punerea în valoare expozițională la nivelul standardelor sec. XXI. De asemenea în viitorul spațiu expozițional vor fi organizate depozite pentru păstrare a materialului arheologic.

Realizarea acestui proiect va avea un impact pozitiv asupra dezvoltării durabile a comunității locale:

- Dezvoltarea turismului cultural în context european, dezvoltarea durabilă în zona Orăștiei;
- Realizarea unor expoziții cu artefacte aparținând civilizației dacice;
- Creșterea interesului pentru cultura și civilizația antică;
- Integrarea acestui muzeu în zona istorică cu vestigii de epocă medievală din municipiul Orăștie.

Astfel, prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 46/2018, s-a aprobat preluarea imobilului „Spital Orăștie” din domeniul public al Municipiului Orăștie în domeniul public al județului Hunedoara, în vederea reabilitării și modernizării pentru a corespunde noii destinații de sediu pentru Muzeul Civilizației Dacice Orăștie – secție a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva.

Proiectul „Realizarea Muzeului Civilizației Dacice” este finanțat în cadrul Programului Operațional Regional 2014-2020, Axa prioritară 13, iar implementarea acestuia se va realiza în parteneriat de către Consiliul Județean Hunedoara și Consiliul Local al Municipiului Orăștie.

8. Proiectul „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetice” Muzeu vechi Constantin Daicoviciu.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane este parte a primei rute europene din România, „Ruta Împăraților Romani” care poate fi considerat punctul de plecare către cercetarea interdisciplinară și formarea profesională îmbinată cu practica în teren.

Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic are ca scop atragerea specialiștilor din mediul academic, universitar și al cercetărilor științifice din Europa și lume către cel mai important sit arheologic de epocă romană din România.

Prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 202 din 28 august 2019, s-a aprobat nota conceptuală și tema de proiectare pentru obiectivul de investiții

„Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic” Muzeu vechi Constantin Daicoviciu.

În acest sens, pentru realizarea acestui obiectiv de investiții, în urma întocmirii expertizei tehnice atașate proiectului cu nr. 628/2008 a rezultat faptul că cea mai eficientă măsură este demolarea clădirii Muzeului vechi „Constantin Daicoviciu” Sarmizegetusa deoarece costurile de reabilitare depășesc cu mult construirea unei clădiri noi.

Obiectivul de investiții propus va consta în construirea unei clădiri noi pentru crearea de spații necesare cercetării arheologice, a unor spații de cazare pentru cercetători/studenti, amenajarea unor spații de depozitare și expunere artefacte, amenajarea unei parcuri atât pentru obiectivul propus cât și pentru vizitatorii sitului Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

În luna noiembrie 2019 a fost realizat Studiul de fezabilitate (SF) pentru obiectivul de investiții „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic - Muzeul vechi Constantin Daicoviciu”, iar cu adresa nr. 302/27.01.2020 această documentație a fost înaintată Consiliului Județean Hunedoara în vederea aprobării prin hotărâre.

S-a solicitat Consiliului Județean Hunedoara continuarea finanțării multianuale a obiectivului de investiții „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic - Muzeul vechi Constantin Daicoviciu”.

9. Proiectul „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, comuna Sarmizegetusa, județul Hunedoara.

Documentația de avizare a lucrărilor de intervenții a proiectului „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa” a fost achiziționată de către Muzeul Civilizației Dacice și Romane în baza Hotărârii Consiliului Județean Hunedoara nr. 156/2013.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane a obținut avizarea documentației la faza D. A. L. I. de către Ministerul Culturii prin Avizul nr. 203 din 20.10.2014. În anul 2016, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a predat Consiliului Județean Hunedoara, această documentație prin Contractul de cesiune drepturi de autor nr. 106/13838/2016 și care a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 114/2016.

Proiectul „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, este finanțat în cadrul Programului Operațional Regional 2014 - 2020, Axa prioritară 5, conform Contractului de finanțare nr. 4426/16.07.2019, iar implementarea acestuia se va realiza de către Consiliul Județean Hunedoara.

c). participări la târguri:

1. Participare la Târgul European al Castelelor, ediția a VIII-a:

În perioada 26 - 27 mai 2023, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a participat în calitate de expozant la Târgul European al Castelelor -ediția a VIII-a.

Târgul European al Castelelor este un eveniment unic în România care dorește să promoveze frumusețea monumentelor istorice din țară și din Europa. Castelele și muzeele din România, participante, se vor prezenta publicului în cadrul unor standuri dedicate, amplasate în Curtea Husarilor (curtea exterioară a Castelului Corvinilor).

Muzeul Civilizației Dacice și Romane a participat la acest târg cu un stand propriu, fiind prezentate și distribuite vizitatorilor și participanților la acest eveniment, materiale publicitare produse de Muzeul Civilizației Dacice și Romane prin intermediul cărora se promovează propriul patrimoniu. Participarea Muzeului Civilizației Dacice și Romane la târgul european de la Hunedoara constituie un eveniment important în politica de promovare a patrimoniului deținut, precum și o bună ocazie de extindere a colaborărilor cu parteneri externi.

2. Participare la Târgul Internațional de Turism de la Varșovia, Polonia:

Muzeul Civilizației Dacice și Romane a participat în colaborare cu Deva360 cu un stand la Târgul Internațional de Turism de la Varșovia, în perioada 23 - 25 noiembrie 2023, Varșovia, Mazovia, Polonia. Au fost prezentate și distribuite vizitatorilor la acest eveniment, materiale publicitare produse de Muzeul Civilizației Dacice și Romane prin intermediul cărora se promovează propriul patrimoniu. Evenimentul a fost o oportunitate deosebită de a readuce în atenția turiștilor străini frumusețile naturale și culturale ale României.

În ceea ce privește cercetarea arheologică, cea mai mare pondere a avut-o domeniul arheologiei preventive, arheologii onorând toate solicitările venite din partea unor instituții, firme sau persoane fizice. În cursul anului 2023 arheologii deveni au întocmit numeroase documentații pentru rapoarte de evaluare teoretică, proiecte de supraveghere sau cercetare arheologică preventivă, supravegheri și cercetări arheologice preventive finalizate prin rapoarte de supraveghere, rapoarte de evaluare teren (diagnostic arheologic) sau cercetare arheologică preventivă.

Atât în cadrul proiectelor de arheologie preventivă, cât și ca parte a cercetării științifice cuprinsă în planurile anuale de cercetare individuală, au fost efectuate cercetări de teren (periegheze) în mai multe localități din județul Hunedoara.

Astfel, în anul 2023 proiectele de cercetare arheologică au fost:

- **Cercetare arheologică de teren pentru verificarea informațiilor arheologice vechi sau delimitarea de noi situri arheologice (periegheze)**

1. Deplasare în teren pentru verificarea și identificarea sitului arheologic neolitic și roman de la Cârjiți (ieșirea spre Chergheș); Colectiv: Cătălin Cristescu, Antoniu Tudor Marc, Oana Tutilă.

- **Cercetare arheologică sistematică**

1. Rapoltu Mare, Punct – *La Vie*, județul Hunedoara; Responsabil științific: Gică Băeștean; Colectiv: Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Mihaela Maria Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc, Costin-Daniel Țuțuianu. Perioada: 29-30.06.2023, 03-31.07.2023, 01-31.08.2023; Obiectiv: Cercetarea arheologică a vilei romane și a nivelurilor preistorice.

2. Grădiștea de Munte – *Sarmizegetusa Regia*, comuna Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara; Colectiv: Răzvan Mateescu (responsabil științific), Gelu Florea, Ștefan Vasilache, Liliana Mateescu-Suciu, Nica Ciubotaru, Ovidiu Țentea, Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, Oana Tutilă, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Emanuel Mălinescu, Alexandra Teodorescu, Darius Sima; Perioada: iulie – septembrie 2023;

3. Luncani – *Piatra Roșie*, com. Boșorod, jud. Hunedoara. Colectiv: Răzvan Mateescu (responsabil științific), Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, Oana Tutilă, Despina Măgureanu, Dan Cioată, Ștefan Vasilache, Alin Henț, Emanoil Mălinescu; Perioada: iunie 2023.

4. *Micia*, comuna Vețel, jud. Hunedoara. Colectiv: Mihaela Simon (responsabil științific), Ionuț Bocan, Cătălina Neagu, Decebal Vleja, Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc, Oana Cornelia Tutilă, Costin Daniel Țuțuianu; Perioada: august 2023.

5. Ardeu, Cetățuie, com Balșa, responsabil Științific: Iosif Vasile Ferencz, Colectiv: Mihai Căstăian, Ionuț Socol, Dorel Micle, Daniel Spânu, Andreea Drăgan 01-25 iulie; 25 septembrie-06 octombrie 2023.

6. Ulpia Traiana Sarmizegetusa, com. Sarmizegetusa, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2019 – 2024.

➤ **Cercetare arheologică preventivă**

• **Diagnostic arheologic (Evaluare teoretică și de teren)**

1. Diagnostic arheologic „*Evaluarea potențialului arheologic al sitului Rapoltu Mare-Șeghi*”, comuna Rapoltu Mare, județul Hunedoara; Colectiv: Ioan Alexandru Bărbat (responsabil științific), Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Romică Pavel, Perioada: 23-24.04.2023; Beneficiar: Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva.

2. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de proiectul „*Anexă exploatare agricolă*”, sat Petreni, com. Băcia, jud. Hunedoara; Colectiv: Bodó Cristina, Codrea Ionuț-Cosmin

3. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea proiectului „*Zonă pentru instituții publice, servicii și funcțiuni complementare – faza PUZ*”, Orăștioara de Sus, comuna Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara; Colectiv: Bodó Cristina, Codrea Ionuț-Cosmin

4. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*PUZ – Zonă acvacultură*”, sat Ludeștii de Jos, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara; Colectiv: Bodó Cristina, Ionuț-Cosmin Codrea

5. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de „*PUZ – Zonă de agrement pentru proiect Camping Thobias*”, sat Boșorod, com. Boșorod, jud. Hunedoara; Colectiv: Bodó Cristina, Codrea Ionuț

6. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Locuință familială cu împrejmuire și racorduri la utilități*”, în Municipiul Deva, zona Zăvoi, F. N., jud. Hunedoara; Beneficiar: Cărăban Florin Constantin și Cărăban Anca Ramona; Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu; Perioada: 25-28.01.2023

7. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Locuință familială, filigorie, piscină, împrejmuire și racorduri la utilități*”, în Municipiul Deva, str. Granitului, F. N., jud. Hunedoara; Beneficiar: Cucu Bogdan Horia și Cucu Diana Florina; Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu; Perioada: 25-28.01.2023

8. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Construire parc panouri fotovoltaice*”, sat Ponor, com. Pui, jud. Hunedoara; Beneficiar: S. C. Rex Software S.R.L. ; Colectiv: Ioan Alexandru Bărbat (responsabil științific), Costin Daniel Țuțuianu, Antoniu Tudor Marc, Ioana Lucia Barbu; Perioada: 10-14.02.2023

9. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*PUZ ansamblu rezidențial cu locuințe individuale, în orașul Călan*”, în

orașul Călan, str. Furnalistului, F.N., C.F. 63291, jud. Hunedoara; Beneficiar: Primăria orașului Călan; Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Marius Gheorghe Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc; Perioada: 22-23.05.2023

10. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*PUZ pentru amenajări zonă cu destinație specială - localitatea Bârcea Mică-municipiul Deva*”, în localitatea Bârcea Mică, F. N., C. F. 64174, jud. Hunedoara; Beneficiar: Primăria Municipiului Deva; Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc; Perioada: 02-04.06.2023.

11. Diagnostic arheologic pentru completarea documentației în cadrul proiectului „*PUG al municipiului Deva, județul Hunedoara*”; Colectiv: Antoniu Tudor Marc (responsabil științific), Cristina Bodó, Ionuț Cosmin Codrea, Cătălin Cristescu, Oana Cornelia Tutilă; Perioada: aprilie-iunie 2023.

12. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*PUZ - Zona rezidențială, sat Popești, com. Cârjiți, jud. Hunedoara*”; Beneficiar: Bălici Claudia. Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 15 - 16.03.2023.

13. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Construire locuință unifamilială cu regim de înălțime P+1, împrejmuire și racordare la utilități*”, Târsa, com. Boșorod, jud. Hunedoara; Beneficiar: Ioniță Mircea Nicolae. Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 25-28.03.2023.

14. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Locuință familială, filigorie, garaj, împrejmuire teren și racorduri la utilități*”, Ohaba Streiului, or. Călan, jud. Hunedoara; Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 06 - 11.04.2023.

15. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*PUZ – Zonă construcții de turism și funcțiuni complementare*”, Boșorod, com. Boșorod, jud. Hunedoara; Beneficiari: Bozbici Marius-Ciprian și Bozbici Ionela-Maria. Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 06 - 11.04.2023.

16. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Anexă exploatare agricolă, împrejmuire, bransare la utilități*”, sat Târsa, com. Boșorod, jud. Hunedoara; Beneficiari: Bumb Sorin-Ispas și Bumb Aura-Ionela. Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 04 - 09.05.2023.

17. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Zonă rezidențială. Beneficiari Furdui Adrian și Furdui Daniela. Faza PUZ*”, sat Popești, com. Cârjiți, jud. Hunedoara; Beneficiari: Furdui Adrian și Furdui Daniela; Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil), Cătălin Cristescu; Perioada: 05 - 07.07.2023.

18. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Locuință, împrejmuire, racord utilități*”, sat Bârsău, com. Hărău jud. Hunedoara; Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 07.07.2023.

19. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Construire locuință familială și filigorie. Faza PUZ*”, sat Josani, comuna Peștișu Mic, jud. Hunedoara; Beneficiar: Barbă Marcel și Barbă Alexia; Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 29 – 30.09.2023.

20. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Alimentare cu apă în satele Peștișu Mic, Josani, Valea Nandrului, Nandru și Almașu Mic, comuna Peștișu Mic, jud. Hunedoara*”; Beneficiar: Comuna Peștișu Mic; Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 29.09.2023 - 14.10.2023.

21. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Rețea de canalizare în satele Peștișu Mic, Josani, Valea Nandrului, Nandru și Almașu Mic, comuna Peștișu Mic, jud. Hunedoara*”; Beneficiar: Comuna Peștișu Mic; Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific); Perioada: 08.11.2023.

22. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Construcție și dotare imobil destinat vinificației, laborator pentru controlul calității, de prezentare și vânzare, precum și sala de degustare, inclusiv achiziția instalațiilor și echipamentelor aferente producției, ambalării, depozitării; bransamente și racorduri la utilități*”, comuna Geoagiu, județul Hunedoara; Beneficiar: Paștiu Alexandru Nicolae; Colectiv: Mihaela-Maria Barbu; Perioada: octombrie 2023.

23. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Locuință unifamilială cu regim de înălțime P+M și anexă gospodărească*”, comuna Hărău, sat Chimindia, județul Hunedoara; Beneficiar: Iovan Corina Alexandrina și Iovan Radu Gheorghe; Colectiv: Mihaela-Maria Barbu, Cristina Mitar; Perioada: noiembrie 2023.

24. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Locuință unifamilială cu regim de înălțime D+P*”, sat Hărău, com. Hărău, jud. Hunedoara; Beneficiar: Josan Florin; Colectiv: Antoniu Tudor Marc; Perioada: 15-16.03.2023.

25. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Construire locuință individuală cu regim de înălțime P+1*”, sat Josani, com. Peștișu Mic, jud. Hunedoara; Beneficiar: Pojoni Cristian; Colectiv: Antoniu Tudor Marc; Perioada: 15-16.03.2023.

26. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Înființare rețea gaze naturale*”, com. Vălișoara, jud. Hunedoara; Beneficiar: com. Vălișoara; Colectiv: Nicolae Cătălin Rîșcuța – responsabil științific, Antoniu Tudor Marc; Perioada: aprilie 2023.

27. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Casă de vacanță P+M, fosă septică și împrejmuire*”, sat Costești, com.

Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara. Beneficiar: Rațiu Liviu-Vasile. Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific); Perioada: martie 2023.

28. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Renovare corp C1 și extindere*”, Grădiștea de Munte, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara; Beneficiar: Cherciov Mirela și Tincă Mircea-Ionuț. Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific); Perioada: august 2023.

29. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Extindere construcții existente C1, C2, C3 și C4*”, Grădiștea de Munte, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara; Beneficiar: Maasen Tatiana; Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific); Perioada: noiembrie 2023.

30. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Construire anexă exploatare agricolă*”, sat Prihodiște, com. Boșorod, jud. Hunedoara; Beneficiar: Ciuflea Ovidiu Adrian; Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific); Perioada: noiembrie 2023.

31. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*Proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată din județul Hunedoara, în perioada 2014-2020*”, municipiile Deva, Hunedoara și Brad, orașele Hațeg, Călan, Geoagiu și Simeria, comunele Sântămăria Orlea, Totești, Râu de Mori, Sarmisegetuza, General Berthelot, Răchitova, Certeju de Sus, Cârjiți, Brănișca, Iliia, Dobra, Zam, Baia de Criș, Băița, Crișcior, Luncoiu de Jos, Vălișoara; Beneficiar: S. C. APAPROD; Colectiv: Nicolae Cătălin Rișcuța (responsabil științific), Romică Pavel, Antoniu Tudor Marc, Ioana Lucia Barbu, Cristina Mitar, Ioan Alexandru Bărbat, Cătălin Cristescu, Oana Cornelia Tutilă, Ionuț Cosmin Codrea, Cristina Bodó, Daniel Costin Țuțuianu; Perioada: mai – noiembrie 2023.

32. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*Anexă gospodărească și împrejmuire*”, municipiul Deva, jud. Hunedoara; Beneficiar: NEAGOE DANIEL ALEXANDRU; Colectiv: Cristina Mitar.

33. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*Extindere rețea de distribuție și racorduri gaze naturale în localitățile Bozeș și Băcăia*”, orașul Geoagiu, jud. Hunedoara, faza DTAC; Beneficiar: Orașul Geoagiu; Colectiv: Cristina Mitar, Romică Pavel.

34. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*Construire hală logistică, birouri, platformă betonată și împrejmuire, sat Băcia, comuna Băcia, jud. Hunedoara*”, faza PUZ; Beneficiar: SC Scandinavia Spedition Express Srl; Colectiv: Cristina Mitar.

35. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*Locuință și filigorie*”, localitate Bârcea Mică, municipiul Deva, jud. Hunedoara; Beneficiar: Cherecheș Claudiu Marius; Colectiv: Cristina Mitar.

36. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*PUZ – Zonă rezidențială*”, localitate Nucșoara, Comuna Sălașu de Sus, jud. Hunedoara”; Beneficiar: Lupu Cosmin Cristian; Colectiv: Cristina Mitar.

37. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*Locuință familială, foisor, anexă – magazie, împrejmuire, racorduri la utilități și organizare de șantier*”, municipiul Deva, jud. Hunedoara; Beneficiar: Poenar Bogdan Ioan; Colectiv: Cristina Mitar.

38. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*Zonă mixtă (Servicii și Depozitare)*”, localitate Păclișa, Comuna Totești, jud. Hunedoara; Beneficiar: SC Superior Agricola Srl, Colectiv: Cristina Mitar.

- **Supraveghere arheologică**

1. Orașul Geoagiu, comuna Rapoltu Mare, orașul Simeria, comuna Hărău, județul Hunedoara; Colectiv: Ioan Alexandru Bărbat (responsabil științific), Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Romică Pavel, Costin-Daniel Țuțuianu; Perioada: 06-08. 06.2023, 14-21.06.2023, 04-29.09.2023, 02-25.10.2023; Obiectiv: Supraveghere arheologică la proiectul: „*Modernizare Culoar Trafic Mureș Nord: DN7 (Gelmar) – Geoagiu Băi – Bobâlna – Rapoltu Mare – Uroi – Chimindia – Hărău – Bârsău – Șoimuș – Brănișca – Sârbi – DN7 (Ilia)*”, județul Hunedoara; Beneficiar: UAT Hunedoara, reprezentat prin Bădin Ion, vicepreședintele Consiliului Județean.

2. Municipiul Orăștie, Punct – Colegiul Kun, județul Hunedoara; Colectiv: Cristina Bodó (responsabil științific), Ionuț-Cosmin Codrea, Adrian Căsălean, Ioan Alexandru Bărbat; Perioada: 20-21.04.2023, 2-3.05.2023, 9-19.05.2023; Obiectiv: Supraveghere arheologică la proiectul „Reabilitare clădire Colegiu Kun”, municipiul Orăștie, județul Hunedoara; Beneficiar: Primăria Municipiului Orăștie, UAT HD.

3. Comuna Vețel, Punct – *Castrul Roman*, județul Hunedoara; Colectiv: Marius Gheorghe Barbu (responsabil științific), Ioan Alexandru Bărbat, Costin-Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu, Mihaela Maria Barbu, Antoniu Tudor Marc, Oana Tutilă; Perioada: 04-06.05.2023; Obiectiv: Reabilitarea liniei de cale ferată Frontieră – Curtici – Simeria. Tronsonul III Simeria – Gurasad, județele Arad și Hunedoara; Beneficiar: SNTFC

4. Municipiul Orăștie, județul Hunedoara; Colectiv: Cristina Bodó (responsabil științific), Adrian Căsălean, Ionuț-Cosmin Codrea; Perioada: februarie - martie 2023; Obiectiv: Supravegherea arheologică a terenului afectat de realizarea proiectului „*Realizarea Muzeului Civilizației Dacice în Municipiul Orăștie*”, județul Hunedoara;

5. Grădiștea de Munte, com. Orăștioara de Jos; Colectiv: Răzvan Mateescu (responsabil științific), Cătălin Cristescu, Cristina Bodó, Emanuel Mălinescu; Perioada: octombrie - noiembrie 2023. Obiectiv: Supraveghere arheologică în cadrul proiectului „*Capitala Daciei – Muzeu viu al patrimoniului cultural european*”. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a Cetății Sarmizegetusa din cadrul sitului arheologic Sarmizegetusa Regia, punct „Dealul Grădiștii”.

6. Municipiul Deva, județul Hunedoara; Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cristina Bodó, Ionuț Cosmin Codrea, Cătălin Cristescu, Antoniu Tudor Marc, Romică Pavel; Supraveghere arheologică în cadrul proiectului „*Amenajare*”

zonă pietonală Centrul istoric al municipiului Deva”; Beneficiar: Primăria Deva, județul Hunedoara; Perioada: ianuarie - iulie 2023.

7. Uroi, or. Simeria, jud. Hunedoara; Colectiv: Romică Pavel (responsabil științific), Oana Cornelia Tutilă, Ionuț Cosmin Codrea; Supraveghere arheologică în cadrul proiectului „Realizare rețea de colectare ape uzate”, sat Uroi, or. Simeria, jud. Hunedoara; Perioada: septembrie – noiembrie 2023.

8. Municipiul Orăștie, județul Hunedoara; Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific); Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului „Reabilitarea și modernizarea Casei de Cultură „Alexandru Grozuță” din Municipiul Orăștie și transformarea acesteia în Centru Cultural multifuncțional”, municipiul Orăștie, județul Hunedoara. Beneficiar: Primăria Municipiului Orăștie. Perioada: iunie - noiembrie 2023 (activitate în desfășurare).

- **Diagnostic arheologic intruziv**

1. Comuna Băița, Punct – Peștera Șura Mare de Sus/ Copta Mare, sat Crăciunești, județul Hunedoara; Colectiv: Adrian Doboș (responsabil științific), Alexandru Ciornei, Wei Chu, Nicolae Cătălin Rișcuța, Antoniu Tudor Marc, Ioan Alexandru Bărbat; Perioada: 27-28.04.2023. Proiect: „Evaluarea potențialului arheologic al sitului Peștera Șura Mare de Sus/ Copta Mare”, comuna Băița, județul Hunedoara; Beneficiar: Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva; Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București.

2. Diagnostic arheologic intruziv pe terenul afectat de realizarea obiectivului „Amplasare panou publicitar” în localitatea Sântuhalm, f. n., municipiul Deva, jud. Hunedoara; Beneficiar: S.C. RERAT HELVETIA COMPANY S.R.L. ; Colectiv: Nicolae Cătălin Rișcuța (responsabil științific), Antoniu Tudor Marc; Perioada: 18-26.04.2023.

3. Diagnostic arheologic privind obiectivul „Construire capelă mortuară în localitatea Grădiștea de Munte”, sat Grădiștea de Munte, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara. Beneficiar: Parohia Ortodoxă Română Ludești. Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific), Bodó Cristina, Răzvan Mateescu. Perioada: august 2023.

4. Diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul „Extindere a cimitirului penticostal existent în Municipiul Deva, strada Mihai Eminescu, f. n., identificat cu identificat cu CF NR. 69964, 65670, 70050 (nr. topo 5948, 5949, 65670), jud. Hunedoara”; Beneficiar Biserica Penticostală Emanuel Deva; Colectiv: Romică Pavel (responsabil științific), Cristina Mitar.

- **Cercetare arheologică preventivă**

1. Orașul Geoagiu, comuna Rapoltu Mare, orașul Simeria, comuna Hărău, județul Hunedoara; Colectiv: Ioan Alexandru Bărbat (responsabil științific), Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Romică Pavel, Costin-Daniel Țuțuianu; Perioada: 18.05-16.11.2023; Obiectiv: Cercetarea arheologică preventivă a siturilor descoperite la proiectul: „Modernizare Culoar Trafic Mureș Nord: DN7 (Gelmar) – Geoagiu Băi – Bobâlna – Rapoltu Mare – Uroi – Chimindia – Hărău – Bârsău

– *Șoimuș – Brănișca – Sârbi – DN7 (Ilia)*, județul Hunedoara; Beneficiar: UAT Hunedoara, reprezentat prin Bădin Ion, vicepreședintele Consiliului Județean.

2. Municipiul Orăștie, județul Hunedoara; Colectiv: Zeno-Karl Pinter (responsabil științific), Cristina Bodó, Adrian Căsălean, Ionuț-Cosmin Codrea; Perioada: mai – iunie 2023; Obiectiv: cercetarea arheologică preventivă a terenului afectat de proiectul „*Realizarea Muzeului Civilizației Dacice*” - numărul cadastral 66114-C2 (vechiul Colegiu Kún).

3. Municipiul Deva, județul Hunedoara; Colectiv: Daniela Marcu Istrate (responsabil științific), Ionuț-Cosmin Codrea, Cristina Bodó; Perioada: mai – noiembrie 2023; Obiectiv: cercetarea arheologică preventivă a terenului afectat de proiectul „*Refuncționalizarea Incintei I a Cetății Deva*”.

4. Municipiul Deva, județul Hunedoara Proiect privind cercetarea arheologică a terenului afectat de realizarea obiectivului „*Modernizare ascensor înclinat. Acces Cetate Deva – Stație Plecare. Modificarea de Temă*”, municipiul Deva, județul Hunedoara; Colectiv: Ionuț-Cosmin Codrea (responsabil științific), Cristina Bodó, Adriana Ardeu.

➤ **Elaborare rapoarte și studii istorico-arheologice**

1. Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Marius Gheorghe Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Romică Pavel, *Rezumatul cercetărilor arheologice preventive la proiectul: „Modernizare Culoar Trafic Mureș Nord: DN7 (Gelmar) – Geoagiu Băi – Bobâlna – Rapoltu Mare – Uroi – Chimindia – Hărău – Bârsău – Șoimuș – Brănișca – Sârbi – DN7 (Ilia)”, județul Hunedoara.*

2. Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Marius Gheorghe Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Romică Pavel, *Raport tehnic de cercetare arheologică a terenului afectat de realizarea obiectivului „Modernizare Culoar Trafic Mureș Nord: DN7 (Gelmar) – Geoagiu Băi – Bobâlna – Rapoltu Mare – Uroi – Chimindia – Hărău – Bârsău – Șoimuș – Brănișca – Sârbi – DN7 (Ilia)”, județul Hunedoara.*

3. Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Marius Gheorghe Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, *Raport de cercetare arheologică preventivă „Modernizare Culoar Trafic Mureș Nord: DN7 (Gelmar) – Geoagiu Băi – Bobâlna – Rapoltu Mare – Uroi – Chimindia – Hărău – Bârsău – Șoimuș – Brănișca – Sârbi – DN7 (Ilia)”, județul Hunedoara, sit Hărău – Pe Șag (DJ107A, km 60+060).*

4. Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Marius Gheorghe Barbu, Antoniu Tudor Marc, Costin-Daniel Țuțuianu, Romică Pavel, *Raport de cercetare arheologică preventivă „Modernizare Culoar Trafic Mureș Nord: DN7 (Gelmar) – Geoagiu Băi – Bobâlna – Rapoltu Mare – Uroi – Chimindia – Hărău – Bârsău – Șoimuș – Brănișca – Sârbi – DN7 (Ilia)”, județul Hunedoara, sit Rapoltu Mare – Uroi – Măgura Uroiului (DJ107A, km 50+570, 51+520, 51+850, 52+100, 52+150).*

5. Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Marius Gheorghe Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, *Raport de cercetare arheologică preventivă „Modernizare Culoar Trafic Mureș Nord: DN7 (Gelmar) – Geoagiu Băi – Bobâlna – Rapoltu Mare – Uroi – Chimindia – Hărău – Bârsău – Șoimuș – Brănișca – Sârbi – DN7 (Ilia)”, județul Hunedoara, sit Rapoltu Mare – Sub Vii (DJ107A, km 49+620).*

6. Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Marius Gheorghe Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Romică Pavel, *Raport de cercetare arheologică preventivă „Modernizare Culoar Trafic Mureș Nord: DN7 (Gelmar) – Geoagiu Băi – Bobâlna – Rapoltu Mare – Uroi – Chimindia – Hărău – Bârsău – Șoimuș – Brănișca – Sârbi – DN7 (Ilia)”, județul Hunedoara, sit Folt – Valea Boiului (DJ107A, km 41+370, 41+390, 41+600, 41+650).*

7. Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Antoniu Tudor Marc, *Raport de cercetare arheologică preventivă „Modernizare Culoar Trafic Mureș Nord: DN7 (Gelmar) – Geoagiu Băi – Bobâlna – Rapoltu Mare – Uroi – Chimindia – Hărău – Bârsău – Șoimuș – Brănișca – Sârbi – DN7 (Ilia)”, județul Hunedoara, sit Folt – Sub Vii (DJ107A, km 40+920).*

• **Rapoarte de cercetare și comunicări prezentate la manifestări științifice**

1. Alexandru Bărbat, Ioana Barbu, Antoniu Marc, Marius Barbu, Costin Țuțuianu, Romică Pavel, *Rezultatele cercetărilor arheologice preventive de pe tronsonul DJ107A, jud. Hunedoara. Descoperirile epocilor pre- și protoistorice, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, ediția LVII, Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească”, Târgoviște, 29-31 mai 2023.*

2. Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Marc Antoniu Tudor, Marius Gheorghe Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Romică Pavel, *Cercetări arheologice preventive pe tronsonul drumului județean 107A, jud. Hunedoara, Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, 22-23 iunie 2023.*

3. Mihaela Simion, Decebal Vleja, Cătălina Neagu, Ionuț Bocan, Marius Barbu, Costin Țuțuianu, Ioana Barbu, Alexandru Bărbat, Oana Tutilă, *Micia. Stadiul cercetărilor arheologice sistematice 2013-2023, Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, 22-23 iunie 2023.*

4. Codrea Ionuț-Cosmin, Bodo Cristina, Căsălean Adrian Cătălin, Bărbat Ioan Alexandru, *Date preliminare privind istoria școlii reformate din Orăștie (cercetările arheologice din 2023), Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, 22-23 iunie 2023.*

5. Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Barbu, Daniel Costin Țuțuianu, Antoniu Marc, Marius Gheorghe Barbu, Romică Pavel, *Descoperiri arheologice de epocă romană în zona Uroi - Rapoltu Mare. Rezultatele cercetărilor arheologice preventive la proiectul de modernizare al DJ107A, Sesiunea Științifică „Micia Rediviva”, ediția a IV-a, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, 28-29 septembrie 2023.*

6. Marius Gheorghe Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Barbu, Daniel Țuțuianu, Antoniu Marc, Romică Pavel, *Două necropole romane descoperite recent de-a lungul drumului Petrae-Germisara (Uroi-Geoagiu, jud. Hunedoara), Sesiunea Științifică Internațională PONTICA, Istorie și Arheologie în Spațiul Vest-Pontic*, ediția 56, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Constanța, 4-6 octombrie 2023.

7. Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Antoniu Tudor Marc, Marius Gheorghe Barbu, Romică Pavel, *Descoperiri arheologice recente în zona Rapoltu Mare – Uroi. Rezultatele cercetărilor arheologice preventive la proiectul de modernizare al DJ107A, Sesiunea de Comunicări Științifice „Multiculturalitate și Patrimoniu Istoric în Transilvania”*, ediția a XV-a, Muzeul „Ioan Raica”, Sebeș, 6 octombrie 2023.

8. Mihaela Simion, Marius Gheorghe Barbu, Ionuț Bocan, Cătălina Mihaela Neagu, Decebal Vleja, Costin-Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu, Oana Tutilă, Ioan Alexandru Bărbat, *Micia. Campaniile 2020-2023. Sector N-E Amfiteatru* (Mihaela Simion); *Sector castrul roman* (Marius Barbu), Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Ediția LVI, Oradea, 26-28 mai 2023.

9. Ioan Alexandru Bărbat, Gică Băeștean, Marius Gheorghe Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu, Mihaela-Maria Barbu, Antoniu Tudor Marc, Oana Cornelia Tutilă, Angelica Bălos, Andrei Gonciar, *Locuirea neolitică timpurie de la Rapoltu Mare „La Vie”. Rezultatele cercetărilor arheologice sistematice (campaniile 2014-2023)*, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Ediția LVI, Oradea, 26-28 mai 2023.

10. Antoniu Tudor Marc, Costin-Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Marius Gheorghe Barbu, *Cercetarea preventivă Simeria – Proprietatea Boldijar (situl La vie) 2023*, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Ediția LVI, Oradea, 26-28 mai 2023.

4. Marius Gheorghe Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Costin-Daniel Țuțuianu, *Cariere de exploatare a andezitului și atelierul de confecționat râșnițe de la Almașu Sec, jud. Hunedoara, Antichități preromane și romane. Arheologie și istoriografie*, In memoriam Alexandri Diaconescu, Cluj-Napoca, 26 mai 2023.

11. Ioan Alexandru Bărbat, Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Mihaela-Maria Barbu, Antoniu Tudor Marc, Oana Tutilă, Angelica Bălos, Andrei Gonciar, *Locuirea Starčevo – Criș timpurie de la Rapoltu Mare – La Vie, județul Hunedoara*, Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice, Deva, 16-17 iunie 2023.

12. Costin-Daniel Țuțuianu, Antoniu Tudor Marc, Ioana Lucia Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Marius Gheorghe Barbu, *Descoperiri de epoca bronzului la Simeria – La Vie (proprietatea Boldijar)*, Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice, Deva, 16-17 iunie 2023.

13. Marius Gheorghe Barbu, Mihaela Maria Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, *Arheologia experimentală, vânătoarea și săgețile eneolitice, Congresul Național al Istoricilor Români*, Alba Iulia, 8-10 septembrie 2023.

14. Ioan Alexandru Bărbat, *Începutul eneoliticului final în sud-vestul Transilvaniei, Sesiunea de comunicări a muzeului din Sebeș, Multiculturalitate și patrimoniu istoric în Transilvania*, ediția a XIV-a, Sebeș, 30 septembrie 2023.

15. Mihaela Simion, Decebal Vleja, Ionuț Bocan, Cătălina Neagu, Marius Gheorghe Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu, Oana Cornelia Tutilă, Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc, Mihaela Maria Barbu, *Evoluția cercetărilor arheologice sistematice la Micia (2013-2023)*, la Conferința Națională *Micia Rediviva*, ediția a III-a, In memoriam Lucia Țeposu Marinescu, Deva 26-27 octombrie 2023.

16. Cătălina - Mihaela Neagu, Ionuț Bocan, Mihaela Simion, Decebal Vleja (Muzeul Național de Istorie a României București), Oana Tutilă, Ioana Lucia Barbu, Marius Gheorghe Barbu, Costin - Daniel Țuțuianu (Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva), *Opaițele de la Micia: sector NE Amfiteatru B*, la Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice, Deva 16-17 iunie 2023.

17. Ionuț Bocan, Cătălina - Mihaela Neagu, Decebal Vleja, Mihaela Simion (Muzeul Național de Istorie a României, București), Marius Gheorghe Barbu, Costin - Daniel Țuțuianu, Oana Tutilă, Ioana Lucia Barbu (Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva), *Terra sigillata de la Micia: sector NE Amfiteatru B*, la *Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice*, Deva 16-17 iunie 2023.

18. Mihaela Simion, Decebal Vleja, Ionuț Bocan, Cătălina Neagu, Marius Gheorghe Barbu, Costin Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu, Oana Cornelia Tutilă, Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc, Mihaela Maria Barbu, *Considerații privind sistemul de supraveghere roman de la Vest de Micia, Micia Rediviva*, ediția a III-a, In memoriam Lucia Țeposu Marinescu, Deva 26-27 octombrie 2023.

19. Antoniu Tudor Marc, Bodó Cristina, Ionuț-Cosmin Codrea, Cătălin Cristescu, Oana Tutilă, *Harta arheologică a municipiului Deva, ediția 2023*, Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, iunie 2023.

20. Ionuț-Cosmin Codrea, Cristina Bodó, *Colecția de pipe a Muzeului Municipal „Ioan Raica” din Sebeș*, Sesiunea de Comunicări Științifice a Muzeului Municipal „Ioan Raica” Sebeș, ediția a XIV-a, Sebeș, septembrie 2023.

21. Răzvan Mateescu, Cristina Bodó, Daniel Cioată, Cătălin Cristescu, Gelu Florea, Gabriela Gheorghiu, Liliana Mateescu-Suciu, Ovidiu Țentea, Nogyi Edmond, *Cercetările arheologice din fortificația de la Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia (2023)*, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Oradea, mai 2023.

22. Daniel Cioată, Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, Gelu Florea, Gabriela Gheorghiu, Răzvan Mateescu, Paul Pupeză, Liliana Mateescu-Suciu, Ovidiu Țentea, Edmond Nogyi, Ștefan Vasilache, Nica Ciubotaru, *Cercetările arheologice sistematice de la Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia (campania din anul 2023)*, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Oradea, mai 2023.

23. Cătălin Cristescu, Răzvan Mateescu, Daniel Cioată, Nica Ciubotaru, Emanuel Mălinescu, Alin Henț, Sorin Zgăvârdean, Cristina Bodó, Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Ștefan Vasilache, *Cercetările arheologice*

sistematice de la Luncani – Piatra Roșie. Campania 2023, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Oradea, mai 2023.

24. Oana Tutilă, *Bijuterii romane din aur din colecția muzeului devean*, la Conferința Națională *Micia Rediviva*, ediția a III-a, In memoriam Lucia Țeposu Marinescu, Deva 26-27 octombrie 2023.

25. Despina Măgureanu, Cătălin Cristescu, Costin Șendroi, *Descoperiri funerare de epocă La Tène de la Gothatea – Sit 4 (jud. Hunedoara)*, Sesiunea Națională de comunicări științifice a MCDR, Deva, 16-17.06.2023.

26. Luca-Paul Pupeză, Cătălin Cristescu, Daniel Cioată, *Accesul în Cetatea Zânelor de la Covasna*, Sesiunea Națională de comunicări științifice a MCDR, Deva, 16-17.06. 2023.

27. Despina Măgureanu, Cătălin Cristescu, *Date noi privind peisajul funerar din sud-vestul Transilvaniei în a doua epocă a fierului*, Simpozionul „Cercetări Arheologice și Numismatice”, ediția a VIII-a, Oltenița, 29-30.09.2023.

28. Cătălin Cristescu, *Local museum perspectives*, Workshop-ul bilateral Norvegia-România „Contemporary Pasts”, Deva, 15-17.11.2023.

29. Cristina Mitar, *Evoluția castrului de la Cigmău în timpul provinciei Dacia*, Sesiunea Națională de comunicări științifice a MCDR, Deva, 16-17.06.2023.

30. Cristina Mitar, *Unde se termină religia și începe magia. Protectori magici ai teritoriului Sarmizegetusei*, la Conferința Națională *Micia Rediviva*, ediția a III-a, In memoriam Lucia Țeposu Marinescu, Deva 26-27 octombrie 2023.

Alături de Anuarul Muzeului, în anul 2023 au fost publicate sau predate spre publicare următoarele:

1. Ioan Alexandru Bărbat, *Mărturii istorice despre utilizarea unei resurse minerale mai puțin cunoscute a județului Hunedoara: sarea*, în vol. ed. Călin Anghel, Cristian Ioan Popa, *Istorie și patrimoniu. In honorem Volker Wollmann, Terra Sebus. Acta Musei Sabesiensis*, 14/II, 2023 (2023), p. 173-214.

2. Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Marius Gheorghe Barbu, Romică Pavel, Costin-Daniel Țuțuianu, *Rapoltu Mare, com. Rapoltu Mare, jud. Hunedoara. Punct Șeghi*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice, campania 2023*, Târgoviște, 2023, p. 749-751.

3. Costin-Daniel Țuțuianu, Ioan Alexandru Bărbat, *A radiate-headed brooch found at Rapoltu Mare-Șeghi (Hunedoara County, Romania)*, în *Ziridava*, 37, 2023, în curs de apariție.

4. Gabriela Ursuț, Dan Vlase, Ioana-Diana Vlase, Gabriela Vlase, Alexandra Tașala, Paula Sfirloaga, Ioan Alexandru Bărbat, Florin Manea, Maria Prodan, Titus Vlase, Sorin-Vlad Predescu, *Multiple Technique Analysis of Pottery and Clay Samples from the Neolithic Settlement Șoimuș - Telegi (Șoimuș Commune, Hunedoara County, Romania)*, în *Journal of Thermal Analysis and Calorimetry*, 149, 2023, în curs de apariție.

5. Marius Gheorghe Barbu, Andrei Gonciar, Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Daniel Costin Țuțuianu, Angelica Bălos, *The Evolution of the Roman Structures*

from Rapoltu Mare - La Vie (Hunedoara County, Romania), în vol. ed. Milica Tapavici Ilic, Ana Cristina Hamat, *Bella et Paces Romani. War and Peace on the Danube (1st to 6th century AD)*, Roma Series, by Brepols Publishers (Turnhout), în curs de apariție.

6. Marius Gheorghe Barbu, Mihaela Maria Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, *Eneolithic archers of southeastern Europe through the eyes of experimental archaeology*, în vol. ed. Monica Mărgărit, Adina Boroneanț, *Recreating Artefacts and Ancient Skills: from Experiment to Interpretation*, Târgoviște, 2023, p. 103-118.

7. Daniel Ioan Malaxa, Margareta Simina Stanc, Ioan Alexandru Bărbat, Oana Gâza, Doru Păceșilă, Luminița Bejenaru, Mihaela Danu, *Farming Beginning in Southwestern Transylvania (Romania). Subsistence Strategies in Mureș Valley during the Early Neolithic*, în *Diversity*, 14, 894, 2023, p. 1-18.

8. Marius Gheorghe Barbu, Mihaela Maria Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, *Arcul și săgețile în eneoliticul transilvănean. O abordare experimentală*, în *Sargetia* (S. N.), XIII, 2023, în curs de apariție.

9. Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc, *Două figurine antropomorfe neolitice descoperite la Deva – Cimitirul Reformat, județul Hunedoara*, în *Istros*, XXVII, 2023, în curs de apariție.

10. Cristina Bodó, Ionuț-Cosmin Codrea, *The History and Archaeology Society of Hunedoara County at the Beginning of the 20th Century* în volumul conferinței din 2023 „*We should not, however, think that we are pioneers*”. *Museums on Troubled Waters in the Past and Today*”, Nyíregyháza – Szeged, 2023, p. 29-40.

11. Ionuț-Cosmin Codrea, Cristina Bodó, *Magna Curia: from Castle to Museum. Five centuries of political change*, în volumul conferinței din 2023 „*We should not, however, think that we are pioneers*”. *Museums on Troubled Waters in the Past and Today*”, Nyíregyháza – Szeged, 2023, p. 121-142.

12. Ionuț-Cosmin Codrea, *Aspecte din istoria unui monument puțin cunoscut: biserica și mănăstirea franciscană de la Baia de Criș în documente din secolul al XVIII-lea*, în *Volum omagial Adrian Andrei Rusu*, Mega, 2023, p. 651-679 (în curs de apariție).

13. Ionuț-Cosmin Codrea, *Colecția de pipe a Muzeului Municipal „Ioan Raica” din Sebeș*, în *Volum omagial Volker Wollmann*, Mega, 2023, (în curs de apariție).

14. Răzvan Mateescu, Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Cătălin Cristescu, Cristina Bodó, Daniel Cioată, Alin Henț, Emanuel Mălinescu, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Nica Ciubotaru, Ștefan Vasilache, *Luncani, com Boșorod, jud. Hunedoara, punct: cetatea dacică de la Luncani – Piatra Roșie*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice. Campania 2023, Oradea 2023*, p. 240-244.

15. Răzvan Mateescu, Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Cătălin Cristescu, Cristina Bodó, Daniel Cioată, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Nica Ciubotaru, Ștefan Vasilache, *Grădiștea de Munte, Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara, punct:*

Sarmizegetusa Regia, în *Cronica Cercetărilor Arheologice*. Campania 2023, Oradea 2023, p. 145-150.

16. Daniela Marcu Istrate, Ionuț-Cosmin Codrea, Cristina Bodó, *Rapoltu Mare, com. Rapoltu mare, jud. Hunedoara, punct: Biserica reformată*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice*. Campania 2023, Oradea 2023, p. 663-667.

17. Oana Tutilă, *Despre un cerceț din aur de la Cârjiți, jud. Hunedoara*, în *Sargetia SN, XIII, 2023* (în curs de apariție).

18. Oana Tutilă, *Bijuterii romane din aur din colecțiile MCDR, Mega, Cluj-Napoca* (în curs de apariție).

3.	Analiza principalelor direcții de acțiune întreprinse:
-----------	---

Potrivit obiectului de activitate, competențelor și structurii sale de organizare, Muzeul are următoarele funcții principale:

- constituirea științifică, administrarea, conservarea și restaurarea patrimoniului muzeal;
- cercetarea științifică, evidența, documentarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului muzeal;
- punerea în valoare a patrimoniului muzeal în scopul cunoașterii, educării și recreerii.

În anul 2023 strategia activității cultural-științifice a Muzeului Civilizației Dacice și Romane a constat în următoarele direcții de acțiune:

- valorificarea expozițională a patrimoniului arheologic prin expoziția permanentă de arheologie amenajată la Muzeul de Arheologie Sarmizegetusa;
- valorificarea expozițională a colecției de științele naturii prin expoziția permanentă amenajată în Palatul Magna Curia;
- valorificarea expozițională a patrimoniului memorialistic prin expoziția permanentă amenajată la Muzeul Memorial „Aurel Vlaicu”;
- îmbunătățirea valorificării patrimoniului propriu și dezvoltarea relațiilor de colaborare în vederea realizării unui program cuprinzător și diversificat de expoziții temporare;
- diversificarea activităților cultural educative prin inițierea unor programe și proiecte educaționale în spiritul unei noi deschideri către publicul beneficiar;

- protejarea, conservarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului cultural mobil și integrarea în circuitul național și internațional prin participarea la expoziții itinerante;

- îmbogățirea calitativă a activității de cercetare științifică și de valorificare a acesteia;

- promovarea permanentă a imaginii muzeului, ca parte componentă a valorilor și tradițiilor hunedorene;

- promovarea permanentă a patrimoniului cultural în mediu virtual prin intermediul site-ului web al muzeului, a paginii de facebook, mcdrtube (canalul de youtube al Muzeului Civilizației Dacice și Romane), site-uri de profil internaționale: ViMuseo (Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva | ViMuseo) și Museums of the World, Google Arts and Culture.

➤ **Protejarea și valorificarea patrimoniului cultural aflat în gestiunea Muzeului Civilizației Dacice și Romane:**

Opera de protejare a patrimoniului cultural mobil are în vedere ansamblul de măsuri menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, conservarea, asigurarea securității, întreținerea, prepararea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului muzeal în vederea asigurării accesului democratic la cultură și a transmiterii acestui patrimoniu generațiilor viitoare.

În acest sens, în cursul anului 2023, s-a realizat restaurarea și conservarea preventivă curativă de bunuri de patrimoniu, prin laboratorul propriu al instituției, după cum urmează:

- Restaurare materiale organice - restaurare carte veche

restaurare – total 1654 pagini

- Evanghelie, Blaj, 1776, nr.inv. 9681, cota 7179
p. 288 + 2 file Penticostar
- [Ceaslov], Sibiu, 1809, nr.inv. 8591, cota 6193
p. 346
- Honorati Tournely, Cursus Theologici, Köln, 1754, nr.inv. 15606, cota 8658
p. 1016 + 2 file manuscris

- Conservare curativă

Conservare curativă, dezinfecție, curățiri mecanice asupra a 4 volume din biblioteca muzeului (Bogdan Luminița)

- Restaurare materiale anorganice: restaurare ceramică, sticlă, porțelan

16 obiecte restaurate ceramică

Efectuare de operațiuni de curățire umedă asupra materialului arheologic provenit din șantierele de cercetare sistematică de la Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia, campania 2022, 10 cutii și Piatra Roșie – 18 cutii + 37 de pungi

- sortare, curățire umedă, aplicare de tratamente chimice, după caz, asamblare a materialului arheologic provenit din șantierul Micia – CFR, supraveghere, 2023 -15 pungi, precum și din șantierul Micia – Castru (ceramică, os), 65 de pungi

- operațiuni de curățire umedă a materialului ceramic din cercetarea preventivă Cetate Deva – reabilitare Incinta I, 20 de pungi

- efectuare de operațiuni de curățire umedă a fragmentelor de ceramică, os, piatră provenite din supravegherea arheologică Canalizare-Uroi, oraș Simeria, 17 pungi și din cercetarea preventivă de la Uroi – canalizare (ceramică, os, sticlă), 60 de pungi

Curățirea și selecționarea fragmentelor ceramice și osteologice provenite de pe șantierele arheologice Micia și descărcare arheologică Deva - strada Aurel Vlaicu

- Restaurare metal

93 obiecte pe suport metalic

116 obiecte pe suport metalic

10 obiecte pe suport metalic

FIȘE DE RESTAURARE

- 16 fișe – ceramică
- 60 fișe – metal
- 3 fișe – carte veche, document

DOCUMENTAȚIE

- efectuarea de teste de solubilitate și studii asupra materialului arheologic, solicitate de restauratori

- Conservare preventivă

- Completarea, documentarea și întocmirea dosarelor de expoziție cu lista obiectelor expuse,

- Activități de inventariere, organizare, etichetare a Colecției,

- Activități în cadrul depozitelor și întocmirea documentelor: preluare/primire piese de la expoziții, îmbogățirea patrimoniului și înregistrarea pieselor noi, preluate în gestiune (cercetare, donație); completarea/ întocmirea fișelor analitice de evidență, completarea registrului de inventar (baza de date/împrumut/restituiri), întocmirea răspunsurilor privind diverse solicitări, propuneri expoziționale, întocmirea materialelor statistice, completarea documentelor specifice (referate necesitate, previziuni buget, rapoarte de activitate, propuneri de activități și expoziții etc.), activități de conservare a colecțiilor (desprăfuirea pieselor, organizarea locației bunurilor culturale, întreținere și curățenie în depozite etc); primirea/expedierea pieselor/bunurilor culturale (împrumutate) în interiorul muzeului, cât și în exterior.

- Verificarea periodică a stării de conservare a colecției MCDR și stabilirea priorităților de restaurare sau conservare primară.

- Monitorizarea permanentă a condițiilor de microclimat pentru păstrarea în parametrii optimi a colecțiilor.

• **Protejarea, spațiilor expoziționale**, echipamentelor și a sediilor aparținând Muzeului Civilizației Dacice și Romane de pe teritoriul județului, în cursul anului 2023, s-a realizat prin acțiunile de reabilitare a acestora efectuându-se diverse lucrări de reparații interioare și exterioare.

• **Expunerea obiectelor din patrimoniul muzeal** se realizează prin activitatea expozițională a muzeului atât prin expozițiile de bază cât și prin expozițiile tematice temporare. Astfel, există în permanență preocuparea ca piesele din patrimoniul muzeal să aibe un mediu expozițional corespunzător, respectându-se în acest sens, normele legale în vigoare.

• **Asigurarea condițiilor de pază**, securitate și monitorizare 24h/zi a patrimoniului cultural aflat în gestiunea Muzeului Civilizației Dacice și Romane, se realizează prin:

- montarea sistemelor de securitate cu monitorizare 24h/zi prin sisteme video și digitale, stocate într-o bază de date;

- crearea condițiilor de securitate conform legislației în vigoare privind obiectele depozitate în depozitul subteran al castelului Magna Curia cât și în depozitul aflat la parterul Corpului Administrativ (iluminat, aparatură de măsură a umidității în depozite, dulapuri speciale pentru Carte Veche).

➤ **În vederea îndeplinirii funcției de cercetare**, muzeul efectuează cercetări științifice în domeniul istoriei, arheologiei și muzeologiei prin investigarea monumentelor arheologice, vestigiilor istorice, mărturiilor documentare și memoriale, artistice și tehnice, păstrate de-a lungul timpului sau descoperite prin cercetări de specialitate, semnificative pentru istoria și cultura națională cu scopul teaurizării, conservării, dezvoltării colecțiilor muzeale, valorificării lor științifice și publice. Sferele principale de activitate ale muzeului sunt axate pe: cercetări științifice în domeniul arheologiei, istoriei, muzeologiei; efectuarea săpăturilor arheologice; achiziționarea, colectarea, evidența științifică și conservarea bunurilor culturale; valorificarea științifică și publică a patrimoniului; activitatea expozițională în țară și peste hotare; elaborarea și publicarea lucrărilor științifice și a materialului de promovare a instituției.

Directiile principale în domeniul cercetării ale muzeului sunt:

- Cercetarea, conservarea, protejarea și valorificarea științifică a patrimoniului istorico-cultural în dimensiunile unui dialog național și internațional; - Cercetarea problemelor majore ale muzeologiei contemporane în context local, regional, internațional;

- Sistematizarea, documentarea științifică a colecțiilor de patrimoniu, dezvoltarea și perfecționarea permanentă a sistemului informațional, a Bazei de date a patrimoniului muzeal;

- Valorificarea publică a colecțiilor muzeale prin expunere, organizând demersuri expoziționale naționale și internaționale. Direcțiile de cercetare nominalizate sunt dictate de nivelul de cunoaștere și cercetare a unor probleme de istorie, muzeologie și arheologie; de necesitatea cercetării și promovării permanente în plan național și internațional a valorilor culturale pe care le posedă muzeul, de utilitatea asigurării unui dialog științific continuu cu comunitatea științifică din țară și de peste hotare.

➤ **Includerea Muzeului Civilizației Dacice și Romane în circuitul cultural național și european.**

• **Participarea la manifestări științifice naționale și internaționale:**

În cursul anului 2023, specialiștii muzeului au participat la manifestări naționale și internaționale desfășurate fizic sau on-line, unde au fost prezentate 52 comunicări și rapoarte de cercetare.

• **Participarea la expoziții internaționale** realizate în colaborare cu instituții muzeale:

- Participare la expoziția „Dacia. L'ultima frontiera della romanità” deschisă la Muzeul Național Roman din Roma.

În data de 20 noiembrie 2023, la Muzeul Național Roman din Roma (Termele lui Diocletian) din capitala Italiei, a fost vernisată expoziția „Dacia. L'ultima frontiera della romanità”(Dacia. Ultima frontieră a romanității).

Muzeul Civilizației Dacice și Romane a participat la acest proiect expozițional deosebit, cu 13 artefacte, extraordinar de valoroase, reprezentative pentru perioada epocii romane, descoperite în județul Hunedoara, care au fost expuse la Roma, alături de alte aproape 1000 de artefacte din colecțiile a 47 de muzee din România.

Din colecția Muzeului Civilizației Dacice și Romane au fost prezentate obiecte de Lapidarium (statuete, reliefuri și piese cu caracter funerar), obiecte din aur și din bronz (două din plăcuțele din aur de la Germisara, reprezentarea Meduzei de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa, statueta din bronz reprezentându-l pe zeul Mercurius, descoperită la Rapoltu Mare).

- **Evenimente culturale la nivel european**

- Participare la Târgul European al Castelelor, ediția a VIII-a, în perioada 26 - 27 mai 2023.

- Participare în colaborare cu Deva360 la Târgul Internațional de Turism de la Varșovia, Polonia în perioada 23 - 25 noiembrie 2023.

- **Continuarea finanțării** din bugetul Muzeului Civilizației Dacice și Romane în vederea asigurării semnalizării prin marcarea și inscripționarea monumentelor istorice, indicarea zonei căilor de acces spre monumentele istorice, situri și puncte muzeale prin panouri indicatoare și bannere.

- **Asigurarea finanțării** din bugetul propriu în funcție de alocările bugetare repartizate de Consiliul Județean Hunedoara, a sumelor necesare desfășurării activității de cercetare arheologică sistematică în cadrul siturilor arheologice aflate în administrarea Muzeului Civilizației Dacice și Romane, cât și a publicațiilor de specialitate.

- **Continuarea demersului** de obținere a statutului de muzeu județean de importanță națională pentru Muzeul Civilizației Dacice și Romane.

C.	Organizarea, funcționarea instituției și propuneri de restructurare și/sau de reorganizare, pentru mai buna funcționare, după caz:
-----------	---

1.	Măsurile de organizare internă:
-----------	--

Ca măsuri de reglementare internă menționăm:

- actualizarea Procedurilor operaționale privind controlul managerial intern conform Ordinului Secretarului General al Guvernului nr. 600/2018 pentru aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice;

- modificarea Organigramei, Statului de funcții și a Regulamentului de Organizare și Funcționare ale Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

În exercitarea atribuțiilor sale managerul instituției, în perioada 01.01.2023 – 31.12.2023 a emis 217 decizii dintre care, pe perioada absenței din instituție a Managerului 11 decizii au avut ca obiect delegarea de atribuții ale Managerului către Director iar 3 decizii au avut ca obiect delegarea de atribuții ale Managerului către șef serviciu.

În principal, ca urmare a modificărilor legislative intervenite în domeniul financiar și resurse umane, au fost emise decizii care au vizat:

- constituirea comisiilor de concurs și soluționare contestații pentru ocupare posturi vacante; - constituire comisii evaluare piese - constituirea comisiilor de recepție a serviciilor și produselor achiziționate; - constituirea comisiilor pentru inventarierea patrimoniului Muzeului Civilizației Dacice și Romane; - reglementarea efectuării muncii suplimentare; - acordarea tranșei de vechime.

2.	Propuneri privind modificarea reglementărilor interne:
-----------	---

În perioada raportată, propunerile privind modificarea unor reglementări interne au fost analizate, după caz, în organismele colegiale ale instituției, respectiv Consiliul de Administrație și Consiliul științific, fiind aprobate prin hotărârile emise de acestea.

Modificarea unor reglementări interne a intervenit și ca urmare a modificării actelor normative ce reglementează domeniul de activitate a instituției.

3.	Sinteza activității organismelor colegiale de conducere:
-----------	---

➤ În cadrul Muzeului este organizat și funcționează Consiliul de Administrație, ca organ deliberativ de conducere. Atribuțiile specifice și domeniului de activitate al acestuia sunt stabilite în Regulamentul de organizare și funcționare al Muzeului Civilizației Dacice și Romane aprobat prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 63/2022 și sunt următoarele:

- decide direcțiile de dezvoltare ale Muzeului;
- aprobă programele și proiectele de cercetare muzeografice și istorice;
- stabilește prioritățile în investiții, aprobă planul de dotări generale și cel de reparații capitale și curente;
- aprobă proiectul bugetului de venituri și cheltuieli;
- propune spre aprobare Consiliului Județean Hunedoara bugetul anual de venituri și cheltuieli;
- aprobă Agenda culturală a instituției;
- aprobă planul de expoziții permanente și temporare ale Muzeului;
- aprobă colaborările muzeului cu alte instituții din țară și străinătate;
- aprobă sau respinge pentru întregul personal dreptul la cumul de funcții în alte instituții, în condițiile legii, în situația în care programele de lucru se suprapun;
- analizează și aprobă măsuri de pază, securitate, protecție contra incendiilor, precum și orice alte măsuri de protejare a publicului și a bunurilor Muzeului în diverse situații specifice;
- analizează și soluționează sesizările primite din partea salariaților și care au legătură cu condițiile generale de administrare și funcționare a Muzeului;
- aprobă constituirea de colecții muzeale pe domenii;
- propune spre aprobare Consiliului Județean Hunedoara taxele de intrare în Muzeu, de fotografiere și filmare și stabilește sistemul prin care se fac vânzările prin stand;
- propune spre aprobare Consiliului Județean Hunedoara organigrama, statul de funcții, precum și Regulamentul de Organizare și Funcționare ale instituției;
- aprobă Regulamentul Intern;
- răspunde de respectarea prezentului regulament, precum și a oricăror alte norme și normative specifice;

- aprobă măsurile tehnice și organizatorice necesare pentru asigurarea securității și pentru conservarea patrimoniului general al Muzeului și urmărește modul de aplicare a lor;
- aprobă deplasările în străinătate în interes de serviciu ale personalului Muzeului;
- aprobă organizarea concursurilor pentru ocuparea posturilor vacante, precum și metodologia de organizare a concursurilor, data și componența nominală a comisiilor de examinare;
- aprobă orarul de vizitare a Muzeului pentru public.

În perioada de referință Consiliul de Administrație a funcționat și și-a exercitat atribuțiile specifice astfel încât s-a întrunit într-un număr de 11 ședințe în care au fost emise 27 hotărâri.

➤ Ca organism colegial, în cadrul instituției este organizat și funcționează Consiliul Științific, organ de specialitate alcătuit din specialiști de profil, cu rol consultativ în domeniul cercetării științifice, organizării sau structurării serviciilor, colecțiilor muzeale și activităților culturale.

Consiliul Științific sprijină Managerul și Consiliul de Administrație în toate problemele importante ale desfășurării activității instituției iar atribuțiile specifice și domeniul de activitate al acestuia sunt stabilite în Regulamentul de organizare și funcționare al Muzeului Civilizației Dacice și Romane aprobat prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 63/2022 și sunt următoarele:

- Dezbate programele științifice anuale și de perspectivă ale Muzeului, propunând măsuri organizatorice, bugete și materiale pentru punerea lor în aplicare; sprijină și alte programe de interes pentru instituție;
- Avizează programele și proiectele de cercetare muzeografice și istorice;
- Examinează proiecte muzeologice și formulează aprecieri;
- Se pronunță asupra ponderilor și activităților instituției și specialiștilor săi în domenii de importanță majoră ca: orientarea cercetărilor de teren și noile achiziții de bunuri de patrimoniu, starea colecțiilor și măsurilor ce se impun, diversitatea modalităților de valorificare a patrimoniului de obiecte, date și informații, formarea profesională a personalului, tematica tipăriturilor și publicațiilor, relații de specializare, congrese, cercetări în echipe cu cercetători străini etc.;
- Avizează bunul de tipar pentru toate tipăriturile apărute sub egida muzeului;
- Face evaluări periodice asupra contribuției compartimentelor și specialiștilor acestora la dezvoltarea vieții științifice, cultural, economice și organizatorice a muzeului;
- Se pronunță asupra atribuțiilor incluse în fișele de post ale personalului de specialitate al muzeului;
- Analizează, aprobă sau respinge planul editorial al anuarului Sargeția;

- Propune numărul de posturi de cercetători, pe funcții și grade profesionale;
- Propune Metodologia de concurs pentru ocuparea posturilor de cercetători științifici;
- Aprobă conținutul probelor de concurs pentru posturile de cercetători științifici;
- Se pronunță asupra direcțiilor și planurilor de cercetare științifică în privința organizării sau structurării serviciilor, colecțiilor muzeale și activităților culturale (Legea Muzeelor și colecțiilor nr. 311/2003, Art. 28 alin.1).
- Se pronunță asupra materialelor înscrise pe ordinea de zi prin avizarea acestora favorabil sau nefavorabil, hotărând în acest sens.

În perioada de referință Consiliul Științific a funcționat și și-a exercitat atribuțiile specifice astfel încât s-a întrunit într-un număr de 3 ședințe în care au fost emise 5 hotărâri.

Nu au existat modificări ale limitelor de competențe în cadrul conducerii în anul 2023.

4.	Dinamica și evoluția resurselor umane ale instituției (fluctuație, cursuri, evaluare, promovare, motivare/sanționare):
-----------	---

- **FLUCTUAȚIA PERSONALULUI DIN INSTITUȚIE:**

În cursul anului 2023, în cadrul instituției pe cele 2 posturi vacante în statul de funcții, s-au organizat concursuri:

- pentru ocuparea postului contractual de execuție vacant de SUPRAVEGHETOR MUZEU (COR: 962910), perioadă nedeterminată, normă întreagă, în cadrul Secției de Arheologie Sarmizegetusa (1 post).
- pentru ocuparea postului contractual de execuție vacant de RESTAURATOR (COR: 262107), *debutant, studii superioare*, normă întreagă, perioadă nedeterminată în cadrul Secției de Restaurare, Investigații, Conservare Deva (1 post).

- **LISTA NOMINALĂ CU PARTICIPANȚII LA CURSURI ÎN ANUL 2023**

Nr. crt.	Denumire curs	Numele participant
1	Prevenirea și combaterea corupției	RUS MARIUS-GABRIEL
2	Prevenirea și combaterea corupției	ȚURCANU ALICE ISABELLA

3	Prevenirea și combaterea corupției	ARDEU ADRIANA
4	Prevenirea și combaterea corupției	STĂNCESCU ROXANA ELENA
5	Prevenirea și combaterea corupției	MITAR CRISTINA MARIA

• **EVALUAREA PERSONALULUI DIN INSTITUȚIE:**

În ianuarie 2023, pentru perioada 01.01.2022-31.12.2022, potrivit prevederilor legale în materie, au fost efectuate 73 de evaluări pentru personalul instituției.

Pentru perioada 01.01.2023-31.12.2023, potrivit prevederilor legale în materie, pana la 31 martie 2024 se vor efectua 75 de evaluări pentru personalul instituției.

• **CONCURSURI**

Nr.crt.	Numele și prenumele candidatului	Funcția pentru care candidează	Locul de muncă
1.	MUNTEAN CORINA ADRIANA	SUPRAVEGHETOR MUZEU (COR: 962910), normă întreagă, perioadă nedeterminată	Secția de Arheologie Sarmizegetusa
2.	LEGRAND FLAVIUS IOAN	RESTAURATOR (COR: 262107) studii superioare, debutant, normă întreagă, perioadă nedeterminată	Secția de Restaurare, Investigații, Conservare Deva

• **PROMOVAREA PERSONALULUI DIN INSTITUȚIE ÎN ANUL 2023**

Nr. Crt.	Numele și Prenumele	Funcția /Gradul pentru care s-a susținut examenul de promovare	Locul de muncă
1.	-	-	-

- **SANȚIONARE:** - În cursul anului 2023, nu au fost cazuri de sancționare.

5.	Măsuri luate pentru gestionarea patrimoniului instituției, îmbunătățiri/refuncționalizări ale spațiilor:
-----------	---

Politica managerială a manifestat o continuă preocupare pentru buna gestionare a patrimoniului cultural, pe tot parcursul anului 2023 fiind derulate o serie de proiecte și programe ce au vizat următoarele segmente:

- Restaurare materiale organice - restaurare carte veche

restaurare – total 1654 pagini

- Evanghelie, Blaj, 1776, nr.inv. 9681, cota 7179
p. 288 + 2 file Penticostar
- [Ceaslov], Sibiu, 1809, nr.inv. 8591, cota 6193
p. 346
- Honorati Tournely, Cursus Theologici, Köln, 1754, nr.inv. 15606, cota 8658
p. 1016 + 2 file manuscris

- Conservare curativă

Conservare curativă, dezinfecție, curățiri mecanice asupra a 4 volume din biblioteca muzeului (Bogdan Luminița)

- Restaurare materiale anorganice: restaurare ceramică, sticlă, porțelan

16 obiecte restaurate ceramică

Efectuare de operațiuni de curățire umedă asupra materialului arheologic provenit din șantierele de cercetare sistematică de la Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia, campania 2022, 10 cutii și Piatra Roșie – 18 cutii + 37 de pungi

- sortare, curățire umedă, aplicare de tratamente chimice, după caz, asamblare a materialului arheologic provenit din șantierul Micia – CFR, supraveghere, 2023 -15 pungi, precum și din șantierul Micia – Castru (ceramică, os), 65 de pungi

- operațiuni de curățire umedă a materialului ceramic din cercetarea preventivă Cetate Deva – reabilitare Incinta I, 20 de pungi

- efectuare de operațiuni de curățire umedă a fragmentelor de ceramică, os, piatră provenite din supravegherea arheologică Canalizare-Uroi, oraș Simeria, 17 pungi și din cercetarea preventivă de la Uroi – canalizare (ceramică, os, sticlă), 60 de pungi

Curățirea și selecționarea fragmentelor ceramice și osteologice provenite de pe șantierele arheologice Micia și descărcare arheologică Deva - strada Aurel Vlaicu

- Restaurare metal

93 obiecte pe suport metalic

116 obiecte pe suport metalic

10 obiecte pe suport metalic

FIȘE DE RESTAURARE

- 16 fișe – ceramică
- 60 fișe – metal
- 3 fișe – carte veche, document

DOCUMENTAȚIE

- efectuarea de teste de solubilitate și studii asupra materialului arheologic, solicitate de restauratori

- Conservare preventivă

- Completarea, documentarea și întocmirea dosarelor de expoziție cu lista obiectelor expuse,
  - Activități de inventariere, organizare, etichetare a Colecției,
  - Activități în cadrul depozitelor și întocmirea documentelor: preluare/primire piese de la expoziții, îmbogățirea patrimoniului și înregistrarea pieselor noi, preluate în gestiune (cercetare, donație); completarea/ întocmirea fișelor analitice de evidență, completarea registrului de inventar (baza de date/împrumut/restituiri), întocmirea răspunsurilor privind diverse solicitări, propuneri expoziționale, întocmirea materialelor statistice, completarea documentelor specifice (referate necesitate, previziuni buget, rapoarte de activitate, propuneri de activități și expoziții etc.), activități de conservare a colecțiilor (desprăfuirea pieselor, organizarea locației bunurilor culturale, întreținere și curățenie în depozite etc); primirea/expedierea pieselor/bunurilor culturale (împrumutate) în interiorul muzeului, cât și în exterior.
- Verificarea periodică a stării de conservare a colecției MCDR și stabilirea priorităților de restaurare sau conservare primară.
- Monitorizarea permanentă a condițiilor de microclimat pentru păstrarea în parametrii optimi a colecțiilor.
  - La nivelul Muzeului Civilizației Dacice și Romane sunt constituite 50 de colecții care au fost inventariate la termenele prevăzute în legislația în domeniu în vigoare, după cum urmează:

NR. CRT	DENUMIRE COLECTII	NR. PIESE	VALOARE COLECȚII	GESTIONAR	DATA INVENTARIERII
1	COLECTIA AMFIBIENI SI REPTILE	1790	18,28	CARABET DORIN	29.03.2023
2	COLECTIA COLIOPTERE DEVA	30579	325,50	CARABET DORIN	29.03.2023
3	COLECTIA IMPRESIUNI FOLIARE FOSILE	531	17,83	CARABET DORIN	29.03.2023
4	COLECTIA LEPIDOPTERE DEVA	10913	6.729,11	CARABET DORIN	29.03.2023
5	COLECTIA MAMIFERE DEVA	128	15,57	CARABET DORIN	29.03.2023
6	COLECTIA MOLUSTE ACTUALE DEVA	2492	63, 80	CARABET DORIN	29.03.2023

7	COLECTIA MOLUSTE FOSILE DEVA	1631	577,34	CARABET DORIN	29.03.2023
---	------------------------------	------	--------	---------------	------------

8	COLECTIA MINERALOGIE DEVA	1083	4.590,96	CARABET DORIN	29.03.2023
9	COLECTIA NEVERTEBRATE DEVA	53	0,73	CARABET DORIN	29.03.2023
10	COLECTIA PASARI	571	10,89	CARABET DORIN	29.03.2023
11	COLECTIA PESTI	134	1,61	CARABET DORIN	29.03.2023
12	COLECTIA VERTEBRATE FOSILE I DINOZAURI DEVA	1782	2.050,65	CARABET DORIN	29.03.2023
13	COLECTIA VERTEBRATE FOSILELE II DINOZAURI DEVA	2020	24, 81	CARABET DORIN	29.03.2023
14	COLECTIA BOTANICA DEVA	11672	1.676,10	CARABET DORIN	29.03.2023
15	BIBLIOTECA STIINTELE NATURII DEVA	4556	3.570,58	CARABET DORIN	29.03.2023
16	COLECTIA ARHEOLOGIE	31	608.360,00	STANCESCU ROXANA	30.06.2023
17	COLECTIA ARHEOLOGIE SARMIZEGETUSA	32706	1.094.158,00	BAESTEAN GICA	29.11.2023
18	COLECTIA ARME	317	183.592,06	TUTUIANU COSTIN	31.03.2021
19	COLECTIA MEDIEVALA DEVA (INEL)	1	30,00	TUTUIANU COSTIN	31.03.2021
20	COLECTIA ARTA DECORATIVA	510	180.588,58	PANTEA DIANA	06.11.2023
21	COLECTIA ARTA GRAFICA	290	47.879,50	PANTEA DIANA	06.11.2023
22	COLECTIA ARTA PICTURA	813	1.105.924,15	PANTEA DIANA	06.11.2023
23	COLECTIA SCULPTURA	50	117.540,00	PANTEA DIANA	06.11.2023
24	COLECTIA CARTE VECHE	79	285.042,37	PAPP ȘTEFAN VIOREL	30.06.2023
25	CARTE VECHE NECLASATA- RESTAUR.CEASLOV	2	7.050,00	PAPP ȘTEFAN VIOREL	30.06.2023
26	CASA MEMORIALA CRISAN-CUSTODIE	83	845,00	DUSAN CECILIA	25.04.2023

27	COLECTIA ETNOGRAFIE SI ISTORIE BRAD	1501	36.492,88	DUSAN CECILIA	26.05.2023
28	COLECTIA LAPIDARIUM-SUBSOL	94	815,11	URECHEAT GRIGORE	Prelungire inv
29	COLECTIA LAPIDARIUM - EXPOZITIE DEVA	369	442.321,00	URECHEAT GRIGORE	Prelungire inv
30	COLECTIA ARHEOLOGIE DEVA	7266	132.276,43	URECHEAT GRIGORE	Prelungire inv
31	COLECTIA EFEMERIDE	1371	758,00	RUS MARIUS – GABRIEL	09.12.2022
32	COLECTIA ISTORIE CONTEMPORANA	12.168	38.387,00	RUS MARIUS-GABRIEL	09.12.2022
33	COLECTIA ISTORIE MODERNA	2947	87.884,00	RUS MARIUS-GABRIEL	09.12.2022
34	COLECTIA ISTORIE MEDIE	106	4.310,00	RUS MARIUS - GABRIEL	09.12.2022
35	BUST HOREA, CLOSCA SI CRISAN	1	1,00	RUS MARIUS-GABRIEL	09.12.2022
36	COLECȚIA PIPE	695	891,00	RUS MARIUS-GABRIEL	09.12.2022
37	COLECTIA ETNOGRAFIE ORASTIE-CUSTODIE	2023	33,43	BOGDAN IUSTINA	28.02.2022
38	COLECTIA ETNOGRAFIE SI INSTALATII ORASTIE	3254	49.829,13	BOGDAN IUSTINA	28.02.2022
39	COLECTIA ICOANE PE STICLA SI LEMN ORASTIE	70	44.206,15	BOGDAN IUSTINA	Inv. 2021 28.02.2022
40	COLECTIA ISTORIE SI ARHEOLOGIE ORASTIE	2927	450,99	BOGDAN IUSTINA	28.02.2022
41	COLECTIA NUMISMATICA ORASTIE	1293	1.312,57	BOGDAN IUSTINA	28.02.2022
42	COLECȚIA ICOANE PE STICLĂ ȘI LEMN ORĂȘTIE	73	44.211,17	BOGDAN IUSTINA	28.02.2022
43	COLECȚIA BIBLIOTECA DOC. ORĂȘTIE	4963	2.020,33	BOGDAN IUSTINA	28.02.2022

44	COLECTIA LAPIDARIUM DEVA	141	57.136,99	MITAR CRISTINA	27.07.2021
45	COLECTIA MEDALISTICA	270	24.131,50	STROIA ADRIAN	29.03.2023
46	COLECTIA NUMISMATICA DEVA	17788	1.604.779,32	STROIA ADRIAN	14.11.2023
47	COLECTIA TEZAU	141	131.678,00	STROIA ADRIAN	14.11.2023
48	COLECTIA MEMORIALA CASA A.IANCU(BAIA DE CRIS)	107	3.858,00	ADAM ADRIANA	24.06.2023
49	COLECTIA MEMORIALA AUREL VLAICU	96	5.523,00	POPESCU ANGELA	27.04.2023
50	COLECTIA CARTE CURENTA (BIBLIOTECA DEVA)	29.828	431.323,88	PAPP ȘTEFAN VIOREL	30.06.2023

Inventarierea, evaluarea și înregistrarea în contabilitate a pieselor arheologice a continuat și în anul 2023.

De asemenea, la nivelul instituției s-a realizat inventarierea bunurilor de natura obiectelor de inventar și a mijloacelor fixe, precum și a elementelor de activ și pasiv ale instituției cu ocazia încheierii exercițiului financiar.

Anual sunt reanalizate spațiile deținute, atât din punct de vedere al necesarului impus de evoluția activității instituției muzeale, cât și mai ales ținând cont de prevederile imperative ale legislației actuale în domeniul protejării patrimoniului mobil și imobil.

În urma acestor analize s-a relevat necesitatea reamenajării și redimensionării spațiilor de expunere a pieselor care fac obiectul expozițiilor temporare, de depozitare a patrimoniului mobil, a spațiilor afectate circuitului administrativ și al publicului vizitator, precum și obligativitatea separării celor trei funcții, de protejare și conservare a patrimoniului aflat în depozit, circuitul de vizitare și spațiile destinate birourilor.

Acțiunile de reabilitare a spațiilor expoziționale și a sediilor aparținând Muzeului Civilizației Dacice și Romane de pe teritoriul județului au constituit și în anul 2023 o prioritate, de calitate acestora depinzând și calitatea demersului expozițional sau a celorlalte activități, științifice, educaționale sau cotidiene.

6.	Măsuri luate în urma controalelor, verificării/auditării din partea autorității sau a altor organisme de control în perioada raportată:
-----------	--

➤ INSPECTORATUL TERITORIAL DE MUNCA HUNEDOARA

În luna martie s-a desfășurat, de către I.T.M HUNEDOARA, acțiunea de monitorizare privind riscurile existente la locurile de muncă din întreprinderi mici și mijlocii (50 - 249 lucrători) perioada de desfășurare:trim.I-IV 2023. Acțiunea a presupus completarea și transmiterea către I.T.M. HUNEDOARA, în termenul de răspuns de 10 zile lucrătoare de la trimitere a „Chestionarul privind respectarea cerințelor minime generale de securitate și sănătate în muncă din Anexa nr. 1”. Netransmiterea răspunsului la chestionar la inspectoratul teritorial de muncă ar fi avut ca urmare efectuarea unui control la muzeu. Chestionarul a fost transmis în termen.

➤ INSPECTORATUL PENTRU SITUATII DE URGENTA IANCU DE HUNEDOARA AL JUDETULUI HUNEDOARA

În urma controlului efectuat de inspectorul I.S.U. Hunedoara, Slt. NEGRU BIANCA din cadrul Inspectoratului pentru Situații de Urgență "Iancu de Hunedoara" al Județului Hunedoara în perioada 18-19.05.2023 la sediul Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva(Clădirea Magna Curia și Clădirea Administrativ), la Secția de Arheologie Sarmizegetusa, la Expoziția de Istorie Locală și Etnografie Brad și la Complexul Memorial Aurel Vlaicu s-au constatat unele nereguli, consemnate în PROCESUL VERBAL DE CONTROL nr.2 321 664 din 19.05.2023, partea II Constatări. Măsurile consemnate în procesul verbal de control:

- *Sediul Administrativ*,Palatul Magna Curie, Muzeu Sarmizegetusa,Muzeu Orăștie, Muzeu Aurel Vlaicu,Muzeu Brad
  - stingătoarele portabile cu pulbere nu sunt fixate la o înălțime accesibilă față de pardoseală - soluționată
- Muzeu Sarmizegetusa
  - în podul muzeului sunt depozitate diferite materiale combustibile (suportți din lemn, lădițe, etc).
  - Se vor înlătura materialele combustibile (suportți din lemn, lădițe, etc) depozitate în podul muzeului și nu se vor mai depozita materiale combustibile în podul muzeului , până la data de 30.04.2024
- Muzeu Orăștie
  - instalația exterioară a gazelor naturale se utilizează pentru susținerea unor conductori electrici - soluționată
- Muzeu Brad
  - în încăperea centralei termice de pardoseală pe combustibil solid se depozitează materiale care nu au legătură cu exploatarea efectivă a acesteia - soluționată
- Muzeu Brad,Muzeu Sarmizegetusa
  - Depozitul de combustibil solid nu este marcat cu indicatoare de avertizate și interzicere - soluționată
- *Sediul Administrativ*, Palatul Magna Curie, Muzeu Sarmizegetusa, Muzeu Orăștie, Muzeu Aurel Vlaicu, Muzeu Brad

- Se exploatează prelungitoare electrice, respectiv stechere pentru racordarea/alimentarea unor consumatori care suprasolicită circuitele instalației electrice, astfel existând posibilitatea de suprasarcină și supraîncălzire pe circuit și inițierea unui incendiu ori degajare de fum - soluționată

Pentru remedierea neregulilor constatate s-au luat următoarele măsuri:

s-a întocmit nota de informare nr.2622 din 7.06.2023 prin care se aduc la cunoștință și se solicită persoanelor responsabile respectarea normelor PSI în vigoare și remedierea neregulilor constatate, în cel mai scurt timp,

În urma controlului efectuat de inspectorul I.S.U. Hunedoara, Slt. BUTUREAN ANDRA din cadrul Inspectoratului pentru Situații de Urgență "Iancu de Hunedoara" al Județului Hunedoara în perioada 16.08.2023 la Complexul Memorial Aurel Vlaicu cu adresa în sat. Aurel Vlaicu, nr. 117, județul Hunedoara al Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva cu Sediul administrativ Deva, Str. 1 Decembrie 1918, nr. 39, județul Hunedoara s-au constatat unele nereguli, consemnate în PROCESUL VERBAL DE CONTROL nr.2 321 774 din 16.08.2023, partea II Constatări punctul I.Organizatorice: Unul din stingătoarele portabile cu pulbere nu a fost fixat la o înălțime accesibilă față de pardoseală.

Pentru remedierea neregulilor constatate s-au luat următoarele măsuri:

s-a procedat la achiziționarea suportului necesar pentru fixarea stingătorului la o înălțime accesibilă față de pardoseală și în data de 01.09.2023 echipa de muncitori calificați se vor deplasa la Complexul Memorial Aurel Vlaicu pentru montarea acestuia. Menționez faptul că în urma controalelor nu au fost aplicate sancțiuni.

- RAPORTUL DE AUDIT PUBLIC- „Evaluarea sistemului de prevenire a corupției, 2023” cu nr. 17224/08.08.2023

În urma efectuării misiunii de audit public intern, la unele constatări s-a renunțat ca rezultat a primirii unor informații suplimentare și luării de măsuri corective la nivelul instituției.

- RAPORTUL DE AUDIT PUBLIC- „Eficiența utilizării fondurilor publice și încadrarea în creditele bugetare alocate” cu nr. 3714/20.02.2023

Ca urmare a misiunii de audit public, au fost duse la îndeplinire următoarele recomandări:

- Recomandarea nr. 1

„Angajamentele legale vor fi precedate de angajamente bugetare, propunerile de angajare a cheltuielilor vor fi însoțite de toate documentele justificative aferente și prezentate în vederea acordării vizei de control financiar preventiv potrivit normelor legale”, care avea termen la data de 30.04.2023, a fost îndeplinită prin elaborarea unei Note informative către Compartimentul Buget, Financiar, Contabilitate;

- Recomandarea nr. 2

„Încheierea angajamentelor legale în urma cumpărărilor directe din SEAP și avizarea CFPP în condițiile normelor în vigoare”, care avea termen la data de 30.04.2023, a fost îndeplinită prin elaborarea unor Note informative către Compartimentul Buget, Financiar, Contabilitate și Compartimentul Achiziții Publice;

- Recomandarea nr. 3

„Anexa la programul anual al achizițiilor publice, respectiv cumpărările directe se va actualiza potrivit prevederilor în vigoare iar notificările achizițiilor directe efectuate offline se vor transmite potrivit termenelor în vigoare”, care avea termen la data de 30.04.2023, a fost îndeplinită prin elaborarea unei Note informative către Compartimentul Achiziții Publice;

- Recomandarea nr. 4

„Managerul M.C.D.R. va dispune măsurile necesare în vederea întocmirii, în toate situațiile, a documentelor privind recepția serviciilor înainte de plata acestora și respectarea cerințelor legale privind angajarea, lichidarea, ordonanțarea și plata cheltuielilor”, care avea termen la data de 30.04.2023, a fost îndeplinită prin elaborarea Deciziei nr.22/2023;

- Recomandarea nr.5

„În situația în care se impune majorarea sau diminuarea unor angajamente legale, este necesară elaborarea unor propuneri de modificare a angajamentelor legale și bugetare inițiale, însoțite de memorii justificative”, care avea termen la data de 30.04.2023, a fost îndeplinită prin elaborarea unei Notei informative;

- Recomandarea nr. 6

„Raportarea angajamentelor bugetare și legale se va realiza sub supravegherea persoanei desemnate să exercite controlul financiar preventiv propriu pentru a se asigura concordanța sumelor din balanța de verificare cu cele din contul de execuție - detalierea cheltuielilor”, care avea termen la data de 30.04.2023, a fost îndeplinită prin emiterea adresei cu nr.1307/28.03.2023 către SC SOBIS SOLUTIONS SRL SIBIU;

- Recomandarea nr. 7

„Documentele prezentate la viza de control financiar preventiv vor fi înscrise în Registrul privind operațiunile prezentate la viza de control financiar preventiv, conform prevederilor legale”, care avea termen la data de 30.04.2023, a fost îndeplinită prin informarea scrisă adusă titularului și înlocuitorului de viză CFPP;

- Recomandarea nr. 8

„În scopul particularizării, dezvoltării și actualizării cadrului general al operațiunilor supuse controlului financiar preventiv în raport cu specificul entității publice, Contabilul Șef în calitatea sa de coordonator al activității Compartimentului buget, financiar contabilitate va iniția demersurile necesare în vederea:

- inventarierii tuturor operațiunilor supuse controlului financiar preventiv derulate în cadrul MCDR;

- actualizării cadrului specific a MCDR și a listelor de verificare pentru operațiunile cuprinse în cadrul specific al operațiunilor supuse controlului financiar preventiv, dacă este cazul ” având termen de implementare 30.06.2023, prelungit ulterior până la data de 30.11.2023, prin adresa nr.

3074/28.06.2023, a fost dusă la îndeplinire prin emiterea Deciziei nr. 110 / 2023;

- RAPORTUL DE CONTROL – „Asigurarea respectării legalității și regularității activității în raport cu misiunea Muzeului” nr. 22312/13.10.2023.

Ulterior misiunii de control se impune recomandarea următoarelor măsuri:

- referatul care sta la baza emiterii deciziei să fie semnat și asumat doar de către personalul compartimentului de la care provine.
- actualizarea și întocmirea precum verificarea internă a tuturor procedurilor existente și în funcție de situație acestea vor fi actualizate în concordanță cu reglementările aflate în vigoare la data revizuirii.
- elaborarea unei noi proceduri operaționale privind avizarea și contrasemnarea documentelor cu caracter juridic care să cuprindă o anexă privind conținutul referatului de propunere a emiterii deciziei, precum și o anexă care să cuprindă modelul cadru al deciziei, în vederea unei practici unitare a entității controlate.
- deciziile emise de către managerul muzeului să fie elaborate într-un mod unitar și să cuprindă toate elementele prevăzute de către Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.
- pe viitor, pentru întreg personalul nou încadrat să fie emise decizii de încadrare și contracte individuale de muncă.
- respectarea tuturor normelor în ceea ce privește exercitarea controlului financiar preventiv.
- Stabilirea nevoii subvențiilor să se facă ținând cont de execuții astfel încât acestea să fie utilizabile și complet cheltuite în raport cu nevoia, fără a exista situații de a fi lipsite de fundament în raport cu utilizarea și prin urmare sunt solicitate fără a fi acoperite de nevoi.
- În vederea îmbunătățirii nivelului de încasări, facem recomandarea analizării soluțiilor de creștere a veniturilor proprii din efectuarea serviciilor existente, identificarea altor servicii noi care să îmbunătățească nivelul de încasare la bugetul propriu, astfel încât acestea să facă parte dintr-o strategie proprie de investiții efectuate cu resurse proprii.
- întreprinderea de către managerul instituției controlate a diligențelor în vederea recuperării de la Casa Județeană de Asigurări de Sănătate a sumelor rezultate din concediile medicale care au fost susținute din bugetul instituției prin transfer din Bugetul Consiliului Județean pentru plata cheltuielilor cu salariile aferente muzeului.

D.	Evoluția situației economico-financiare a instituției:
-----------	---

1.	Analiza datelor financiare din proiectul de management corelat cu bilanțul contabil al perioadei raportate:
-----------	--

- Situația economico-financiară a instituției

Situația financiară furnizează date despre situația patrimoniului la finele anului 2023, precum și situația plăților efective și a cheltuielilor efective, a creditelor angajate și a celor bugetare individuale. Situația financiară este întocmită în conformitate cu Legea contabilității nr. 82/1991, republicată și completată ulterior, Legea nr.273/2006 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare, OMFP nr. 5389/15.12.2023 cuprinzând Normele metodologice privind încheierea exercițiului bugetar 2023.

- Execuția bugetară a perioadei raportate

- bugetul de venituri (subvenții/alocații, surse atrase/venituri proprii);

-lei -

	Aprobat	Realizat	Încasat	De Încasat
TOTAL VENITURI	9.800.000	9.032.381	8.999.135	42.400
Venituri proprii	800.000	888.432	855.186	42.400
Subvenții	9.000.000	8.143.949	8.143.949	-

Comparativ cu perioada anterioară, situația realizării veniturilor este redată în tabelul de mai jos:

- lei -

Categorii	Prevăzut	Realizat	Prevăzut	Realizat
	2022	2022	2023	2023
1. Venituri totale, din care:	8.800.000	8.473.206	9.800.000	9.032.381
- venituri proprii	800.000	679.638	800.000	888.432
- subvenții	8.000.000	7.793.568	9.000.000	8.143.949

Bugetul de cheltuieli (personal: contracte de muncă/convenții/contracte încheiate în baza legilor speciale; bunuri și servicii; alte cheltuieli; cheltuieli de capital)

Bugetul total al instituției este divizat pe următoarele capitole bugetare:

a). *bugetul cheltuieli de personal* – include cheltuieli salariale în bani (salarii de bază, indemnizații, sporuri), cheltuieli salariale în natură (vouchere de vacanță) și contribuția asiguratorie pentru muncă;

b). *bugetul de cheltuieli pentru bunuri și servicii* – include cheltuieli legate de întreținere și funcționare, bunuri de natura obiectelor de inventar, reparații curente, deplasări, cărți și publicații, pregătire profesională, protecția muncii, alte cheltuieli cu bunuri și servicii;

c). *bugetul de alte cheltuieli* – include cheltuieli legate de acțiunile cu caracter științific și social-cultural; sume aferente persoanelor cu handicap neîncadrate;

d). *bugetul cheltuielilor de capital* – prevăzut conform anexelor de la buget

Situația realizării bugetului de cheltuieli, pe subcapitole bugetare, se prezintă astfel:

Nr. crt.	Subdiviziune bugetară	Credite bugetare (mii lei)	Plăți aprobate (mii lei)	Plăți efectuate (mii lei)	Procent(%) plăți realizat
	TOTAL	9.800,00	8.999,14	8.999,14	100%
I	Cheltuieli de personal, din care:	6.680,00	6.388,59	6.388,59	100%
	- chelt. salariale în bani și natură	6.537,00	6.251,38	6.251,38	100%
	- contribuția asig.de muncă	143,00	137,21	137,21	100%
II	Cheltuieli pentru bunuri și serv.	2.675,00	2.215,93	2.215,93	100%
III	Alte cheltuieli	385,00	334,62	334,62	100%
IV	Cheltuieli de capital	60,00	60,00	60,00	100%

Comparativ cu perioada anterioară, situația realizării bugetului de cheltuieli este redată în tabelul de mai jos

- lei -

Categorii	Prevăzut 2022	Realizat 2022	Prevăzut 2023	Realizat 2023
1.Cheltuieli totale, din care:	8.800.000	8.473.206	9.800.000	8.999.135
- cheltuieli de personal	5.900.000	5.653.407	6.680.000	6.388.582
- cheltuieli de funcționare	2.900.000	2.819.799	3.060.000	2.550.553
- cheltuieli de dezvoltare	-	-	60.000	60.000

date comparative de cheltuieli (estimări și realizări) în perioada raportată:

Programul	Denumirea proiectului	Devizul estimat (lei)	Devizul realizat (lei)
Program manifestări științifice de tipul sesiunilor, simpozioanelor și conferințelor naționale și internaționale	Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice a Muzeului Civilizației Dacice și Romane	35.000	34.044
	Micia Rediviva, ediția a IV-a	25.000	24.643
Program expoziții temporare	Exponatul lunii	0	0
	Obiecte restaurate în anul 2023 în laboratorul de restaurare al MCDR	300	300
	„Orașul Brad, de altădată...”	0	0
	Sculpturi din patrimoniul MCDR semnate Ioan Șeu, Ediția a II-a	25.000	25.000
	Donația Valeriu Pascu, la 130 de ani de la naștere	0	0
	Expoziții de grup ale artiștilor plastici brădeni, membri ai Clubului „Dialogul artelor”	0	0
	Salonul de Iarnă, ediția a VI-a	500	500
Expoziția de carte veche, rară și bibliofilă intitulată „Cartea veche (în)tipărirea unor generații”,	0	0	

	Expoziția itinerantă „Jandarmeria Română 1850 - 2020”	6315	6315
	Expoziția <i>tipoFOTOgrafii, Orăștie</i>	0	0
	Expoziția de pictură: <i>Still-life</i> semnată Constantin Alăzăroae & invitat de onoare - Prof. dr. Adriana Cănița Popa	5.000	4.900
	Expoziția de pictură „TangentArt”,	0	0
	Workshop-ul & Expoziția Stud-ART 2023	0	0
	Expoziția ÎNTĂLNIRI ÎN CETATE. Lucrari de pictură a profesorului Valentin Lădar, Orăștie,	0	0
	Expoziția „Natura statică în Colecția de Artă Plastică a muzeului din Deva, Ediția I	0	0
	„Monumente religioase orăștience”,	0	0
	Expoziția de ilustrație de carte „ <i>Rădăcini</i> ”, a artistei vizuale Silvia Dușan, Brad,	0	0
	Expoziția de străși și desagi vechi din Țara Hațegului, din colecția particulară a profesorului De Valerio Benvenuto, Brad	0	0
	Miniexpoziția „Doar astăzi mă poți admira!”, Aurel Vlaicu	0	0
	Expoziția temporară „De la moși păstrate”, Aurel Vlaicu	0	0
	Expoziția „Fă-te, suflete, copil!”, artiști locali brădeni - Brad	0	0
Program evenimente cultural educaționale	„Târgul European al Castelelor”	0	0
	„Noaptea muzeelor” - Brad	0	0
	„Noaptea Muzeelor”- Deva	23.000	23.000
	- „Noaptea Muzeelor” - Orăștie	1.300	1.300
	-„Ziua Internațională a copilului”	0	0
	„Școala de vară de restaurare ceramică”	2.000	1.968

„Manifestări dedicate omagierii personalității lui Aurel Vlaicu”	1.600	1.600
Workshop & expoziție – StudART, Edițiile IV-IX, 2023-2028	2.500	2.500
Atelier de confecționare a mărtișoarelor. La atelier vor participa artiștii plastici și scriitorii brădeni, membri ai Clubului „Dialogul artelor”, colaboratori ai muzeului	0	0
Atelierul de împistrire a ouălor	0	0
Atelier de modelaj cu titlul „Incursiuni în Cultura Cucuteni”	0	0
Lecție de istorie - ISTORIA ROMÂNIEI de la joc și carte,	0	0
Atelierul de creație plastică intitulat „Workshop & Expoziție Stud-ART 2023”	0	0
Manifestarea cu titlul „Carusel Artistic”	0	0
„Ziua Iei românești” și „Sânzienele”	7.134	7.134
Evenimentul Treasure Hunt, ediția III	0	0
Zilele porților deschise la toate siturile unde MCDR desfășoară cercetări arheologice sistematice	0	0
„Under_History” III	97.000	96.278
„Ziua patrimoniului”	0	0
Festivalul DEVară 2023, ediția a III-a	0	0
Lansare de carte „Monumente comemorative din Zarand dedicate eroilor din Răscoala lui Horea și Revoluției din 1848-1849”, autor Adriana Adam	0	0
Bucuria credinței cu părintele Constantin Necula		

Prima ediție a evenimentului NOAPTEA MUZEELOR LA SATE	14.000	13.914
Lansare de carte: „Chipul jupâniței Ana” și „Păpușa Ciurlicatului”, autor Monica Dușan,	0	0
Ceai Dansant Outdoor Edition	0	0
Proiecție de film „Movie night”	0	0
- „Aripi românești” - Atelier de confeționat aeromodele din carton și lemn, machete ale aeroplanului „Vlaicu II”	0	0
Concert de Crăciun „CHRISTMAS ORCHESTRA”	0	0
Colindători de la OrthoCaffe, Asociația Deva Guitar Tribe și Școala Generală Gurasada	0	0

- Gradul de acoperire din surse atrase/venituri proprii a cheltuielilor instituției (%)

Gradul de acoperire din venituri proprii a cheltuielilor instituției pentru anul 2023 este de **9,87 %**.

Veniturile proprii realizate din activitatea de bază, specifică instituției pe categorii de tarife practicate

- bilete intrare muzeu: 403,59 mii lei;
- vânzare material publicitare: 98,86 mii lei;
- taxă foto si filmare: 8,82 mii lei;
- taxă ghidaj: 0,35 mii lei;
- contracte de cercetare arheologică, istorică: 376,73 mii lei;
- taxă închiriere spațiu expozițional: 0,075 mii lei;

- Gradul de creștere a surselor atrase/veniturilor proprii în totalul veniturilor (%)

- **În anul 2023 veniturile proprii realizate au fost în sumă de 888.432 lei.**

- Ponderea cheltuielilor de personal din totalul cheltuielilor

Angajații instituției (personal de specialitate, administrativ și de întreținere) sunt plătiți din bugetul aprobat de Consiliul Județean Hunedoara.

Indicatori economici privind cheltuielile de personal prevăzuți și realizați:

Buget total aprobat (mii lei)	Cheltuieli de personal aprobat (mii lei)	Cheltuieli de personal realizat (mii lei)	Ponderea în cadrul bugetului	Media cheltuielilor pe angajat pe an (mii lei)	Venitul mediu brut lunar pe un angajat (mii lei)
9.800,00	6.680,00	6.388,58	65,19%	82,97	6,91

- **Gradul de acoperire a salariilor din subvenție (%);**

Gradul de acoperire a salariilor din subvenție este 100%.

- **Ponderea cheltuielilor de capital din bugetul total**

În analiza cheltuielilor de capital în anul 2023 situația se prezintă astfel:

Buget total		Ponderea in cadrul bugetului	
Aprobat (mii lei)	Realizat (mii lei)	Aprobat	Realizat
60,00	60,00	0,61%	0,61%

Principalele cheltuieli de investiții efectuate de către instituția noastră în cursul anului 2023 sunt prezentate pe capitole de cheltuieli, după cum urmează:

- **Construcții -**
- **Dotări independente -**
- **Alte cheltuieli asimilate investițiilor:**
  - Proiectare și realizare site web : 60,00 mii lei

2.	Evoluția valorii indicatorilor de performanță în perioada raportată, conform criteriilor de performanță ale instituției din următorul tabel:
-----------	---

Nr. crt.	Indicatori de performanță	Perioada evaluată
1.	Cheltuieli pe beneficiar (subvenție + venituri - cheltuieli de capital)/ nr. de beneficiari La încheierea exercițiului financiar a anului 2023, rezultă o cheltuială pe beneficiar, după cum urmează: Subvenție 8.143.949 lei + venituri 888.432 lei – cheltuieli de capital 60.000,00 lei: nr.total de beneficiari 1.889.704 (din nr.total de 1.889.704, beneficiari virtuali sunt 1.839.772)= 4,75 lei	01.01.2023 - 31.12.2023
2.	Fonduri nerambursabile atrase 0 lei	01.01.2023 - 31.12.2023
3.	Număr de activități educaționale = 22	01.01.2023 - 31.12.2023
4.	Număr de apariții media (fără comunicate de presă) = 150	01.01.2023 - 31.12.2023
5.	Număr de beneficiari neplătitori = 1.839.772 - beneficiari virtuali și 8.700 - bilete gratuite	01.01.2023 - 31.12.2023
6.	Număr de beneficiari plătitori = 49.932	01.01.2023 - 31.12.2023
7.	Număr de expoziții/Număr de reprezentații/Frecvența medie zilnică Număr de expoziții = 12 cu frecvență lunară (Exponatul lunii) și trimestrială	01.01.2023 - 31.12.2023
8.	Număr de proiecte/acțiuni culturale = 37 la sediu și 23 desfășurate on-line	01.01.2023 - 31.12.2023
9.	Venituri proprii din activitatea de bază = 888.432 lei	01.01.2023 - 31.12.2023
10.	Venituri proprii din alte activități – surse atrase 0 lei	01.01.2023 - 31.12.2023

E.	Sinteza programelor și a planului de acțiune pentru îndeplinirea obligațiilor asumate prin proiectul de management:
-----------	--

Se realizează prin raportare la:

1.	Viziune:
-----------	-----------------

Viziunea managerială a Muzeului Civilizației Dacice și Romane s-a concentrat în jurul unor axe prioritare și care vor fi dezvoltate pe toată perioada de management, respectiv, protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural imobil și mobil, precum și a patrimoniului arheologic aflat în gestiunea instituției; cercetarea științifică, evidența, documentarea și dezvoltarea patrimoniului muzeal; creșterea vizibilității publice a muzeului în România și încurajarea de colaborări menite să promoveze patrimoniul cultural atât la nivel național cât și internațional.

În ansamblu, programul de activitate al Muzeului Civilizației Dacice și Romane, urmărește permanent eficientizarea, prin diversificare și îmbunătățiri calitative și cantitative ale activităților, a viziunii strategice a instituției în privința protejării, conservării și promovării patrimoniului cultural muzeal.

2.	Misiune:
-----------	-----------------

Muzeul Civilizației Dacice și Romane reprezintă o instituție multifuncțională, cultural - științifică de tip socio-uman, fundamentat pe teme științifice cu următoarele funcții: de cercetare, protejare și dezvoltare a patrimoniului, de administrare, conservare, restaurare, educațională sau comunicativă prin punerea în valoare a patrimoniului muzeal.

Misiunea muzeului este organizarea și efectuarea cercetărilor științifice fundamentale și aplicative în domeniile muzeologiei, istoriei, arheologiei, etnografiei, prin investigarea vestigiilor istorice, monumentelor arheologice, mărturiilor documentare și memoriale, artistice și tehnice, păstrate de-a lungul timpului sau descoperite prin cercetări de specialitate, semnificative pentru istoria și cultura națională, cu scopul teaurizării, conservării și completării colecțiilor muzeale, valorificării lor științifice, expoziționale și instructiv-educative.

În prezent, muzeul este unul dintre dinamicii operatori culturali și educaționali din țară, prin multitudinea și importanța expozițiilor temporare, prin creșterea ponderii activităților conexe acestora cât și celor dedicate expunerii de bază.

În orizontul următoarei perioade de management, Muzeul Civilizației Dacice și Romane urmărește să-și păstreze, prin prestigiul profesional, rolul de reper în medii

cultural, atât hunedorean cât și național, ținând deopotrivă cont de numărul turiștilor, atât români cât și străini.

În consecință, se impune dezvoltarea unor proiecte cu o majoră valoare culturală și implicit educațională. În acest sens, preocuparea dominantă rămâne dezvoltarea colecțiilor prin includerea unor piese cu valoare națională și internațională deosebită (prin donații, achiziții), interesul pentru adaptarea expunerii permanente și a manifestărilor cu caracter temporar la standardele moderne din domeniu, editarea de materiale de popularizare în limba engleză, franceză, germană și maghiară (ghiduri, cataloage, monografii, pliante, vederi), precum și dezvoltarea și diversificarea parteneriatelor externe ale instituției.

Prin întreaga sa activitate desfășurată pe parcursul anului 2023, Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva a urmărit promovarea valorilor cultural-artistice ale arealului hunedorean, atât pe plan intern cât și pe plan internațional. Beneficiind de prestața pe care o oferă situarea sa printre instituțiile muzeale cu vechime din Transilvania și din țară, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a desfășurat în permanență o susținută activitate de cercetare, concretizată prin publicarea de cărți, studii, articole, materiale publicitare, a desfășurat o intensă activitate de conservare, restaurare, protejare, valorificare și îmbogățire a propriului patrimoniu material, atât prin piesele găsite în urma săpăturilor arheologice, cât și prin donații sau recuperări ale unor bunuri patrimoniale.

Pentru a îndeplini misiunea muzeului și a-și atinge scopurile propuse pe anul 2023, politica managerială a Muzeului Civilizației Dacice și Romane a urmărit în detaliu dezvoltarea unei culturi organizaționale bazată pe o comunicare eficientă atât în interiorul instituției, cât și în exteriorul acesteia, comunicarea fiind modalitatea esențială prin care rezultatele muncii unui colectiv pot fi diseminate în societate. Alte direcții urmărite de echipa managerială a muzeului au fost cele care au privit îmbunătățirea parametrilor de calitate a tuturor activităților instituției, diversificarea eficientă a produselor culturale și publicitare oferite publicului vizitator, promovarea instituției prin toate modalitățile și căile de publicitate, dezvoltarea continuă a relațiilor comunitare și inter-instituționale, protejarea, conservarea și restaurarea patrimoniului propriu în vederea punerii lui în valoare în cadrul expozițiilor și a publicațiilor, dezvoltarea laturii educative a muzeului prin intermediul acțiunilor desfășurate, motivarea și promovarea personalului în conformitatea cu actuala legislație.

De asemenea, din misiunea Muzeului Civilizației Dacice și Romane rezultă și cercetarea arheologică ce se desfășoară conform legislației în vigoare și se materializează prin întocmirea unui raport de cercetare arheologică preventivă care conține propunerea specialiștilor cu privire la protecția vestigiilor descoperite sau, după caz, emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică a suprafeței cercetate.

În cursul anului 2023 Muzeul Civilizației Dacice și Romane a încheiat Contracte de descărcare de sarcină arheologică după cum urmează:

Nr. crt.	Nr. și data contract	Beneficiar	Obiectiv	Tip serviciu	Suma
1	1/10.01.2023	GLOBAL LINE CONSULTING SRL	„Pensiune Agroturistică - PUZ” Peștișu Mic, sat Almașu Mic, jud. Hunedoara	Evaluare teoretică	480
2	03/16.01.2023	ORAȘUL SIMERIA	„Realizare canalizare menajeră în localitatea Uroi, Oraș Simeria jud. Hunedoara”	Cercetarea arheologică preventivă	2.000
3	05/02.02.2023	S.C. DACIA SOLAR S.R.L.	„Construire Parc Fotovoltaic Împrejmuire Și Racordare La Sen” executat în com. Pui, jud. Hunedoara	Evaluare teoretică	1.200
4	06/02.02.2023	S.C. WHITE RIVER ENERGY S.R.L.	„Construire Parc Fotovoltaic Împrejmuire Și Racordare La Sen” executat în com. Pui, jud. Hunedoara;	Evaluare teoretică	1.200
5	09/09.02.2023	GHERGHE MARIAN	„Construire locuință individuală, anexă și împrejmuire teren” executat în Josani, jud. Hunedoara	Evaluare teoretică	240
6	10/09.02.2023	COSTOIU CRISTIAN IOAN	„Construire locuință familială, anexă și împrejmuire teren” executat în Josani, jud. Hunedoara	Evaluare teoretică	240
7	12/16.02.2023	S.C. ELCOMPET S.R.L	„Modernizare Lea 20kv Orăștie – Balomir, Derivația 20 Kv Curechi” care va fi executat în Geoagiu - Renghet, jud. Hunedoara;	Evaluare teoretică	150
8	13/21.02.2023	SCRIPCARIU CORNEL	„Locuință individuală S+P, anexă, garaj auto dublu și împrejmuire proprietate”	Cercetare arheologică preventivă	Conf. grafic de lucrări

9	15/02.03.2023	NISTORESCU STELUȚA DORICA	„Locuințe familiale, împrejmuire teren frontul stradal și racorduri la utilități ” executat în sat Pricaz, com. Turdaș, jud. Hunedoara.	Evaluare teoretică	240
10	16/13.03.2023	S.C. RCS & RDS S.A	„Tronson de fibră optică pentru interconectarea localităților Deva și Simeria, jud. Hunedoara”	Supraveghere arheologică	2000
11	17/14.03.2023	S.C. ILCOR CONSULTING S.R.L	„Restaurare fațadă și reparații acoperiș la sediul Casei Județene de Asigurări de Sănătate Hunedoara”	Rap. studiu istoric de arhitectură	500
12	33/28.03.2023	MUZUR IOAN	„Construire locuință familială anexă și împrejmuire” executat în sat Bârcea Mică, jud. Hunedoara	Evaluare teoretică	300
13	36/30.03.2023	ALBU TIMOTEI CRISTIAN	„PUZ – zonă rezidențială” executat în com. Cârjiți, sat Popești, jud. Hunedoara	Evaluare teoretică	240
14	46/20.04.2023	S.C. APE MINERALE BĂCĂIA SRL	„Înlocuire conductă aducțiune existentă”	Evaluare teoretică	240
15	47/24.04.2023	INVOKER TRANS IT SRL	„Dezvoltarea infrastructurii de comunicații în bandă largă de mare viteză și racordarea la rețeaua de energie electrică existentă printr-un bransament nou U.A.T. Bănița, jud. Hunedoara”	Evaluare teoretică	480
16	49/03.05.2023	VLAD CLAUDIA IOANA	„Zonă turism” executat în com. Sălașu de Sus, sat Nucșoara, jud. Hunedoara”	Evaluare teoretică	390
17	50/03.05.2023	IACOB GHEORGHE	Construire locuință, garaj, piscină și	Evaluare teoretică	390

			„împrejmuire” executat în sat Strei, jud. Hunedoara		
18	52/16.05.2023	C.N.C.A.F. MINVEST S.A DEVA	Raport privind starea de conservare a patrimoniului Muzeului Aurului Brad	Raportul privind starea de conservare a patrimoniului muzeal	1200
19	53/17.05.2023	DACIA SOLAR S.R.L	„Construire parc fotovoltaic împrejmuire și racorduri la sen” care va fi executat în sat Rușor, com. Pui, jud. Hunedoara	Evaluare teren	29.600
20	54/22.05.2023	COZA DANIEL	„Zonă rezidențială” executat în Deva, jud. Hunedoara	Evaluare teoretică	240
21	56/24.05.2023	MELNIC DOINA - ELENA	„Zonă rezidențială pentru pensiune agroturistică” executat în Hărău, jud. Hunedoara	Evaluare teoretică	240
22	58/07.06.2023	WATZINGER NICOLETA	„Centru recuperare medicală” executat în Orăștioara de Sus, sat Costești;	Evaluare de teren	1.600
23	59/07.06.2023	FILIMONESCU DORICA	„Construire anexă gospodărească a exploatației agricole” executat în com. Boșorod, sat Târșă	Evaluare teren	1200
24	62/13.06.2023	VĂRZARE MIHAI		Evaluare teren	180
25	63/16.06.2023	DRĂGAN AUGUSTIN		Evaluare teren	200
26	64/20.06.2023	BOTA LIVIU		Evaluare teren	180
27	65/22.06.2023	S.C. GIBE ENERGY SRL		Evaluare teren	1200
28	66/22.06.2023	S.C. GIBE ENERGY SRL		Evaluare teren	1200
29	67/04.07.2023	MUNICIPUL BRAD	„Dezvoltarea rețelelor inteligente de distribuție a gazelor naturale municipiul brad, jud. Hunedoara” care va fi executat în mun.	Supraveghere arheologică	4000

			Brad, jud. Hunedoara		
30	68/05.07.2023	ASOCIAȚIA PATRIMONIUM ORĂȘTIE	„Realizare acces din DN7, parcare, anexe și strămutare construcții tradițional, loc. Turdaș, jud. Hunedoara – faza P.U.Z”	Evaluare de teren	1.600
31	69/10.07.2023	RĂCILĂ ILDIKO	„Modernizare și mansardare locuință existentă, refacerea utilităților și bransamentelor aferente”	Cercetare arheologică preventivă	2800
32	70/13.07.2023	SFETCU PAUL	„PUZ – zonă locuințe – construire locuință familială, regim P+M” executat în Costești, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara	Evaluare teoretică	240
33	73/03.08.2023	MUNTEANU MARIUS	„Construire casă de vacanță în regim de înălțime P” executat în loc. Costești, jud. Hunedoara	Evaluare teoretică	180
34	74/18.08.2023	S.C. RCS & RDS S.A.	„Tronson de fibră optică pentru interconectarea localităților Peșteana și Peștenița, com. Densus, jud. Hunedoara”	Evaluare teren	Conf. grafic lucrări
35	77/30.08.2023	ERÓS ALEXANDRU	Zonă construcții de turism și funcțiuni complementare care va fi executat în Râu de Mori - Clopotiva	Evaluare teren	500
36	78/30.08.2023	PÎNDARU DAN NICOLAE	„Construire locuință P+M, împrejmuire teren” executat în Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara	Evaluare teoretică	240
37	79/06.09.2023	S.C. MASS GLOBAL ENERGY ROM SRL	„Demolare construcții pe amplasamentul propus și construire centrală electrică mass Mintia” - etapa	Supraveghere arheologică	800

			de desființare construcții		
38	81/12.09.2023	SERVICIUL PUBLIC DE ÎNTREȚINERE ȘI GOSPODĂRIRE MUNICIPALĂ DEVA	„Reabilitarea locului de joacă din parcul cetate deva” care va fi executat în mun. Deva, jud. Hunedoara	Supraveghere arheologică	6.400
39	82/18.09.2023	MUNTEAN CĂLIN	„Construire locuință p, anexă p și împrejmuire parțială proprietate”	Cercetare arheologică preventivă	600
40	83/21.09.2023	TONȚA ADRIAN MARIN	„Locuință familială, anexă, împrejmuire și racorduri la utilități - și în vederea obținerii acordului administratorului drumului (AAD)” executat în Deva, Bd. 22 Decembrie, nr. 97, jud. Hunedoara	Evaluare teoretică	480
41	84/02.10.2023	TRIBUNALUL HUNEDOARA	„Extindere conductă distribuție și branșamente gaze naturale presiune redusă” care va fi executat în Deva, Bld. 1 Decembrie 1918, nr. 35, jud. Hunedoara	Supraveghere arheologică	1.600
42	85/02.10.2023	S.C. MODULARE TURISM SRL	„Amplasare construcții modulare și racorduri la utilități” ce va fi executat la Costești	Evaluare teoretică	240
43	86/02.10.2023	TONȚA ADRIAN MARIN,	„Locuință familială, anexă, împrejmuire și racorduri la utilități” executat în Deva, Bl. 22 Decembrie, jud. Hunedoara	Evaluare teren	800
44	87/02.10.2023	S.C. RCS & RDS S.A.	„Tronson de fibră optică pentru interconectarea localităților Geoagiu și Geoagiu - Băi” care va fi executat	Evaluare teoretică	480

			în Geoagiu, jud. Hunedoara		
45	89/05.10.2023	S.C. DAEN GREEN S.R.L.	„Construire centrală electrică fotovoltaică Sălașu de Sus 1, stație de stocare, stație de transformare, stație de conexiuni, clădire administrativă, drumuri de acces și mentenanță, trasee și instalații electrice” executat în comuna Sălașu de Sus, sat Răul Alb, jud. Hunedoara	Diagnostic arheologic intruziv	37.982
46	91/16.10.2023	S.C. DAEN GREEN S.R.L.	„Construire centrală electrică fotovoltaică Sălașu de Sus 1, stație de stocare, stație de transformare, stație de conexiuni, clădire administrativă, drumuri de acces și mentenanță, trasee și instalații electrice” care va fi executat în comuna Sălașu de Sus, sat Răul Alb, jud. Hunedoara	Diagnostic arheologic intruziv	12.000
47	92/18.10.2023	ZAHARIE CRISTIAN - CORNELIUS	„Zonă construcții pentru turism - PUZ” executat în com. Sălașu de Sus, sat Peștera, jud. Hunedoara	Evaluare teoretică	480
48	93/25.10.2023	S.C. ARLI IMOB SRL	„Realizare heleșteu prin extracție agregate minerale” care va fi executat în comuna Hărău, jud. Hunedoara	Evaluare teoretică	300
49	94/10.11.2023	MUNTEANU MARIUS	„Construire casă de vacanță în regim de înălțime P” executat în loc. Costești, jud. Hunedoara	Evaluare teren	1.200
50	95/14.11.2023	VARVARA CORNEL	„Zonă servicii; Depozitare și mică	Evaluare teren	400

			industrie Faza PUZ” – Turdaș		
51	96/14.11.2023	VISIRIN CLAUDIU	„Construire locuință unifamilială, amenajări exterioare și branșamente la utilități” - Bârcea Mare	Evaluare teren	400
52	97/14.11.2023	COMUNA BĂIȚA	„Centru de colectare selectivă a deșeurilor prin aport voluntar în comuna Băița, jud. Hunedoara”	Evaluare teoretică	480
53	101/22.11.2023	COMUNA CRIȘCIOR	„Dezvoltarea rețelei inteligente de distribuție a gazelor naturale pentru autoritățile publice locale: Crișcior, Ilia și Dobra, U.A.T. Crișcior” care va fi executat în Crișcior, Zdrapți, Valea Arsului, Barza și Mun. Brad – satul Ruda Brad	Evaluare teoretică	960
54	102/29.11.2023	POPESCU SORIN - CRISTIAN	„Zonă construcții pentru turism” executat în Com. Brănișca, sat Boz, jud. Hunedoara	Evaluare teoretică	240
55	106/07.12.2023	ISTRATE DAN,	„Extindere conductă distribuție gaze naturale presiune redusă pe DN 63 mm și OL 2 și branșamente gaze naturale presiune redusă pe DN 32 MM la imobilul cf 61701 Vețel – str. Livere, nr. 284, loc. Vețel, jud. Hunedoara”	Supraveghere arheologică	800
56	107/12.12.2023	ASINIA FARM S.R.L.	„Zonă rezidențială executat în comuna Turdaș, sat Pricaz, jud. Hunedoara	Evaluare de teren	Conf. grafic

57	108/14.12.202 3	COMUNA ILIA	„Alimentare cu apă în comuna Ilia ”care va fi executat în satele: Dumbrăvița, Săcămaș, Cuiș și Valea Lungă	Evaluare teoretică	960
----	--------------------	-------------	--	--------------------	-----

3.	Obiective (generale și specifice):
-----------	---

Dirrecția principală de acțiune a Muzeului Civilizației Dacice și Romane trebuie să fie aceea de a-și pune în valoare cât mai eficient potențialul său de păstrător al patrimoniului, precum și de valorificare a acestuia. Muzeul trebuie să fie o instituție dinamică, ce oferă servicii variate și adaptate cererii publicului, dar și în acord cu funcțiile specifice, în spiritul valorilor istorice, spirituale și artistice, locale și naționale.

În activitatea sa curentă Muzeul Civilizației Dacice și Romane are în vedere următoarele obiective strategice:

- dezvoltarea patrimoniului muzeal prin formele caracteristice de constituire a patrimoniului muzeal: cercetarea și colecționarea de bunuri cu semnificație artistică și documentară de profil;
- asigurarea evidenței și clasării patrimoniului cultural aflat în administrare în conformitate cu prevederile legale în vigoare;
- conservarea și restaurarea bunurilor culturale din patrimoniul deținut;
- punerea în valoare a patrimoniului cultural pe care îl are în administrare prin intermediul expozițiilor permanente și temporare, a programelor culturale și educative, a publicațiilor științifice și de popularizare, prin organizarea unor sesiuni științifice, simpozioane, colocvii, mese rotunde etc.;
- cercetare fundamentală și aplicată, conform programelor anuale de activitate, cu scopul de a cunoaște istoria, tradițiile și cultura populară din județul Hunedoara și pentru a identifica monumente și obiective reprezentative ale culturii materiale și spirituale;
- menținerea unui contact permanent cu mediile de informare, cu organizațiile nonguvernamentale, culturale, instituții de învățământ și cercetare, organisme și foruri naționale de profil;
- menținerea unui contact permanent cu publicul larg pentru identificarea nevoilor și așteptărilor, în scopul orientării programelor culturale și de punere în valoare a patrimoniului cultural administrat în funcție de acestea;

- stimularea participării locuitorilor județului la cunoașterea și revitalizarea activităților culturale și atragerea generației tinere la aceste activități;
- folosirea judicioasă a resurselor și a logisticii muzeale în cadrul unui management instituțional realist și performant.

4.	Strategie culturală, pentru întreaga perioadă de management:
-----------	---

Politicile culturale au ca prioritate atât stabilirea direcției și obiectivelor în domeniul culturii la nivel național, cât și asigurarea accesului societății la serviciile culturale oferite de instituțiile prestatoare. Eficiența sistemului de management este o prima condiție pentru sporirea calității și accesului la servicii culturale.

Strategia europeană introduce noțiunea de industrie culturală, care include o linie economică, sau o linie „de alternativă economică” pentru promovarea și democratizarea producției culturale și a distribuției acesteia, precum și o abordare mai popular liberală a finanțării activităților culturale. Industriile culturale reprezintă acele activități care vizează în primul rând bunurile simbolice, bunuri a căror valoare economică principală este derivată din valoarea lor culturală. Această definiție clasică a industriei culturale include mass - media, film, edituri, muzică, design, arhitectură, new media, precum și „arte tradiționale” – arta vizuală, artizanat, teatru, muzica de teatru, concerte, concerte de performanță, muzee și galerii – toate acele activități care sunt eligibile pentru finanțare din fonduri publice ca „arta”.

În anul 2023, politica managerială a Muzeului Civilizației Dacice și Romane, a trebuit să uzeze de mai multe strategii de dezvoltare. Una dintre acestea a fost cea de comunicare internă și externă, comunicarea fiind modalitatea esențială prin care rezultatele muncii unui colectiv pot fi diseminate în societate. Alte direcții urmărite de echipa managerială a Muzeului au fost cele care privesc îmbunătățirea parametrilor de calitate a tuturor activităților instituției, diversificarea eficientă a produselor culturale și publicitate oferite publicului, promovarea instituției prin toate modalitățile și căile de publicitate, dezvoltarea continuă a relațiilor comunitare și inter-instituționale. Dezvoltarea laturii educative a Muzeului prin intermediul acțiunilor desfășurate, motivarea și promovarea personalului în conformitatea cu actuala legislație.

Strategia culturală este definită prin proiectarea (planificarea) pe termen mediu și lung a dezvoltării durabile a sectorului cultural, ținându-se cont de capacitățile proprii și de evoluția mediului economic (piață, concurență, tehnologie).

Strategia culturală, în mod concret, îmbină cultura cu managementul general.

Concurența intra și extra instituțională culturală, mai ales în sectorul cultural de stat și cel public, trebuie considerată ca dezirabilă și chiar necesară, pentru asigurarea calității procesului, produselor și serviciilor în domeniu. Forțele concurențiale în strategiile culturale locale se găsesc, însă și în interiorul unui domeniu cultural, fie el de stat, fie el privat, precum și în domeniile culturale diferite.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane are următoarele obiective:

- să îndeplinească sarcinile care îi revin, conform legislației în vigoare, în calitate de muzeu provincial;
- să susțină formarea continuă a personalului, în scopul dobândirii competențelor necesare utilizării tehnicii moderne și să faciliteze activitățile de cercetare;
- să-și consolideze rolul de centru de educație permanentă, prin încheierea unor parteneriate cu alte instituții de cultură, școli, licee, ONG-uri, asociații etc.;
- să organizeze, conform agendei culturale, activități pentru comunitatea pe care o deservește, care să contribuie la mai buna percepție a rolului muzeului în cadrul comunității;
- să diversifice, cantitativ și calitativ, oferta de servicii pentru vizitatori, care să permită accesul largit la informații, atât pe cale tradițională, cât și electronică;
- să promoveze și să consolideze imaginea și rolul muzeului în cadrul comunității, prin abordarea unei politici de marketing și publicitate eficiente;
- să extindă cooperarea intermuzeală, cu muzee din țară și străinătate, în vederea atragerii de noi resurse informaționale și a includerii în contextul profesional al muzeelor românești și europene;
- să ofere noi produse și servicii culturale
- să atragă noi surse de finanțare, necesare modernizării serviciilor și spațiilor muzeului.

5.

Strategie și plan de marketing:

PREZENTARE GENERALĂ

Muzeul este o instituție permanentă, aflată în serviciul societății și al dezvoltării sale, deschisă publicului și care face cercetări cu privire la măturile materiale legate de om și de mediul său, le achiziționează, le conservă, și mai ales, le expune, în scopul studiului, al educației și al delectării.

Astfel, Muzeul Civilizației Dacice și Romane are în gestiune patrimoniu cultural imobil, mobil și arheologic:

- Patrimoniul cultural imobil constituie cea mai valoroasă componentă a patrimoniului cultural, atât în ceea ce privește valoarea materială directă, cât și în raport cu posibilitățile de inserție a unor componente extracultură, în această categorie se află monumentele istorice, ansamblurile și siturile istorice;

- Patrimoniul cultural mobil cuprinde bunurile culturale mobile clasate în categoria Fond - care cuprinde bunurile culturale de valoare deosebită, și în categoria Tezaur- care cuprinde bunurile culturale de valoare excepțională;

- Patrimoniul arheologic ca fiind ansamblul bunurilor arheologice format din: siturile arheologice ce cuprind vestigii arheologice, precum și terenurile cu potențial arheologic reperat, ce cuprind bunurile mobile, obiectele sau urmele manifestărilor umane, împreună cu terenul în care acestea au fost descoperite.

În ultimele decenii, comunicația de marketing a înregistrat o evoluție spectaculoasă, câștigându-și meritatul loc de componentă de bază a activității de marketing, contribuind, alături de celelalte resurse proprii ale instituției, la succesul final.

Comunicarea devine o punte de legătură între instituție și mediul său de marketing. Comunicarea de marketing constituie unul dintre vectorii care permit instituției să acționeze în vederea realizării propriilor obiective. Politica de preț, politica de produs și politica de distribuție influențează și sunt influențate la rândul lor de politica de comunicație. Acestea alcătuiesc politica de marketing, inclusă în politica globală a instituției. Arta, ca și spiritualitatea, nu pot fi considerate simple reprezentanțe ale termenului generic de „marfă”. Valorile culturale vizează orizonturi ale frumosului, ale binelui moral, ale cunoașterii și spiritualității, motiv pentru care evaluarea „produsului” muzeal devine o sarcină dificilă. Serviciile muzeale reprezintă o componentă a serviciilor culturale – activități prestate în beneficiul consumatorilor de cultură, cu sau fără participarea lor directă, cu scopul de a le împlini anumite nevoi și a le produce satisfacțiile așteptate de ei.

Marketingul muzeal poate fi abordat ca: - un sistem de metode și acțiuni care asigură investigarea necesităților societății și publicului larg în ce privește serviciile muzeului și posibilitățile optime de satisfacere a acestor necesități cu mijloace de activitate muzeală; - un mijloc de obținere a concordanței și echilibrului între funcțiile socioculturale specifice muzeului și cerințele pieței culturale. Marketingul este o activitate practică, o tehnologie specială care ajută la rezolvarea problemelor reale. Aplicat în cadrul unui muzeu, marketingul respectă principiile, strategiile și instrumentele generale ale domeniului. Ceea ce diferă este scopul urmărit: realizarea misiunii culturale, sociale și educative a muzeului în condiții optime, în primul rând în

beneficiul publicului specific, ca și al societății sau comunității pe care muzeul respectiv le slujește. Cu ajutorul metodelor și instrumentelor de marketing un muzeu poate atinge o serie de obiective vitale pentru buna desfășurare a activității, cum ar fi: atragerea unui public numeros și variat, realizarea și punerea la dispoziția publicului a celei mai potrivite oferte culturale, atragerea de fonduri și realizarea unor parteneriate pe termen lung.

Spre deosebire de marketingul instituțiilor comerciale, marketingul muzeal atrage surse financiare pe două căi: - direct, din contul vinderii mărfurilor și serviciilor muzeale; - mediat (indirect), din atragerea resurselor externe – alocațiilor de la buget, granturi, sponsorizări, donații etc. Aceste surse sunt utilizate pentru realizarea unor programe culturale și educaționale. Ambele forme ale marketingului muzeal sunt strâns legate una de alta: cu cât este mai cunoscută și apreciată în societate instituția muzeală, importanța ei socială, cu atât sunt mai mari posibilitățile de obținere a resurselor financiare din afară. Marketingul muzeal are două direcții strategice: - prezentarea și promovarea muzeului și a activității lui; - prezentarea și promovarea serviciilor și mărfurilor concrete oferite de muzeu. Schimbările care au loc astăzi în societate ne arată clar că trebuie să ne schimbăm și noi, și muzeele noastre, trebuie să ne orientăm la nevoile publicului. Este actuală oportunitatea diversificării surselor de finanțare, prin sporirea ofertei de servicii cu plată. Sursele de venituri într-un muzeu pot fi foarte diverse: - taxa de intrare în muzeu; - manifestări culturale și științifice speciale; - servicii de cercetare arheologică; - organizarea unor cursuri speciale pentru diverse categorii de public; - darea în chirie a spațiului muzeal; - magazinul muzeului; - granturi; - donații și contribuții voluntare. Marketingul joacă un rol primordial în supraviețuirea și dezvoltarea oricărui muzeu. Dar „muzeul care a hotărât să aplice politici de marketing urmează, în primul rând, să rezolve două probleme importante: să devină un loc atractiv pentru public și să convingă publicul să intre în muzeu”. Altfel spus, pentru a implementa politici de marketing, trebuie să asigurăm calitatea publică a muzeului. Este o sintagmă introdusă în 1996 de cunoscutul muzeolog Kenneth Hudson. Prin aceasta se înțelege măsura în care muzeul satisface nevoile și dorințele vizitatorilor săi, faptul că „muzeul oferă un quantum de satisfacție mărit vizitatorului, crescându-i bunăstarea psihică și morală. Calitatea publică înseamnă de fapt un set de calități ce fac din muzeu o instituție agreată, dorită, vizitată de public”

Funcționarea unui muzeu este determinată într-o măsură considerabilă de către mediul social în care se găsește. De aceea, muzeele trebuie să ocupe o poziție clară în societate. Pentru managementul strategic, relația dintre instituție și societate este esențială. Managementul strategic pentru un muzeu înseamnă să poți cântări bine atunci când ai de-a face cu dileme precum atingerea unui număr mare de vizitatori față de administrarea colecțiilor, a da lovitura cu o expoziție temporară față de cercetarea științifică.

Schimbările ce apar în concepția despre managementul strategic sunt legate de viziunea în schimbare despre om, despre muncă și despre societate.

În ceea ce privește publicul, Muzeul Civilizației Dacice și Romane are o misiune specifică și care include scopuri la nivel educativ, cultural, dar și de cercetare științifică. Îndeplinirea acestor roluri se face prin oferirea către public, în totalitatea sa sau pe categorii precis delimitate, a unor produse/servicii specifice. Produsul muzeal principal constă în prezentarea colecției permanente, expozițiile temporare, programele educative, activitățile de scurtă durată și informarea.

Caracterul specific al Muzeul Civilizației Dacice și Romane rezultă din valoarea sa ca element de patrimoniu istoric și cultural. Această valoare trebuie păstrată și făcută cât mai larg cunoscută și din această cauză trebuie promovată prin intermediul turismului cultural. Turismul cultural are ca scop vizitarea acelor locuri și activități ce definesc istoria și oamenii, atât în ceea ce privește trecutul, cât și prezentul lor. Aceasta include resursele culturale, istorice și natural.

OBIECTIVELE GENERALE DE MARKETING:

Cercetarea de marketing este o condiție obligatorie pentru cei care vor să implementeze marketingul, întrucât trebuie să ne cunoaștem publicul. Studiul de marketing trebuie să fie o preocupare constantă, deoarece acesta este un instrument extrem de util, chiar indispensabil pentru buna desfășurare a activității. Investigarea vizitatorilor constituie o activitate-cheie pentru dezvoltarea unei oferte muzeale atractive și cu impact, ținând cont atât de specificul și misiunea muzeului, cât și de nevoile și particularitățile vizitatorilor săi. Este important să cunoaștem caracteristicile sociodemografice, geografice, atitudinale ale vizitatorilor, circumstanțele și motivațiile vizitei, gradul de satisfacție a vizitatorilor și așteptările acestora, dorința de a se întoarce în muzeu și motivele ei. Cunoașterea publicului muzeului este o premisă a dezvoltării unor politici de marketing adecvat. În Muzeul Civilizației Dacice și Romane, pe lângă sondajele de opinie realizate periodic, sursa de informații cea mai utilizată pentru a afla opiniile vizitatorilor este „*Caietul de impresii*”, care nu este o metodă științifică pentru a obține date reprezentative, însă este o metodă optimă a cunoașterii nevoilor publicului real în vederea satisfacerii doleanțelor și necesităților vizitatorilor.

Muzeul modern este în permanentă căutare de noi forme de lucru cu publicul și de atragere a publicului în muzeu. Elaborarea strategiilor de marketing, precum și realizarea obiectivelor de marketing se află sub influența unui mănunchi de variabile care se modifică în timp. Din acest motiv, aceste obiective sunt formulate pe termen scurt și mediu (2-5 ani).

Pentru Muzeul Civilizației Dacice și Romane, au fost definite următoarele obiective de marketing turistic:

1. Sporirea vizibilității Muzeul Civilizației Dacice și Romane în interiorul României și pe plan internațional;

2. Sporirea gradului de informare în ceea ce privește patrimoniul gestionat de Muzeul Civilizației Dacice și Romane a turiștilor potențiali din România și din străinătate;

3. Sporirea nivelului de satisfacție a turiștilor care vizitează Muzeul Civilizației Dacice și Romane;

4. Creșterea numărului de turiști care vizitează Muzeul Civilizației Dacice și Romane și dinamizarea circulației turistice în aceasta zona;

5. Dezvoltarea diferitelor forme de turism, îndeosebi a turismului de afaceri, a turismului cultural – academic, istoric, religios în județul Hunedoara;

6. Adaptarea la mediului concurențial local și național prin dezvoltarea serviciilor culturale oferite, prin creșterea calității acestora și mărirea accesibilității prin folosirea tehnicii informatice;

7. Intensificarea preocupării pentru creșterea vizibilității Muzeului Civilizației Dacice și Romane, promovând calitatea, experimentul și inovația prin participarea în cadrul festivalurilor, târgurilor, saloanelor sau al altor evenimente culturale care au loc în județul Hunedoara, cu un stand mobil de prezentare și vânzare a obiectelor de promovare proprii sau provenite de la terți, conforme specificului muzeului, a publicațiilor proprii sau ale terților din domeniul activităților muzeului.

În acest sens, prin Decizia Managerului Muzeului Civilizației Dacice și Romane nr. 255/2017 s-a constituit Echipa mobilă a Muzeului Civilizației Dacice și Romane care va participa în cadrul festivalurilor, târgurilor, saloanelor sau al altor evenimente culturale care au loc în județul Hunedoara, cu un stand mobil de prezentare și vânzare a obiectelor de promovare și a publicațiilor proprii sau provenite de la terți.

Pentru realizarea unei strategii eficiente de atragere a publicului este importantă cunoașterea situației actuale. În plus este necesară și o perspectivă asupra pieței culturale din județul Hunedoara. Integrarea Muzeului în societate se exprimă prin relațiile de colaborare cu alte organizații. Pornind de la acest considerent este necesar să arătăm că tocmai extinderea fără precedent, în ultimi trei ani, a relațiilor de parteneriat și colaborare cu numeroase organizații culturale, sociale, de învățământ și turistice asigură un nivel superior al informației de ofertare și cunoaștere a programelor culturale pe care instituția le pune la dispoziția vizitatorilor.

În vederea creșterii numărului de vizitatori s-a impus promovarea proiectelor și programelor instituției prin construirea unei imagini corecte și atrăgătoare. Pentru aceasta au fost realizate:

- Editarea de publicații de promovare: broșura de servicii cultural-turistice în limba română și engleză; flaiere și semne de carte cu serviciile oferite publicului, cărți poștale și pliante;

- Activități de promovare: reactualizarea setei-ului instituției prin introducerea în permanență a datelor și ameliorarea signalisticii în unitățile muzeale (în interior și în exterior); reînnoirea panourilor publicitare (în interiorul și în afara localității unde sunt punctele muzeale); actualizarea constantă a conturilor facebook pentru informarea persoanelor care folosesc în mod constant platformele de socializare prin portaluri on-line, prin linkuri inter-instituționale, prin Ghidul de călătorie *Petit Futé*; editarea de materiale personalizate: calendare de perete, de birou, mape de prezentare, agende, sacoșe, căni, etc.; actualizarea permanentă a afișajului. Promovare internațională a Muzeului, în mediul virtual prin intermediul unor site-uri de profil internaționale: ViMuseo ([Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva | ViMuseo](#)), Museums of the World, Google Arts and Culture.

Măsuri pe termen scurt și mediu: Atunci când ne gândim la o strategie pe termen scurt și mediu privind atragerea publicului la muzeu parcursul preliminar în marketing începe cu reflexia asupra muzeului ca producător și asupra vizitatorului în calitate de consumator. Vizitatorii merg de regulă la muzeu în timpul lor liber. Muzeele sunt, deci, ofertante de produse orientate către timpul liber. Piața timpului liber oferă muzeelor multe șanse, dar este o piață cu mulți concurenți în spațiul sferei culturale și în afara ei. Caracteristicile consumatorilor sunt și ele mereu în schimbare. Apar mereu grupuri țintă și consumatorii devin tot mai exigenți. Aceste caracteristici ale pieței culturale pot reprezenta șanse pentru muzee dacă acestea oferă calitatea cerută și stârnesc interesul publicului vizitator.

Un pas important în procesul de marketing îl reprezintă cunoașterea misiunii muzeelor și identificarea grupurilor țintă la care se raportează acesta.

Produsul reprezintă în sens restrâns colecția muzeală sau în sens mai larg felul în care este prezentată colecția prin expozițiile de bază cu caracter permanent, expozițiile tematice temporare, amenajarea traseului de vizitare, indicatoare orientative, curățenia, utilizarea mijloacelor de informare pentru public etc. un aspect important îl reprezintă programul de acces zilnic și săptămânal, amabilitatea angajaților care vin în contact cu vizitatorii, îndrumarea directă a publicului precum și dotările destinate publicului vizitator (parcare pentru mașini, garderobă, toalete, restaurant, cafenea etc.)

Marketingul muzeal trebuie să vadă produsul cultural prin ochii publicului vizitator. Acțiunile de marketing trebuie susținute de întreg muzeul fiind o atitudine a tuturor celor care lucrează în muzeu. Locul reprezintă amplasarea expoziției, clădirea sau locația care adăpostește patrimoniul. Locul trebuie să corespundă calitativ activităților culturale, răspunzând unor exigențe specifice legate de calitatea

împrejurimilor – accesibilitate ușoară, prestanța clădirilor în concordanță cu natura colecțiilor și a produselor culturale.

Prețul biletului de intrare este un instrument de marketing. Pentru vizitatori costul accesării unui muzeu nu se rezumă numai la biletul de intrare ci și la celelalte costuri pe care le determină călătoria (hotel, restaurant, cafea, magazine, transport). Din această cauză calculul prețului biletului sau ansamblului de sisteme de acces în muzeu trebuie realizat astfel încât să nu constituie o opreliște pentru vizită.

Există mai multe posibilități de a folosi prețul ca instrument de marketing: - diferențierea de preț (reducerea prețului în cadrul unor campanii speciale) - accesul gratuit într-una din zilele lunii - biletele pentru grupuri mari – reducerea prețului pentru elevi, studenți și persoane cu dizabilități etc. - flexibilitatea prețului în funcție de sezonul expozițional și oferta culturală sau vânzările la pachet cu alte tipuri de produse (ghidaj de specialitate, program cultural, participare la târguri, etc.

În conformitate cu aceste norme de marketing Muzeul a realizat:

- editarea unor publicații de specialitate pentru promovarea patrimoniului (cataloge de colecții, pliante, broșuri, CD-uri, vizite virtuale etc.);

- actualizarea permanentă a publicațiilor promoționale și răspândirea acestora prin rețeaua de difuzare a muzeului și a partenerilor culturali și turistici;

- prezența constantă în: revistele de cultură, locale și la nivel național cu materiale specifice activităților muzeale; presa locală și națională prin popularizarea permanentă a tuturor manifestărilor instituției; reviste de promovare turistică la nivel local și național;

- îmbunătățirea accesibilității publicului în instituție și la toate secțiile din teritoriu: parcări, facilitarea accesului persoanelor cu dizabilități.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva își desfășoară activitatea și în cadrul secțiilor din teritoriu prin Muzeul de Arheologie Sarmizegetusa, Muzeul de Istorie Locală și Etnografie din Brad, Muzeul de Etnografie și Artă Populară din Orăștie, Muzeul Memorial „Aurel Vlaicu”.

PLAN DE MARKETING

Analiza socio-culturală a mediului în care își desfășoară activitatea Muzeul Civilizației Dacice și Romane:

Așezare cu un impresionant trecut istoric, ale cărui începuturi datează încă din secolul al XIII-lea, Deva este azi un important centru de interferențe culturale interetnice, al cărui potențial cultural trebuie exploatat la valoarea lui reală. Existența unor instituții de cultură precum Muzeul Civilizației Dacice și Romane, care prin întreaga sa activitate urmărește promovarea valorilor cultural-istorice ale arealului hunedorean pe plan intern și extern, prin organizarea de expoziții și activități cultural-științifice, precum și prin activități de cercetare, conservare, restaurare, protejare, valorificare și îmbogățire a propriului patrimoniu material, atât prin piesele găsite în urma săpăturilor arheologice, cât și prin achiziții; - Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Hunedoara-Deva care este o instituție publică de cultură cu caracter enciclopedic, parte integrantă din sistemul informațional și care se adresează tuturor categoriilor sociale pentru informare, documentare, studiu și lectură, pusă în slujba comunității de mai bine de șase decenii; - Teatrul de Artă Deva, care pune în valoare patrimoniul național și universal al literaturii dramatice și al artei interpretative românești; - Centrul de Cultură și Artă al Județului Hunedoara care este o instituție de cultură a cărei menire este de a promova și de a transmite valorile culturale, având și o contribuție importantă la cercetarea, arhivarea, conservarea și promovarea tradițiilor și creației populare specifice zonelor și subzonelor etno-folclorice din județ, urmărind totodată revitalizarea și protejarea meseriilor tradiționale, susținerea meșterilor populari și a creației contemporane; - Direcția Județeană pentru Cultură Hunedoara, care are misiunea de a promova în județ strategia Guvernului în domeniul dezvoltării și protejării patrimoniului imobil și mobil, contribuind la educația culturală și civică, promovând principiile primordialității valorii culturale, a libertății creației, a șanselor egale la cultură, a libertății și autonomiei cultelor și a identității culturale în circuitul de valori.

Toate aceste instituții și-au pus deja amprenta asupra a numeroase generații de intelectuali, precum și asupra unor publicații culturale locale deja consacrate, de înaltă ținută științifică (de exemplu Revista „Miorița”, publicație a Centrului de Cultură și Artă al Județului Hunedoara, „Vox Libri”, revista Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” Hunedoara-Deva și „Sargetia”, publicația Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, etc.), reprezintă tot atâtea garanții că acest lucru se poate realiza.

Tentativele de diversificare a ofertei culturale și de atragere a publicului, de educare a gustului pentru cultură, sunt relativ noi și încă insuficiente. Cu toate acestea, nu putem să nu apreciem faptul că bibliotecile, muzeele, teatrele, instituțiile de învățământ și cele de cercetare se implică tot mai activ în viața comunității, cu acțiuni

și evenimente noi, care au drept obiectiv atragerea publicului, formarea interesului acestuia față de instituțiile de profil și de actul cultural.

SCURT ISTORIC AL CLĂDIRII MAGNA CURIA:

Muzeul Civilizației Dacice și Romane își desfășoară activitatea în cadrul Castelului Bethlen, cunoscut și ca Magna Curia, cel mai vechi monument de arhitectură, situat la poalele Cetății Devei, în partea de sud a acesteia.

Vechimea, importanța și frumusețea acestei clădiri în stil baroc a fost motivul pentru care a fost introdusă pe Lista monumentelor istorice (HD-II-m-A-03225).

Clădirea actuală este o construcție ce datează din perioada Renașterii, refăcută în secolul al XVIII-lea.

Debutul funcționării monumentului este incertă, dar prima mențiune documentară datează din 1520 când nobilul Benedict este numit „castellanus et provisor curiae de Dewa”.

De numele lui Francisc Gézsthy comandantul oștilor princiare ajuns în 1581, proprietar al Cetății Devei, se leagă o primă fază de construcție a monumentului Magna Curia, finalizată în 1582.

Din acest moment informațiile se înmulțesc, fiind cunoscut faptul că în 1608 domeniul ajunge în posesia lui Gabriel Bethlen, nume de care se leagă altă fază de construcție. Gabriel Bethlen va vinde în 1640 domeniul principelui Rákóczi I.

Din 1743 Magna Curia intra în posesia guvernatorului Transilvaniei contele Ioan Haller de Hallerstein, care inițiază refacerea castelului și de a cărui nume se leagă și ultima mare fază de construcție. În urma acestei intervenții, clădirea capătă o nouă imagine prin adăugarea unui nou nivel, patru bastioane de colț, o curte exterioară precedată de o poartă de intrare decorată cu două blazoane. Acestea din urmă au fost descoperite cu prilejul cercetărilor arheologice din 1992.

Caracterul de reședință este dat de existența sălii de audiențe cu balconul lobat din mijlocul fațadei, total refăcută. Tot acum, în sala festivă a palatului a fost realizat șemineul rectangular de piatră decorat cu blazoanele de alianță ale familiei Haller-Daniel (lebăda cu gâtul săgetat, blazonul Sofiei Daniel și leul din blazonul lui Ioan Haller).

Remarcabilă este evoluția plastică a fațadei în sensul baroc, preluând elemente occidentale executate de artiști plastici ai școlii de la Cluj.

În perioada de după Ioan Haller, Castelul a intrat în domeniul fiscal al comitatului Hunedoara și a funcționat ca local al administrației financiare.

În anul 1938 Magna Curia a devenit Muzeu Județean, adăpostind colecțiile adunate până în acel moment și dispunând de o suprafață utilă de 2114 mp.

O ultimă refacere a clădirii s-a produs în 1997 când au demarat lucrări de restaurare, fără intervenții structurale, acestea fiind finalizate în 2006.

SCURT ISTORIC AL MUZEULUI CIVILIZAȚIEI DACICE ȘI ROMANE:

Începutul muzeului devenea se leagă de momentul înființării „Societății de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara” în 1880. Aceasta prin statutele aprobate, prevedea înființarea unui muzeu de antichități, obiectiv realizat doi ani mai târziu.

În paralel cu colecția de antichități se constituie și colecțiile de etnografie mineralogie, paleontologie și ornitologie.

Conform Legii din 1886 și a hotărârii Prefecturii Județului Hunedoara, muzeul primește denumirea de Muzeul Comitatului Hunedoara care își desfășoară activitatea pe întreg teritoriul acestuia.

Colecțiile muzeului au fost depozitate într-o casă particulară și din 1890 în șase săli de clasă ale Școlii de Științe Exacte actualmente Colegiul Național Decebal Deva.

Muzeul, după periplul prin diferite locații, în 1938 primește ca și sediu Castelul Magna Curia, spațiu în care funcționează și în prezent.

După 1944 a fost organizată prima expoziție permanentă pe „temeiul științei istorice materialiste”. Ca peste tot în blocul socialist, consecința directă a centralizării a dus la ideologizarea instituțiilor, folosite tot mai mult în scopuri propagandistice. Nici Muzeul Civilizației Dacice și Romane nu a fost ocolit de acest curent, prin urmare în 1970 a fost organizată o nouă expoziție permanentă care avea ca tematică „Evoluția societății de la apariția ei până la formarea statelor feudale românești”.

La conducerea Muzeului din Deva s-au aflat cercetători care s-au impus în cultura științifică din care amintim pe Téglás Gabor, Iosif Mallasz, Octavian Floca.

În mai 1981 expoziția de bază cu caracter permanent a fost refăcută, parterul fiind dedicat expunerii pieselor arheologice reprezentative: artefacte dacice și romane, tezaure monetare, machete ale cetăților dacice, etc, etajul fiind destinat istoriei moderne și contemporane. În 1987 Secția de Artă a muzeului a fost găzduită în spațiul Palatului Prefecturii.

În urma deciziei Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor din 4 iulie 1994 denumirea instituției din Muzeul Județean în Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva.

În toată această perioadă clădirea nu a suferit intervenții de structură, dar starea avansată de degradare a impus refacerea acesteia. Prin urmare în 1997 au fost demarate lucrările de restaurare, finalizate în 2006.

Acestea au avut menirea de a reda pe cât posibil splendoarea de altădată a palatului și face din el un punct de atracție pentru localnici și vizitatori și astfel să reprezinte, alături de Cetatea Devei, o emblemă a orașului.

În proprietatea Muzeului Județean a intrat în anii 1960 clădirea anexă care a devenit sediul expozițional pentru colecția de științele naturii. În anul 1968 la parterul clădirii au fost realizate printre cele mai reușite diorame, la vremea respectivă, reprezentând ecosistemele județului (flora și fauna). În anii 1986, la etajul clădirii anexe, a fost organizată expoziția „Memoria naturală a pământului hunedorean” și în paralel cu cele două expoziții de bază, Secția de Științele Naturii organiza în medie 2-3 expoziții temporare pe an.

Ambele expoziții au avut un caracter permanent până în anul 2008 moment în care această clădire a intrat în reamenajare, finalizată în 2011, aceasta având ca funcționalități: depozite de arheologie, artă, științele naturii, spațiul cu destinație de tezaur, bibliotecă documentară, sală de lectură, laboratoare, săli de conferință și birouri administrative.

Colecția de Științele Naturii urmează să fie valorificată expozițional în clădirea Magna Curia, restaurată. În spațiul aferent celor două clădiri funcționează un Lapidarium subteran, care adăpostește o colecție de monumente romane, provenite din cercetările arheologice de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa, Micia, Germisara, etc.

- *Secția de Arheologie Sarmizegetusa* are în administrare muzeul de sit și parcul arheologic Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa.

Muzeul de la Sarmizegetusa a fost înființat în 1924, într-un fost han din centrul comunei Sarmizegetusa și reorganizat în 1976. Expoziția permanentă organizată aici era alcătuită din piese provenite din cercetări arheologice din siturile arheologice realizate începând cu anii 1883, precum și din descoperiri întâmplătoare de pe raza comunei. Astăzi muzeul este dezafectat și folosește ca depozit pentru piese de mari dimensiuni.

În 1982 la Secția de Arheologie din Sarmizegetusa se vernisează o expoziție nouă, un muzeu de sit, ce avea să prezinte cele mai semnificative descoperiri din cadrul obiectivelor cercetate, într-un nou sediu, construit în perioada interbelică aflat în apropierea sitului arheologic.

Din punct de vedere administrativ, muzeul din Sarmizegetusa a aparținut de Primăria din localitate până în anul 1990, când devine Secție a muzeului de vean.

Urmare reparației capitale a clădirii, în anul 2010, cu prilejul manifestărilor „Dies Traiani”, la etajul clădirii a fost vernisată o expoziție permanentă în spiritul arheologiei experimentale. A fost adăugată ca noutate utilizarea reconstituirilor provenite din cercetarea arheologică, a câtorva tipuri de echipamente militare prezente în armata romană precum și vestimentație civilă.

- *Secția de Etnografie și Artă Populară Orăștie* situată în Piața Aurel Vlaicu, a fost înființată în anul 1952 ca Muzeu de Istorie al raionului Orăștie.

În anul 1973 a devenit Muzeu de Artă Populară în subordinea Primăriei Orăștie, iar din anul 1990 se constituie ca secție a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva.

Această secție deține o colecție de arheologie cu piese descoperite în zona Orăștiei, piese aparținând perioadei antice, evului mediu precum și o semnificativă colecție de etnografie.

- *Complexul Memorial Aurel Vlaicu* (sat Aurel Vlaicu, orașul Geoagiu, nr. 177). În satul Bințiș, azi Aurel Vlaicu, la împlinirea a 70 de ani de la nașterea inginerului român, (1952) pilot și inventator, pionier al aviației române și mondiale, în casa părintească a acestuia, s-au strâns o parte din obiectele care i-au aparținut, punându-se bazele unui muzeu memorial.

La aniversarea centenarului nașterii pilotului, în 1982, a fost construit un nou spațiu în imediata vecinătate a casei, unde a fost reorganizată expoziția memorială „Aurel Vlaicu”. Aceasta prezintă o serie de planuri ale invențiilor în original, tipuri de avioane, obiecte personale caiete de studii, fotografii.

- *Expoziția de Istorie Locală și Artă Populară Brad* (municipiul Brad, str. Cloșca, nr. 2, cod poștal 335200) a fost înființată în anul 1987 pe baza unor colecții particulare „colecția Safian” care cuprindea piese de etnografie din Țara Zarandului, colecție îmbogățită pe parcurs prin donații. Aceasta conține icoane pe sticlă, fotografii, precum și o valoroasă colecție de grafică, semnată Marcel Olinescu.

În curtea Secției de la Brad a fost achiziționată, strămutată și restaurată pentru expunere o casă țărănească de sec. XIX-lea reprezentativă pentru zona zărandeană. Colecția numără peste 780 de piese.

În ciuda provizoratului, datorat perioadelor de restaurare a celor două clădiri, Muzeul Civilizației Dacice și Romane și-a desfășurat toate funcțiunile specifice acestei instituții de profil.

Colecțiile deja existente, au fost substanțial îmbogățite în urma cercetărilor arheologice precum și colectărilor de teren, achizițiilor și donațiilor. De asemenea a fost încurajată dezvoltarea unor activități noi precum arheologia experimentală.

Cercetarea științifică s-a desfășurat în toate secțiile de specialitate, atât în cadrul Muzeului cât și în colaborare cu alte instituții de profil din țară și străinătate, prin intermediul protocoalelor și a parteneriatelor.

Deși în condițiile prezentate mai sus (cele două renovări), nu a putut fi realizată la sediul central al Muzeului Civilizației Dacice și Romane o expoziție de bază, patrimoniul existent și rezultatele ultimelor cercetări au fost puse în circulație prin cadrul expozițiilor temporare, organizate la sediul principal al Muzeului Civilizației Dacice și Romane precum și în celelalte sedii aparținând muzeului.

A fost promovată o politică care a avut ca obiectiv creșterea dinamicii circulației pieselor și informației urmărind itinerarea, cunoașterea și promovarea lor la instituții de profil din țară și străinătate.

Cercetătorii instituției au pus în valoare rezultatele studiilor prin lucrări științifice publicate în reviste de specialitate, precum și materiale promoționale (broșuri, pliante, insigne, etc).

Patrimoniul mobil al muzeului a beneficiat de serviciul de restaurare calificat în laboratoarele proprii și în cazul în care s-au impus intervenții speciale, au fost apelate laboratoare din țară s-au străinătate. O atenție specială a fost acordată secției de conservare și evidență computerizată care și-a îndreptat atenția asupra condițiilor de protejare a pieselor intrate în inventarele instituției și monitorizarea lor, fiind ulterior introduse în baza de date.

De asemenea această secție are atribuții legate de schimbul de piese de patrimoniu între instituțiile muzeale, încurajând mobilitatea în condiții de maximă siguranță a pieselor spre mai buna cunoaștere a acestora. În toată această perioadă nu a fost neglijată comunicarea și schimbul de idei cu alți cercetători, muzeul devenind reușind să organizeze în fiecare an sesiunea muzeului, precum și o serie de simpozioane și colocvii tematice, participând la rândul lor la manifestări de natură științifică.

Comunicarea s-a îndreptat și spre palierul educațional în cadrul pedagogiei muzeale, prin parteneriate școlare, ateliere de lucru și manifestări interactive organizate de instituție.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva deține la Deva două imobile: Castelul Magna Curia cu 44 de încăperi cu o suprafață de 2114 mp. Suprafața respectivă este atribuită organizării expoziției de bază a Muzeului, care se află în fază de proiect. Până la definitivarea tematicii expoziționale, aici se organizează expoziții cu caracter temporar. A doua locație este Clădirea Administrativă care cuprinde 27 de încăperi din care 17 sunt spații de lucru pentru personalul de specialitate a instituției în suprafață de 676, 79 mp și 10 încăperi pentru biblioteca documentară, depozite și laboratorul

de restaurare în suprafață de 688, 62 mp. Tot la Deva, muzeul mai beneficiază de un spațiu pivnița Castelului, în suprafață de 235, 44 mp unde este organizat depozitul Lapidariu care cuprinde piese descoperite la Ulpia Traiana, Micia, Germisara, Aquae etc. De asemenea în grădina castelului în anul 2012 a fost construit un nou spațiu expoziție Lapidariu în suprafață de 1218 mp.

La Sarmizegetusa muzeul are două clădiri: „muzeul vechi” cu 9 încăperi depozite în suprafață de 250, 72 mp și clădirea propriu zisă a muzeului, în care funcționează din 1982, cu 19 încăperi din care în 9 sunt atribuite expoziției de bază cu suprafața de 182, 87 mp, 7 încăperi spații de lucru și anexe cu suprafața de 124, 54 mp, și 3 încăperi spații de depozit în suprafață de 33, 2 mp și un spațiu expozițional lapidariu amenajat în curtea muzeului în suprafață de 40 mp.

La Brad muzeul are o clădire cu 20 de încăperi din care 11 sunt ocupate cu expoziția de bază cu suprafața de 288, 49 mp, 4 încăperi spațiu de lucru și anexe în suprafață de 67, 16 mp și 5 încăperi cu 33, 4 mp depozite.

La Orăștie muzeul deține un imobil cu 11 încăperi din care 5 sunt pentru expoziția de bază cu o suprafață de 169 mp, 5 pentru depozite cu suprafața de 100 mp și 1 încăpere spațiu de lucru de 22 mp.

Expoziția Memorială Aurel Vlaicu deține 1 sala expozițională la parterul unui imobil construit în preajma casei memoriale și are o suprafață de 96 mp.

ANALIZA PIETEII

Turismul în județul Hunedoara

Obiectivele turistice din județul Hunedoara, numeroase și variate, sunt datorate condițiilor naturale, vieții istorice și culturale continue și îndelungate ce s-a desfășurat pe aceste meleaguri.

Străvechile meleaguri hunedorene, nucleu al statului dac, leagăn al formării poporului roman și a limbii romane si-au făcut simțita din plin prezenta în patrimoniul nostru spiritual. Creatorul anonim din Tara Hațegului sau din Zarand, de pe valea Mureșului sau cea a Streiului a transpus dintotdeauna în memoria colectivității nestemate mostre din poezia obiceiurilor, unicate ale eposului eroic sau ale liricii de dor și jale, îmbogățind concomitent universul semenilor săi cu măiestrite lucrături în lemn, în lut sau pânză. Picturile murale din interioarele monumentelor arhitectonice, de la Sântămărie Orlea, Streisângeorgiu, Ostrov, Ribița, Leșnic, Gurasada sau Crișcior denota simt artistic inimitabil, pe care meșterii l-au transmis din generație în generație.

Când ajungi în județul Hunedoara, este imposibil sa nu îți fie recomandat să vizitezi Cetatea de la Deva, Muzeul Aurului de la Brad, Casa Memorială a lui Aurel Vlaicu, Castelul Corvineștilor. De altfel și minunatele monumente ale naturii te fac să

nu uiti că ai trecut prin Hunedoara. Țara Hațegului cu vestitul Parc Hațeg, Parcul Național Retezat, dar și rezervațiile din munții Șureanu sau din sudul Apusenilor reprezintă embleme ale județului.

Când faci un circuit turistic în județul Hunedoara, trebuie neapărat să treci pe la Deva. Din orice direcție se apropie călătorul de orașul Deva, îl întâmpină de la mare depărtare Cetatea Devei, podoaba orașului. Situată în partea de apus a localității, pe culmea unui deal conic, de proveniență vulcanică, cetatea se află la înălțimea de 371 metri de la nivelul mării și 184 metri deasupra orașului. Împrejurimile împădurite ale dealului cetății formează un imens parc, pe ale cărui alei largi, concentrice, marcate în culori, se poate ajunge, printre copacii seculari, la ruinele fortăreței. Acest traseu este răsplătit și de una dintre cele mai frumoase panorame: valea Mureșului, cercul de munți și dealuri care ne înconjoară din toate părțile – munții Poiana Ruscă, cei ai Zarandului spre vest, munții Apuseni spre nord, Dealul Uroi în est, împreună cu munții Sebeșului, iar în sud munții Parângului și Retezatului.

Teritoriul acestui con vulcanic – monument al naturii – este interesant și în ceea ce privește vegetația din cuprinsul său.

Speciile de plante ce cresc aici și în împrejurimi se ridică la peste 1450, dintre care unele rare, elemente aclimatizate, chiar unice. Importanța prezintă și sub raportul faunei, fiind prezentă aici și vipera cu corn.

După cum arată documentele timpului, cetatea Deva a fost construită pe la mijlocul veacului al XIII-lea ca fortăreața militară. Primul document scris care atestă existența unei cetăți aici datează din anul 1269. Transformată de Iancu de Hunedoara în castel nobiliar, va fi amplificată succesiv în secolele XVI, XVII și XVIII, ajungând printre cele mai puternice din Transilvania.

La început, cetatea, împreună cu domeniile care îi aparțineau, se află în posesia regelui, trece apoi cu timpul în proprietatea unor case domnitoare, nobili particulari, până la mijlocul secolului al XIX-lea, când viața multiseculară a acestei construcții ia sfârșit. La 1849 cetatea Deva este părăsită pentru totdeauna, când, explodând magazia cu praf de pușcă, zidurile sunt aruncate în aer, omorând și mica garnizoană a cetății. De atunci și până azi nimeni nu a mai locuit în ea, n-a mai adăugat sau schimbat ceva la această construcție. Azi, ruina cetății Deva, situată în vârful de stâncă, străjuiește ca o santinelă bătrână asupra orașului de la poalele ei. Din măreața construcție de odinioară, martoră a multor evenimente, nu au rămas decât ruinele mute și părăsite.

Rămânând în Deva și continuând vizitarea obiectivelor turistice cu valoare istorică importantă, ne îndreptăm privirea înspre poalele cetății, în actualul parc al orașului, spre Castelul Bethlen, numit și „Magna Curia” (curtea mare). Acesta este un valoros monument de arhitectură civilă. Ridicată în secolul XVI și aparținând

domeniului cetății, ea poartă azi pecetea lucrărilor de la 1621 din timpul lui Gabriel Bethlen, principe al Transilvaniei. Conceptul inițial în stilul Renașterii, edificiul păstrează în prezent și unele elemente interesante de arhitectura în stil baroc. De o reală valoare este balconul de deasupra intrării principale, scara monumentală lucrată în piatră de pe latura de nord-est și căminul cu blazoane, din sala mare de ședințe.

În prezent imobilul servește ca sediu al Muzeului Civilizației Dacice și Romane. Toate secțiile muzeului cuprind materiale provenite de pe teritoriul regiunii Hunedoara. Secția istorică a muzeului are menirea ca prin colecțiile sale să prezinte vizitatorilor dezvoltarea societății omenesti pe teritoriul regiunii, din cele mai vechi timpuri și până în prezent. Aceasta secție cuprinde materiale de o rară valoare istorică: obiecte din prima epoca a pietrei provenite din peșterile hunedorene, colecția de obiecte dacice rezultate din săpăturile arheologice efectuate la așezările dacice din munții Orăștiei, lapidarul cu monumente romane, unul din cele mai mari din țară, colecția de monede.

Secția de științe naturale dispune, de asemenea, de un bogat material organizat în prezent sub formă de depozit științific. De o deosebită valoare este colecția de mineralogie, care reflecta bogăția subsolului regiunii, insectarul cu aproape 30 de mii de exemplare și colecția ornitologică completă a regiunii Hunedoara.

Muzeul mai posedă o arhiva istorică, cu documente originale privind, mai ales, răscoala țăranilor de la 1784-1785. O bibliotecă documentară, de uz intern, întregeste bogatele colecții ale muzeului.

Programul de vizitare al acestui muzeu este în fiecare zi de marți până duminică între orele 10:00 și 18:00 în perioada verii, iar în perioada iernii între orele 09:00 și 17:00.

Dintre monumentele istorice ale localității Deva mai menționăm Biserica și Mănăstirea Franciscană, înființate în secolul al XVIII-lea, situate în strada Progresului, și turnul vechii Biserici Ortodoxe din cimitirul vechi, zidit după cum arată textul pisaniei de deasupra intrării, în anul 1727.

Continuând vasta rețea muzeală, din partea nordică a județului Hunedoara, ce asigură ocrotirea, conservarea, evidența științifică și punerea în circuitul public a bunurilor culturale din întreaga regiune, ne îndreptăm interesul înspre Muzeul Memorial Aurel Vlaicu. Acesta se află situat în satul cu același nume, aparținând comunei-stațiune Geoagiu. În muzeu ne sunt prezentate planuri ale invențiilor, machete de avioane, obiecte care au aparținut pionierului aviației mondiale. Muzeul a fost înființat în anul 1952 de către Muzeul Județean Hunedoara și cuprinde: un gramofon, un magneton, membrane de telefon, un cazan cu aburi construit de Aurel Vlaicu (1882-1913).

Județul Hunedoara, pe tot parcursul lui, beneficiază de foarte multe izvoare cu ape minerale. Pentru valorificarea acestor ape au fost ridicate stațiuni balneo-climaterice. Dintre acestea o putem menționa pe cea mai importantă din zonă: Geoagiu-Băi. Această stațiune este situată în sudul munților Apuseni, la contactul acestora cu valea Mureșului. Aici predomină un climat reconfortant, tonic, calitățile curative ale apelor minerale fiind cunoscute încă din perioada dacică.

În apropierea municipiului Hunedoara se află o altă stațiune ce beneficiază de ape minerale, stațiunea Călan Băi. Obiectivele turistice ale localității Călan sunt datorate de condițiile naturale, vieții istorice și culturale continue și îndelungate pe aceste meleaguri. Pitorescul zonei, existența izvoarelor minerale recunoscute pentru calitățile lor curative, fondul cinegetic, precum și bogăția și varietatea elementelor de arhitectură, artă populară și folclor, oferă posibilități de turism pe gustul fiecăruia. În epoca romană a existat la Călan o importantă așezare pe drumul imperial Sarmizegetusa-Apulum, favorizată de existența apelor termale, fiind denumită Aquae. Au fost descoperite peste douăzeci de inscripții privind prosperitatea localității Aque. Stațiunea beneficiază de sistem de cazare și alimentație publică, în incinta societății existând trei bazine cu apă mezotermală.

Menținând cursul muzeelor din nordul județului, ne iese în cale, în orașul Brad, Muzeul Aurului, sau Muzeul Mineralogic din Brad, singurul muzeu de acest gen, din țară. Localitatea Brad, renumită pentru exploatarea de cărbune brun și minereu de aurifer a fost menționată documentar, pentru prima dată, anul 1445, fiind și unul dintre principalele centre ale Revoluției de la 1848-1849 din Transilvania.

Fondarea muzeului este apreciată a fi 4 iulie 1912, însă etichetele unor exponate pe care este marcat anul 1896, sugerează o vârstă mai veche a primelor eșantioane colecționate.

Inițial muzeul a găzduit doar eșantioane cu aur din zona miniera Brad. Însă în timp, prin donații și schimburi, în fondul muzeului au intrat și piese provenind din alte zăcăminte din țară și din lume. Muzeul aparține în prezent Filialei Bradmin a Companiei Naționale „Minvest” SA din Deva, el cuprinzând peste 2500 eșantioane de minerale dintre care circa 1000 cu aur, alături de piese arheologice cu caracter minier. Totodată muzeul găzduiește și o colecție de mineralogie sistematică, o colecție ce cuprinde minerale descrise pentru prima dată din România (nagyagit, silvanit, telur, pseudobrookit etc.) și una de agate din România.

Dintre eșantioanele deosebite se remarcă octaedrii de fluorit de culoare verde deschis de la Cavnic, diamante din Africa de Sud, cristale cubice de pirit cu muchia de 10 cm, însă atracția principală sunt eșantioanele de aur nativ de forme și dimensiuni diferite.

Dacă ai ajuns în municipiul Hunedoara și vrei să afli ce a lăsat natura și mâna omului acestui oraș, lacul de acumulare Cinciș este unul din numeroasele comori ale regiunii.

Lacul Cinciș este așezat la o distanță de 400 km de București, 400 km de Budapesta și 8 km de municipiul Hunedoara, pe drumul spre Toplița. Este o zonă de o frumusețe deosebită care atrage numeroși turiști an de an. Lacul are o suprafață de 867 ha și o poveste deosebită. Lacul Cinciș este situat pe vatra satului cu același nume, care în anul 1962 a fost strămutat pe un deal din apropiere pentru a putea lua naștere lacul de acumulare. Astfel, un sat cu o existență de peste 1000 de ani (menționat încă din 1360), a fost pentru totdeauna înghițit de ape. În coada lacului, când scad apele este vizibilă biserica din sat. Pe malul lacului Cinciș, între munți și cu o priveliște de vis se afla și Hotelul Cinciș, hotel de trei stele ce oferă tuturor vizitatorilor multiple facilități printre care cele destinate grupurilor, activităților de team-building, întâlnirilor de afaceri, petrecerilor sau evenimentelor deosebite. Această zonă reprezintă punctul de pornire pentru vizitarea unor obiective turistice excepționale, în special cele situate în partea de sud a județului.

Chiar în această parte a județului se află situat Ținutul Pădurenilor. Acest ținut pitoresc cuprinde partea de est a munților Poiana Ruscă, ce ne apar ca un întins platou mărginit la nord de valea Mureșului, la sud de Țara Hațegului, iar spre est oprindu-se în valea Cernii, pe linia Nandru, Hunedoara, Teliuc.

Acesta este una dintre zonele etnografice cele mai conservatoare și inedite, în care se întâlnesc numeroase aspecte arhaice ale elementelor de cultură materială. Portul popular oglindește condițiile specifice de viață, prezentând o mare originalitate a cromaticii și a ornamentației. Interesante costume se găsesc la Dăbâca, Hășdău, Cerbăl, Poienița Tomii etc. Pădurenii sunt renumiți, de asemenea, prin obiectele de podoabă realizate din cositor și alamă, precum și prin arta încrustării căucelor. Un element străvechi al caselor pădurenești, la construcția cărora se folosea lemnul, îl constituie vatra liberă, cu coșul numit caloi. Printre cele mai răspândite piese de folclor muzical și coregrafic sunt „brâurile” pădurenești.

Continuând drumul înspre jumătatea de sud a județului Hunedoara, ni se înfățișează minunata Țară a Hațegului, un mare bazin de o admirabilă unitate geografică, situat în partea de sud a Transilvaniei și în colțul de sud – vest al regiunii Hunedoara. Țara Hațegului a fost menționată în 1247 ca terra Hatszoc, vechi ținut al cnejilor, juzilor și voievozilor romani, acest teritoriu fiind numit și „un Ardeal în miniatură”. În această parte a județului regăsim vestita mănăstire Prislop, satul Densuș cu minunata biserică de piatră, dar mai ales capitala Daciei romane, Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

Biserica și mănăstirea Prislop, situate la o distanță de 13 km de orașul Hațeg și la 16 km de Hunedoara, a fost înființată în jurul anului 1400 de către călugărul

Nicodim, cu ajutorul primit de la Mircea cel Bătrân. Din vechea mănăstire nu a mai rămas nimic, iar biserica mănăstirii a fost refăcută de mai multe ori. Cu toate restaurările însă, planul bisericii, zidită în piatră, a rămas cel vechi. Deasupra usii se constata urme de pictura, la intrare se poate vedea o piatră cu stema Țării Românești și o inscripție cu text latin și o alta în slavonă. Deasupra intrării (spre navă), se află o altă inscripție în legătură cu a doua zidire a bisericii, din ultima jumătate a secolului al XVI-lea. Acesta inscripție datează din anul 1579.

În partea de sud a ramificațiilor munților Poiana Ruscă se afla satul Densuș. Biserica monument din Densuș, situata deasupra satului, pe un mic platou, este unu dintre cele mai caracteristice monumente ale țării. Monumentul este atribuit veacului al XIII-lea. Biserica este zidită în piatra brută și din cea adusă de la Ulpia Traiana, din clădirile romane. În cursul timpului, biserica a suferit mai multe transformări, cea din urma restaurare făcându-se în 1962. Acest monument deține anumite elemente de arhitectura romanice, nord-italice (lombarde), extrem de valoroase.

Ulpia Traiana Sarmizegetusa, capitala provinciei romane Dacia, este așezată în colțul de sud-vest al Țării Hațegului, în teritoriul actualei comune Sarmizegetusa. Situată în apropierea locului numit Tapae, așezarea avea la început un caracter militar, devenind după cucerirea Daciei capitala noii provincii, centru politic, religios și cultural al Daciei romane. Întemeierea coloniei s-a făcut, după cum arată monumentele arheologice, pe la anul 110 d.Hr. Palatul Augustalilor este una dintre cele mai monumentale construcții dezgropate la Ulpia Traiana, un adevărat palat grandios, de proporții remarcabile. Din acesta clădire se trece, printr-o impunătoare poartă, în for (forum), piața publică. La marginea de est a comunei actuale, lângă șoseaua națională, se află amfiteatrul roman, cea mai impunătoare clădire a orașului, locul unde se aduna populația pentru a se delecta la jocurile gladiatorilor. Necropola antică, locul de înmormântare a locuitorilor Ulpiei Traiana, a fost identificată în mai multe puncte ale așezării. Muzeul de Arheologie Sarmizegetusa se află în centrul comunei, la marginea șoselei și este deschis în fiecare zi, de marți până duminică, între orele 9:00 și 17:00 în perioada iernii, iar în perioada verii între orele 10:00 și 18:00.

În cadrul obiectivelor turistice antropice de care beneficiază județul Hunedoara, se încadrează și Castelul Sântămărie Orlea. El este menționat documentar la 1363, iar actuala construcție în stil baroc a fost înălțată în 1782 și transformată în secolul XIX. Castelul a fost în proprietatea unor familii de latifundiari care stăpâneau întinse terenuri arabile și o parte din Munții Retezat. Arhitectura deosebită, cadrul natural în care este așezat și situarea în apropierea șoselei Hațeg-Petroșani au condus la transformarea castelului în hotel care te îmbie la popas.

Ajungând în comuna Bănița, observăm cum se înalță pe marginea stâncoasă a apei Merișorului. El străjuia, începând probabil din secolul XVI, vechiul drum ce lega Transilvania de Țara Românească prin Pasul Vâlcan, servind și ca punct de vamă.

Monumentul construit din piatra de calcar locala, cu ziduri care se mai păstrează pe alocuri pana la înălțimea de 20 m, are o forma perfect circulara, de caracter arhaic. Suprafața exterioară, tencuită, a turnului, nu are alt decor decât o sprânceană în partea de sus. Intrarea fortificației se află în partea de nord, la 2 m înălțime de suprafața solului, accesul în turn făcându-se cu ajutorul unei scări. Apărarea fortăreței dinspre vest și sud era asigurată de cele șapte creneluri cu ambrazuri. Celelalte părți mai puțin expuse din cauza terenului accidentat nu au reclamat un asemenea aranjament. În interior, partea superioară a zidului era prevăzută cu un drum de strajă de lemn, astăzi dispărut.

Sarmizegetusa Regia (cea regească) este situată în Grădiștea Muncelului și a fost capitala Daciei preromane, centru politic și militar al dacilor. Ea este așezată pe culmea Munților Orăștiei, bine păzit de metereze naturale. Grandioasa capitală a statului dac a fost ridicată aproximativ la jumătatea secolului I î.Hr. și cuprindea în aria sa cetatea, zona sacră și așezarea civilă. Cetatea, un patralater format din blocuri masive de piatră, își întindea domeniul, în cinci terase, pe un teritoriu de aproape 3 ha. În cuprinsul cetății se întretăiau drumurile pavate cu piatră. Pe doua înălțimi situate nu prea departe de ruinele cetății se găsesc resturile unor construcții, probabil cu un caracter religios: Sanctuarul mare patralater și Sanctuarul mic rotund. Blocurile de piatră ale sanctuarului mic, așezate într-o anumită succesiune, simbolizând razele soarelui, aveau desigur rol calendaristic. Rămășițele unui templu și ale unui turn de pază, fragmente de vase ceramice, vetre de foc, unelte și urmele unei instalații pentru captarea apei de izvor sunt, de asemenea, dovezi grăitoare ale vieții ce s-a desfășurat pe aceste meleaguri. Așezarea civilă, formată din cartierele de vest și de est, se întindea pe zeci de terase, constituind cea mai mare locuire dacică compactă cunoscută. Aici se aflau grupuri de locuințe, ateliere meșteșugărești, depozite, hambare, instalații de captare și distribuire a apei potabile. Într-una din locuințe a fost descoperit un celebru vas ceramic cu stampila „Decebalus Per Scorilo” (Decebal fiul lui Scorilo). Însemnări descoperite pe unele blocuri de piatră ale sanctualelor, monede, arme precum și celebrul vas au dat posibilitatea cercetătorilor să considere așezarea că existând în vremea când Dacia a fost condusă de Burebista apoi de Decebal.

Trecând la potențialul natural al acestei zone, trebuie menționat și Parcul Național Retezat, mândria județului, primul parc național din România. Parcul este situat în Carpații Meridionali, are o suprafață de 54400 ha și a fost înființat în anul 1935 pentru a ocroti numeroasele specii de plante și animale și pentru a conserva originalitatea și farmecul peisajului alpin.

Masivul Retezat are o structură geologică complexă fiind alcătuit din roci cristaline și calcare. Datorită altitudinii sale mari (vf. Peleaga 2509 m), activitatea ghețarilor s-a desfășurat amplu, identificându-se urmele a 18 ghețari. În afara ghețarilor de circ (Bucura, Custura, Judele) s-au mai păstrat resturile celui mai întins ghețar de vale (Lăpușnicul), precum și cel mai mare număr de lacuri glaciare din țară,

în număr de 83. La poalele Munților Retezat se afla Lacul Bucura (2041 m), cel mai întins lac din zona alpina românească (10, 5 ha).

Datorită interesului științific, biologic și pitoresc pe care îl prezintă în special zona de centru a masivului, o mare suprafață a teritoriului a fost declarată parc național, fiind ocrotit prin lege. Aici se întâlnesc aproape 1190 de specii de plante superioare din cele 3450 cunoscute în România. Existența aici a mai bine de o treime din flora țării este unul din motivele pentru care a fost declarat Parc National. La acestea se adaugă și un număr mare de plante inferioare. Parcul National Retezat, datorită habitatelor sale foarte diverse, naturale sau puțin modificate datorită intervenției umane, adăpostește o faună deosebit de bogată atât în ceea ce privește numărul de specii cât și în numărul mare de exemplare care alcătuiesc populațiile acestor specii. Sunt declarate monumente ale naturii și ocrotite o serie de plante (floarea de colț, bujorul românesc, papucul doamnei, zâmburul și altele), specii de păsări și mamifere precum capra neagră, râsul, vulturul, acvila de munte, cocoșul de munte s.a.. Accesul în Parcul Național Retezat se face numai pe la cabanele Gura Zlata, Pietrele, Rotunda, Râușor, precum și pe la Stâna de Râu. La finalul anului 2006, Administrația Parcului Național Retezat a încheiat proiectul GEF „Managementul Conservării Biodiversității” în zona Retezatului. Tot în anul 2006 s-a început implantarea proiectului LIFE05 NAT/RO/00165 - Managementul Conservativ al Habitatelor Alpine ca sit Natura 2000 în Parcul Național Retezat.

Rămânând tot în zona Hațegului, se remarcă încă de prin anii 50 Rezervația de Zimbrii Slivuț - Hațeg. Aceasta rezervație este însă pe cale de dispariție, după ce ani în șir autoritățile au tratat cu dezinteres cea mai cunoscută dintre rezervațiile în care există unele dintre ultimele exemplare din animalul-simbol al României. În acest moment situația este dramatică în Hațeg, în arealul rezervației existând doar patru exemplare, cel mai bătrân fiind de douăzeci de ani, iar cel mai tânăr de, un pui, de doar trei ani. Această situație este rezultatul indiferenței ce a făcut ca de la peste treizeci de exemplare în 1958 să se ajungă la doar patru. De altfel suprafața împădurită a fost redusă și ea foarte puternic în ultimii ani.

De asemenea, să nu uităm de rezervațiile naturale din Munții Șureanu, cu Cheile Crivădiei sculptate în partea vestică a Dealului Runcu și cu o lungime de 1 km. Îngustimea culoarului dintre pereții care au înălțimi de 70-100 m deasupra râului, verticalitatea lor și marnitele cu adâncimi de peste 1, 5 m din jumătatea superioară, nu au permis nici măcar formarea unei poteci. Vegetația și flora deosebită, cât și spectaculozitatea, prezintă un mare interes științific. Astfel întâlnim liliacul sălbatic, frasinul, cornul, teiul, etc. Vegetația de peste stâncării de lângă Ohaba de Sub Piatră adăpostește specii xerice (*Anthemis Montana*, etc.). O alta zonă deosebită o reprezintă Cheile Băniței sculptate în calare mezozoice, fiind străbătute de calea ferată Petroșani-Simeria. În jurul cheilor, cât și pe înălțimile calcaroase din jur, se dezvoltă o floră care include numeroase endemisme și specii sudice (*Juniperus Sabina*, *Fraxinus Ornus*,

etc.). Întreaga regiune este presărată cu numeroase peșteri subterane precum Peștera Tecuri, Peștera Ciclovina, Peștera Sura Mare, Peștera Bolii, Peștera Gura Oanei.

Țintirea pieței

Călătoriile pe care le vor desfășura turiștii sunt calatoriile de agrement.

Țintirea pieței constă în evaluarea elementelor de atractivitate ale segmentelor și în selectarea segmentului-țintă.

Poziționarea

Poziționarea reprezintă dezvoltarea unui serviciu și a mixului de marketing pentru a ocupa un anumit loc în mintea consumatorilor din cadrul piețelor-țintă. Pentru o poziționare eficientă, instituția trebuie să dețină informații despre necesitățile și dorințele consumatorilor de pe piețele-țintă și avantajele pe care ei le urmăresc, să cunoască punctele tari și slabe ale competitorilor întreprinderii, modul în care aceștia sunt familiarizați cu ele, să dispună de informații asupra modului în care consumatorii percep întreprinderea comparativ cu concurența.

- Concurența:

Cunoașterea concurenței joacă un rol hotărâtor în planificarea de marketing. Un obiectiv turistic trebuie să-și compare în mod constant produsele, prețurile, canalele de distribuție și acțiunile de promovare cu cele ale concurenței. Astfel, ea poate identifica avantajele și dezavantajele pe care le are în lupta cu aceasta, lansând atacuri mai precise asupra concurenței și apărându-se mai bine de atacurile acesteia.

STRATEGII DE MARKETING:

Strategia de piață

Strategia de piață este denumită „nucleul politicii de marketing”. Există o multitudine de opțiuni strategice pe care instituția trebuie să le aibă în vedere. Astfel, în funcție de dinamica pieței, muzeul își propune să adopte o *strategie de creștere*, respectiv a dezvoltării activității de piață, deoarece obiectivul de marketing este penetrarea pieței. Aceasta strategie se realizează prin creșterea frecvenței de utilizare a produsului oferit.

În funcție de poziția muzeului față de schimbările pieței, muzeul adopta o *strategie activă*, ce presupune anticiparea schimbărilor pieței și intervenirea în influențarea acestor schimbări, în scopul folosirii lor pentru creșterea profitului. De asemenea, trebuie anticipate modificările mediului extern, depistarea oportunităților și influențarea acestuia printr-un proces continuu de inovare.

După poziția muzeului față de exigențele pieței și ținând cont de obiectivul de marketing (de penetrare pe piață) se va adopta *strategia exigenței ridicate*, punând accent pe calitatea produselor și serviciilor pentru a satisface în mod corespunzător cererea consumatorului.

Strategia de produs

Prin intermediul strategiilor de produs, se propune să se satisfacă nevoile clienților, și să creeze un avantaj competitiv durabil, pe baza competențelor sale esențiale.

Produsul turistic este un amalgam de elemente tangibile și intangibile, concentrate într-o activitate specifică pe care consumatorul le achiziționează ca o combinație de activități și aranjamente. Înnoirea ofertei turistice se realizează prin includerea noului produs turistic alături de cele deja existente. Această opțiune strategică reflectă eforturile instituției de adaptare permanentă la exigențele și cerințele purtătorilor cererii fiind indicată în acest caz deoarece piața se caracterizează printr-o concurență puternică. Nivelul calitativ al produselor este o coordonată majoră a definirii strategiei de produs. Ne propunem varianta strategică de diferențiere calitativă a produsului nostru.

Strategia de distribuție

În stabilirea strategiei de distribuție, se au în vedere caracteristicile mediului extern și intern al muzeului, precum și obiectivele stabilite.

În funcție de intensitatea distribuției, considerăm că o distribuție selectivă este adecvată pentru produsul nostru turistic.

Strategia de comunicație

Prin politica de comunicație și mijloacele prin care se va concretiza, vom urmări o difuzare cât mai completă a unor informații despre activitatea și produsele noastre turistice, vom viza întărirea imaginii și a prestigiului mărcii.

Promovarea va fi la început agresivă, urmând ca după cunoașterea produsului să continue să existe, dar nu la fel de agresiv. Noul produs turistic va fi promovat prin intermediul partenerilor, pe pagina de web a muzeului, în broșuri, reviste și ziare de specialitate, prin participarea la târguri naționale și internaționale de profil.

Strategia de personal

Muzeul dispune de un personal calificat, relativ tânăr, dinamic, cu o bogată experiență în domeniu. Este cunoscut faptul că personalul prestator de servicii turistice este cel care impune nivelul calității produsului turistic. În cazul produsului turistic oferit de instituția noastră, când vorbim de personal ne referim mai mult la personalul

care însoțește clientul, care realizează ghidajul și care este foarte bine informat despre zona vizitată.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane urmărește realizarea următoarelor obiective:

- Promovarea valorilor patrimoniului cultural.
- Modernizarea și reabilitarea infrastructurii muzeale prin accesarea fondurilor europene nerambursabile.
- Creșterea participării cetățenilor din județul Hunedoara la revitalizarea activității culturale prin utilizarea eficientă a infrastructurii culturale județene.
- Realizarea programului anual minimal de manifestări proprii pentru susținerea activității educative, atragerea cetățenilor spre activitatea muzeistică și participare la activitatea culturală.
- Utilizarea rațională a resurselor umane și materiale prin reducerea costurilor și creșterea veniturilor proprii ca obiectiv economic, de diagnostic al managementului instituțional.

Scopurile principale ale Muzeului sunt:

- gestionarea și creșterea patrimoniului muzeal, asigurarea securității și integrității sale;
- întocmirea și păstrarea evidențelor științifice, tehnice și administrative;
- conservarea și restaurarea patrimoniului muzeal;
- cercetarea științifică și valorificarea acesteia prin organizarea de manifestări științifice, organizarea și participarea la reuniuni științifice naționale și internaționale, editarea de publicații științifice și de popularizare, de tematici expoziționale permanente și temporare;
- întocmirea, gestionarea și valorificarea științifică a evidenței valorilor din colecțiile muzeului (monumente și obiecte);
- răspândirea și popularizarea cunoștințelor acumulate prin studierea patrimoniului, mediatizarea valorilor deținute și a tuturor manifestărilor cultural-educative și editarea de lucrări de popularizare;
- asigurarea serviciilor pentru educație, agrement și recreere, cazare, masă, transport și divertisment.

Activitățile și resurse:

În cadrul muzeului există Secția de Marketing Relații cu Publicul, care colaborează cu operatorii de turism pentru a putea oferi:

- cazare și rezervări în hoteluri pe teritoriul județului Hunedoara;
- pachete și programe turistice pentru individuali și grupuri ;
- organizare de conferințe, simpozioane și întâlniri de afaceri ;
- tururi de oraș și excursii la alte obiective turistice din județ.

Factorii de succes în activitatea culturală cu specific muzeal derivă din strategia managerială și de marketing. Această strategie se bazează pe o analiză atentă cu privire la punctele tari/forte, punctele slabe, oportunitățile și amenințările pe care le are instituția. Sunt analizați factorii interni și externi și în concluzie se furnizează informații utile pe baza cărora muzeele trebuie să își stabilească niște priorități. Comunicarea muzeelor cu publicul se desfășoară pe baza unei strategii generale de comunicare ce are în vedere grupurile țintă de clienți. Sunt importante canalele generale de comunicare pe baza cărora informațiile ajung la aceștia (grupurile de presă locale, regionale, naționale; mijloacele mass media, radio, TV; agențiile de presă; site-urile de evenimente; site-urile turistice; agențiile turistice, asociațiile și ONG-urile partenere etc.).

Conceptul de marketing cultural al Muzeului Civilizației Dacice și Romane vizează promovarea activităților culturale, după cum urmează:

a) publicitate clasică: promovarea la televiziune, publicitate în ziare și reviste de specialitate, distribuirea de flyere de promovare, bannere;

b) tipărirea de pliante și vederi publicarea pe site-ul instituției a comunicatelor cu toate detaliile necesare pentru toate evenimentele care au loc la Muzeu și la sediile secundare ale acestuia;

c) organizarea de vernisaje, conferințe, sesiuni de comunicare bine promovate în mass-media;

d) publicarea pe site-ul instituției a comunicatelor cu toate detaliile necesare pentru toate evenimentele care au loc la Muzeu și la sediile secundare ale acestuia. Așadar, site-ul instituției a fost îmbunătățit și completat prin crearea unui cont de facebook, ce nuanțează prezentarea activității instituției de o așa manieră încât să ofere celor interesați - persoane de specialitate, turiști, persoane interesate în colaborări etc – informații privitoare la obiectivele turistice ale județului precum și întregul potențial cultural existent.

6.	Programe propuse pentru întreaga perioadă de management:
-----------	---

Activitățile principale ale instituției în perioada evaluată au fost cuprinse în opt mari programe:

- Program manifestări științifice de tipul sesiunilor, simpozioanelor și conferințelor naționale și internaționale;

- Program expoziții temporare;

- Program evenimente cultural educaționale;

- Program editorial;

- Program de restaurare a obiectelor de patrimoniu din colecțiile Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

- Program cercetări arheologice sistematice

- Program cercetări arheologice preventive

- Program evidența științifică a patrimoniului cultural mobil

Prin aceste programe s-a avut în vedere o valorificare eficientă a patrimoniului deținut, păstrarea lui și includerea în circuitul expozițional prin asigurarea conservării și restaurării dar și dezvoltarea acestuia prin mijloacele specifice printre care și cercetarea arheologică și istorică. Programele Muzeului Civilizației Dacice și Romane vizează în egală măsură și latura educațională prin intermediul unor proiecte adresate mai ales generațiilor tinere, nefiind însă neglijată și categoria publicului adult.

7.	Proiecte din cadrul programelor:
-----------	---

➤ **- Program manifestări științifice de tipul sesiunilor, simpozioanelor și conferințelor naționale și internaționale**

Programul urmărește valorificarea și popularizarea rezultatelor cercetării științifice desfășurate de către specialiștii Muzeului Civilizației Dacice și Romane, precum și a celor din țară și străinătate. Prezentări și dezbateri în cadrul sesiunilor, simpozioanelor și conferințelor naționale și internaționale la care participă specialiști din țară și din străinătate, din mediul academic și muzeal.

În anul 2023 Muzeului Civilizației Dacice și Romane a organizat 2 manifestări științifice:

- „Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva”

- „Micia Rediviva”, ediția a IV-a

• **Rapoarte de cercetare și comunicări prezentate la manifestări științifice**

1. Alexandru Bărbat, Ioana Barbu, Antoniu Marc, Marius Barbu, Costin Țuțuianu, Romică Pavel, *Rezultatele cercetărilor arheologice preventive de pe tronsonul DJ107A, jud. Hunedoara. Descoperirile epocilor pre- și protoistorice, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice*, ediția LVII, Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească”, Târgoviște, 29-31 mai 2023.

2. Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Marc Antoniu Tudor, Marius Gheorghe Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Romică Pavel, *Cercetări arheologice preventive pe tronsonul drumului județean 107A, jud. Hunedoara*, Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, 22-23 iunie 2023.

3. Mihaela Simion, Decebal Vleja, Cătălina Neagu, Ionuț Bocan, Marius Barbu, Costin Țuțuianu, Ioana Barbu, Alexandru Bărbat, Oana Tutilă, *Micia. Stadiul cercetărilor arheologice sistematice 2013-2023*, Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, 22-23 iunie 2023.

4. Codrea Ionuț-Cosmin, Bodo Cristina, Căsălean Adrian Cătălin, Bărbat Ioan Alexandru, *Date preliminare privind istoria școlii reformate din Orăștie (cercetările arheologice din 2023)*, Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, 22-23 iunie 2023.

5. Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Barbu, Daniel Costin Țuțuianu, Antoniu Marc, Marius Gheorghe Barbu, Romică Pavel, *Descoperiri arheologice de epocă romană în zona Uroi - Rapoltu Mare. Rezultatele cercetărilor arheologice preventive la proiectul de modernizare al DJ107A*, Sesiunea Științifică „Micia Rediviva”, ediția a III-a, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, 28-29 septembrie 2023.

6. Marius Gheorghe Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Barbu, Daniel Țuțuianu, Antoniu Marc, Romică Pavel, *Două necropole romane descoperite recent de-a lungul drumului Petrae-Germisara (Uroi-Geoagiu, jud. Hunedoara)*, Sesiunea Științifică Internațională PONTICA, *Istorie și Arheologie în Spațiul Vest-Pontic*, ediția 56, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Constanța, 4-6 octombrie 2023.

7. Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Antoniu Tudor Marc, Marius Gheorghe Barbu, Romică Pavel, *Descoperiri arheologice recente în zona Rapoltu Mare – Uroi. Rezultatele cercetărilor arheologice preventive la proiectul de modernizare al DJ107A*, Sesiunea de Comunicări Științifice „Multiculturalitate și Patrimoniu Istoric în Transilvania”, ediția a XV-a, Muzeul „Ioan Raica”, Sebeș, 6 octombrie 2023.

8. Mihaela Simion, Marius Gheorghe Barbu, Ionuț Bocan, Cătălina Mihaela Neagu, Decebal Vleja, Costin-Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu, Oana Tutilă, Ioan Alexandru Bărbat, *Micia. Campaniile 2020-2023. Sector N-E Amfiteatru* (Mihaela

Simion); *Sector castrul roman* (Marius Barbu), Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Ediția LVI, Oradea, 26-28 mai 2023.

9. Ioan Alexandru Bărbat, Gică Băeștean, Marius Gheorghe Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu, Mihaela-Maria Barbu, Antoniu Tudor Marc, Oana Cornelia Tutilă, Angelica Bălos, Andrei Gonciar, *Locuirea neolitică timpurie de la Rapoltu Mare „La Vie”. Rezultatele cercetărilor arheologice sistematice (campaniile 2014-2023)*, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Ediția LVI, Oradea, 26-28 mai 2023.

10. Antoniu Tudor Marc, Costin-Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Marius Gheorghe Barbu, *Cercetarea preventivă Simeria – Proprietatea Boldijar (situl La vie) 2023*, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Ediția LVI, Oradea, 26-28 mai 2023.

11. Ioan Alexandru Bărbat, Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Mihaela-Maria Barbu, Antoniu Tudor Marc, Oana Tutilă, Angelica Bălos, Andrei Gonciar, *Locuirea Starčevo – Criș timpurie de la Rapoltu Mare – La Vie, județul Hunedoara*, Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice, Deva, 16-17 iunie 2023.

12. Costin-Daniel Țuțuianu, Antoniu Tudor Marc, Ioana Lucia Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Marius Gheorghe Barbu, *Descoperiri de epoca bronzului la Simeria – La Vie (proprietatea Boldijar)*, Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice, Deva, 16-17 iunie 2023.

13. Marius Gheorghe Barbu, Mihaela Maria Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, *Arheologia experimentală, vânătoarea și săgețile eneolitice*, *Congresul Național al Istoricilor Români*, Alba Iulia, 8-10 septembrie 2023.

14. Ioan Alexandru Bărbat, *Începutul eneoliticului final în sud-vestul Transilvaniei*, *Sesiunea de comunicări a muzeului din Sebeș, Multiculturalitate și patrimoniu istoric în Transilvania*, ediția a XIV-a, Sebeș, 30 septembrie 2023.

15. Mihaela Simion, Decebal Vleja, Ionuț Bocan, Cătălina Neagu, Marius Gheorghe Barbu, Costin-Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu, Oana Cornelia Tutilă, Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc, Mihaela Maria Barbu, *Evoluția cercetărilor arheologice sistematice la Micia (2013-2023)*, la Conferința Națională *Micia Rediviva*, ediția a III-a, In memoriam Lucia Țeposu Marinescu, Deva 26-27 octombrie 2023.

16. Cătălina - Mihaela Neagu, Ionuț Bocan, Mihaela Simion, Decebal Vleja (Muzeul Național de Istorie a României București), Oana Tutilă, Ioana Lucia Barbu, Marius Gheorghe Barbu, Costin - Daniel Țuțuianu (Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva), *Opaițele de la Micia: sector NE Amfiteatru B*, la Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice, Deva 16-17 iunie 2023.

17. Ionuț Bocan, Cătălina - Mihaela Neagu, Decebal Vleja, Mihaela Simion (Muzeul Național de Istorie a României, București), Marius Gheorghe Barbu, Costin - Daniel Țuțuianu, Oana Tutilă, Ioana Lucia Barbu (Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva), *Terra sigillata de la Micia: sector NE Amfiteatru B*, la *Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice*, Deva 16-17 iunie 2023.

18. Mihaela Simion, Decebal Vleja, Ionuț Bocan, Cătălina Neagu, Marius Gheorghe Barbu, Costin Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu, Oana Cornelia Tutilă, Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc, Mihaela Maria Barbu, *Considerații privind sistemul de supraveghere roman de la Vest de Micia, Micia Rediviva*, ediția a III-a, In memoriam Lucia Țeposu Marinescu, Deva 26-27 octombrie 2023.

19. Antoniu Tudor Marc, Bodó Cristina, Ionuț-Cosmin Codrea, Cătălin Cristescu, Oana Tutilă, *Harta arheologică a municipiului Deva, ediția 2023*, Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, iunie 2023.

20. Ionuț-Cosmin Codrea, Cristina Bodó, *Colecția de pipe a Muzeului Municipal „Ioan Raica” din Sebeș*, Sesiunea de Comunicări Științifice a Muzeului Municipal „Ioan Raica” Sebeș, ediția a XIV-a, Sebeș, septembrie 2023.

21. Răzvan Mateescu, Cristina Bodó, Daniel Cioată, Cătălin Cristescu, Gelu Florea, Gabriela Gheorghiu, Liliana Mateescu-Suciu, Ovidiu Țentea, Nogyi Edmond, *Cercetările arheologice din fortificația de la Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia (2023)*, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Oradea, mai 2023.

22. Daniel Cioată, Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, Gelu Florea, Gabriela Gheorghiu, Răzvan Mateescu, Paul Pupeză, Liliana Mateescu-Suciu, Ovidiu Țentea, Edmond Nogyi, Ștefan Vasilache, Nica Ciubotaru, *Cercetările arheologice sistematice de la Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia (campania din anul 2023)*, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Oradea, mai 2023.

23. Cătălin Cristescu, Răzvan Mateescu, Daniel Cioată, Nica Ciubotaru, Emanuel Mălinescu, Alin Henț, Sorin Zgăvârdean, Cristina Bodó, Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Ștefan Vasilache, *Cercetările arheologice sistematice de la Lunca – Pietra Roșie. Campania 2023*, Sesiunea Națională de Rapoarte Arheologice, Oradea, mai 2023.

24. Oana Tutilă, *Bijuterii romane din aur din colecția muzeului devean*, la Conferința Națională *Micia Rediviva*, ediția a III-a, In memoriam Lucia Țeposu Marinescu, Deva 26-27 octombrie 2023.

25. Despina Măgureanu, Cătălin Cristescu, Costin Șendroi, *Descoperiri funerare de epocă La Tène de la Gothatea – Sit 4 (jud. Hunedoara)*, Sesiunea Națională de comunicări științifice a MCDR, Deva, 16-17.06.2023.

26. Luca-Paul Pupeză, Cătălin Cristescu, Daniel Cioată, *Accesul în Cetatea Zânelor de la Covasna*, Sesiunea Națională de comunicări științifice a MCDR, Deva, 16-17. 06. 2023.

27. Despina Măgureanu, Cătălin Cristescu, *Date noi privind peisajul funerar din sud-vestul Transilvaniei în a doua epocă a fierului*, Simpozionul „Cercetări Arheologice și Numismatice”, ediția a VIII-a, Oltenița, 29-30.09.2023.

28. Cătălin Cristescu, *Local museum perspectives*, Workshop-ul bilateral Norvegia-România „*Contemporary Pasts*”, Deva, 15-17.11.2023.

29. Cristina Mitar, *Evoluția castrului de la Cigmău în timpul provinciei Dacia*, Sesiunea Națională de comunicări științifice a MCDR, Deva, 16-17.06.2023.

30. Cristina Mitar, *Unde se termină religia și începe magia. Protectori magici ai teritoriului Sarmizegetusei*, la Conferința Națională *Micia Rediviva*, ediția a III-a, In memoriam Lucia Țeposu Marinescu, Deva 26-27 octombrie 2023.

31. Marius Gheorghe Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Costin-Daniel Țuțuianu, *Cariere de exploatare a andezitului și atelierul de confecționat râșnițe de la Almașu Sec, jud. Hunedoara, Antichități preromane și romane. Arheologie și istoriografie*, In memoriam Alexandri Diaconescu, Cluj-Napoca, 26 mai 2023.

32. I. V. Ferencz, Sesiunea anuală a Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”, organizată în colaborare cu Biblioteca Academiei Române - Cabinetul Numismatic și Muzeul Municipiului București, București 5-7 aprilie 2023, cu comunicarea: *Strategia de cercetare a cetății dacice de la Ardeu și rezultatele cercetării, după 20 de ani*.

33. I. V. Ferencz, Conferința internațională: *Communication, mobility, and trade during the Pre-Roman Iron and Early Roman Age in Central and Eastern Europe*, Lublin, 19-21 Aprilie 2023 Polonia, cu comunicarea: *Craftsmen mobility and technological transfer in Late Iron Age Transylvania and Lower Danube*, în colaborare cu Aurel Rustoiu.

34. I. V. Ferencz, The 22th International conference The Celts. The La Tène Period in Central Europe, Jičín, Republica Cehă, 9 – 12 Mai 2023, cu comunicarea: *A changing world: south-western Transylvania in the LT C2–D1 A*, în colaborare cu A. Rustoiu și M. Egri.

35. I. V. Ferencz The 22th International conference The Celts. The La Tène Period in Central Europe, Jičín, Republica Cehă, 9 – 12 Mai 2023, cu posterul: *Who made this pot? An archaeometric comparison of different styles of painted pottery from Late Iron Age Dacia*, în colaborare cu A. Drăgan, C. Stremtan și C. Montana Pușcaș.

36. I. V. Ferencz, The 21st International Colloquium of funerary archaeology Warriors and their Weapons in Bronze and Iron Ages, Târgu Jiu, Gorj County (Romania), 25-28 Mai, 2023, cu comunicarea: *Becoming a Warrior. Weapons as Symbols of Warrior Identities in Transylvania from the „Celtic” to „Dacian horizon”*.

37. I. V. Ferencz, Sesiunea Anuală de comunicări științifice a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, 21-23 iunie 2023, cu comunicarea: *O monedă de tip Rădulești-Hunedoara, descoperită la Ardeu*, în colaborare cu Mihai Căstăian.

38. I. V. Ferencz, Sesiunea Anuală de comunicări științifice a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, 21-23 iunie 2023, cu comunicarea: *Clisee fotografice pe sticlă intrate recent în patrimoniul MCDR*, în colaborare cu Daniel Iancu.

39. I. V. Ferencz, Saharna Summer Colloquium. Artifacts, Technology and Raw Material in the Tisza-Dniester area in the Iron Age, Saharna, 27 - 30 iulie 2023, cu comunicarea: *Ridicarea și manevrarea obiectelor grele în Dacia*, în colaborare cu Florin Cazan și Mihai Căstăian.

40. I. V. Ferencz, a XX-a ediție a Congresului Mondial UISPP, Timișoara 5-9 septembrie 2023, cu comunicarea: *Dwellings from the second Iron Age discovered*

during the modernization of the railway infrastructure. Preventive research at Tărtăria-Pietroșita, în colaborare cu Dorel Micle, Andrei Stavilă și Cristian Roman.

41. I. V. Ferencz, Conferința națională „Județul Hunedoara. Studii de istorie și de cultură locală” – Deva, 10-11 septembrie 2021, cu comunicarea: *Muzeul și orașul. La începuturile muzeului din Deva.*

42. I. V. Ferencz, Simpozionul științific: De la Casă la Acasă. Despre organizarea internă a așezărilor, gospodăriilor și caselor, Zalău 19-21 octombrie 2023, cu comunicarea: *Turnurile elenistice ca model arhitectural în lumea dacică. Abordare comparativă*, în colaborare cu Andreea Drăgan și Carmen Rogobete.

43. Sesiunea internațională de comunicări științifice a Muzeului Țării Crișurilor din Oradea – Complex Muzeal, sub titlul generic Interferențe. Trecut, prezent, viitor, în perioada 12-14 octombrie 2023.

Metodologia restaurării materialului arheologic pe suport anorganic. Studiu de caz (Popițiu Ioana)

Restaurarea obiectelor din cupru. Studiu de caz (Beceanu Mihaela)

Restaurarea unui volum de sec. XVIII, tipărit la Blaj (Bogdan Luminița)

44. Sesiunea anuală de comunicări științifice – Deva 22 – 23 iunie 2023

Vas bitronconic aparținând epocii bronzului târziu (Burz Carmen)

Unelte din colecția Casei memoriale Aurel Vlaicu. Restaurare și conservare (Beceanu Mihaela)

Restaurarea unor obiecte dacice din fier (Preda Simona)

Restaurarea unui volum de sec. XVII (Bogdan Luminița)

Metodologia restaurării materialului arheologic anorganic. Studiu de caz (Popițiu Ioana, Legrand Flavius Ioan)

Considerații asupra restaurării obiectelor din bronz (Popițiu Ioana)

Conservare și panotare expoziția „NATURĂ STATICĂ” din colecția MCDR Deva (Urechiat Grigore Adrian)

45. Dumitru-Cătălin Rogojanu, 16 februarie, Tg. Jiu - „Brâncuși, contemporan perpetuu”, *Prelegere*

46. Dumitru-Cătălin Rogojanu, 6-7 mai, Mediaș – „Sesiunea națională de comunicări științifice”, *Cercetarea și documentarea în cadrul instituției muzeale*

47. Dumitru-Cătălin Rogojanu, 19 mai, Tg. Jiu - Personalități ale perioadei pașoptiste și contribuția lor la făurirea României Moderne, *Generația pașoptistă-memorie istorică și colectivă*

48. Dumitru-Cătălin Rogojanu, 21-22 iunie, Deva – Sesiunea științifică anuală *Guvernare și guvernanță în cadrul instituțiilor muzeale*

49. Gherghina Boda, 6 mai, Mediaș – Sesiunea Națională Anuală de Comunicări Științifice *Chestura de Poliție Deva – infracțiuni publice și comportament infracțional al personalului (1925 – 1947)*

50. Gherghina Boda, 22-23 iunie, Deva, – Sesiunea Anuală de Comunicări Științifice

Ielele în mitologia românească

51. Gherghina Boda, 19 mai, Tg. Jiu – Personalități ale perioadei pașoptiste și contribuțiile lor la făurirea României moderne *Societăți cu activitate revoluționară premergătoare revoluției pașoptiste (Societatea Constituția, Fiii Coloniei lui Traian, Frăția, Societatea Studenților Români din Paris)*

52. Gherghina Boda, 26-27 octombrie, Chișinău – Istorie – Arheologie – Muzeologie *Patrimoniul cultural și turismul. Sisteme de mediere*

➤ **Program expoziții temporare**

Programul costă în realizarea evenimentelor expoziționale care oferă publicului vizitator posibilitatea de a cunoaște în principal valoarea patrimonială a colecțiilor de specialitate din cadrul Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

• **Proiecte în cadrul programului expoziții temporare:**

Lunar - Proiectul „Exponatul lunii”

- expoziția de carte veche, rară și bibliofilă intitulată „Cartea veche (în)tipărirea unor generații”, Deva, 15 ianuarie – 20 noiembrie 2023

- expoziția itinerantă „Jandarmeria Română 1850 - 2020”, Deva, 24 ianuarie - 26 martie 2023

- expoziția *tipOFOTOgrafii, Orăștie*, 10 februarie 2023

- expoziția de pictură: *Still-life* semnată Constantin Alăzăroae & invitat de onoare - Prof. dr. Adriana Cănița Popa, Deva, 31 Martie – 17 Aprilie 2023

- expoziția de pictură „TangentArt”, Deva, 20 aprilie – 1 mai 2023

- Workshop-ul & Expoziția Stud-ART 2023, Ediția a IV-a, Deva, 3-8 mai 2023

- expoziția ÎNTÂLNIRI ÎN CETATE. Lucrări de pictură a profesorului Valentin Lădar, Orăștie, 11 mai 2023

- expoziția „*Natura statică în Colecția de Artă Plastică a muzeului din Deva, Ediția I*”, Deva, 13 mai 2023 – 2024

- vernisarea expoziției „*Monumente religioase orăștience*”, Orăștie, 13 mai 2023 (Noaptea Muzeelor)

- expoziția de ilustrație de carte „*Rădăcini*”, a artistei vizuale Silvia Dușan, Brad, 13 mai 2023

- expoziția de străiți și desagi vechi din Țara Hațegului, din colecția particulară a profesorului De Valerio Benvenuto, Brad, 10 iunie 2023

- miniexpoziția „Doar astăzi mă poți admira!”, Aurel Vlaicu, 2 septembrie

- expoziția temporară „De la moși păstrate”, Aurel Vlaicu, 2 septembrie

- expoziția „Fă-te, suflete, copil!”, artiști locali brădenim Brad, 18 noiembrie 2023

- expoziția „Dacia. L'ultima frontiera della romanità”, 13 artefacte, locul Muzeul Național Roman din Roma (Termele lui Diocletian) din capitala Italiei, 21 noiembrie 2023 – 21 Aprilie 2024

- expoziția de restaurare „Restituiri Istorice 2023”, Deva, 29.11.2023 - 31.12.2024.

- expoziția FotoDIALOG” - Salonul de iarnă al membrilor AAFH, Ediția a VII-a, Deva, 14 decembrie 2023
- expoziția intitulată «Sculpturi din patrimoniul muzeului din Deva semnate Ioan Șeu» - 22.12.2023

- **Proiecte culturale promovate online**

În anul 2023, personalul Secției de Marketing și Relații cu Publicul în colaborare cu celelalte secții ale muzeului a asigurat în permanență activitatea de promovare și mediatizare prin intermediul site-ului web al muzeului, a paginii de facebook, mcdrtube (canalul de youtube al Muzeului Civilizației Dacice și Romane), profil Instagram, site-uri de profil internaționale: ViMuseo (Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva | ViMuseo), Museums of the World, Google Arts and Culture, precum și și prin intermediul presei scrise sau online, după cum urmează:

- 03.01.2023 – Text - Primul număr al publicației „Z.Meu – ziarul de muzeu”
- 12.01.2023 – Articol – „Carte Veche”
- 13.01.2023 – Articol – Expoziție de carte veche, la Muzeul Civilizației și Romane din Deva, apărut și în publicațiile Servus Hd, Hunedoara Liberă, Accent Media, Avântul Liber, Ziarul Exclusiv, Ordinea Zilei,
- 14.01.2023 – Text - Ziua Culturii Naționale, vizitarea expozițiilor este gratuită atât în Palatul Magna Curia precum și în punctele muzeale din teritoriu.
- 17.01.2023 – Video – 1 Tv - Carte veche (în)tipărirea unor generații. „Comori” ce pot fi admirate la MCDR Deva
- 19.01.2023 – Text - Deschiderea expoziției „Jandarmeria Română 1850 - 2020” la Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva,
- 20.01.2023 – Articol - Expoziția „Jandarmeria Română 1850 – 2020”, la Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, apărut și în publicațiile: Mesagerul Hunedorean, Hunedoara Liberă, Accent Media, Ordinea Zilei, Avântul Liber, Ziarul Exclusiv,
- 22.01.2023 – Articol – Vizitare gratuită a expozițiilor în palatul Magna Curia din Deva și în punctele muzeale din teritoriu , de Ziua Unirii Principatelor Române, apărut și în publicațiile: Servus Hunedoara, Hunedoara Liberă, Accent Media,
- 23.01.2023 – Aspecte de la Vernisajul expoziției „ Jandarmeria Română 1850 - 2020”, ce a avut loc azi 23 Ianuarie 2023 la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva,
- 01.02.2023 – Expoziția „ Carte veche(în) tipărirea unor generații”.
- 07.02.2023 – Fotografie cu răufăcători prinși de jandarmi, din anul 1929, (Muzeul Național de Istorie a României).
- 14.02.2023 – Vernisaj expoziția membrilor AAFH "TupoFOTOgrafii", (Sinagoga Orastie)
- 16.02.2023 – Articol – Comori ascunse în muzeu: Prima mașină de spălat rufe, românească, inventată de un țăran hunedorean, apărut în publicația Go Hunedoara.
- 17.02.2023 – „Manual de Drept penal român în comparație cu Dreptul penal maghiar ce se aplică în Transilvania și cu anteproectul viitorului Cod penal român”, autori Valente Ionescu și Titus D. Panu, publicat la Tipografia Transilvania din Oradea, în anul 1926.
- 22.02.2023 – Comunicat - „Invitație la Atelierul de confecționat mărtișoare Vineri, 24 februarie 2023, între orele 13,00-16,00, la Expoziția de Istorie Locală și Etnografie Brad, din cadrul Muzeului Civilizației Dacice și Romane din Deva, se va

desfășura un atelier de confecționare a mărtișoarelor. La atelier vor participa artiștii plastici și scriitorii brădeni, membri ai Clubului „Dialogul artelor”, colaboratori ai muzeului.

- 02.03.2023 – Conform Protocolului de colaborare încheiat cu Inspectoratul de Jandarmi „Decebal” Hunedoara, în data de 02 martie 2023, la sediul Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, s-a desfășurat campania de promovare a profesiei militare și de recrutare a viitorilor candidați pentru instituțiile militare de învățământ. În cadrul acestei activități a fost prezentat un film de popularizare, iar reprezentanții Jandarmeriei au vorbit despre profesia de jandarm.

Cu acest prilej, tinerii elevi au vizitat expoziția „Jandarmeria Română 1850-2020” organizată de către Muzeul de Istorie a României în colaborare cu Complexul Muzeal „ASTRA” din Sibiu, precum și celelalte expoziții deschise la Magna Curia.

- 21.03.2023 – Articol – Cel mai mare grup de statui menhir, din țară, la muzeul din Deva.

- 24.03.2023 – Comunicat - Expoziții și invitați la Expoziția de Istorie Locală și Etnografie Brad, în perioada 28-31 martie 2023

- 28.03.2023 – Sarcofagul din vremea Daciei Romane, din Lapidariul de la MCDR

- 29.03.2023 – Grupuri de copii în vizită la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, în cadrul proiectului Școala Altfel!

Lecție de istorie interactivă în expoziția „Jandarmeria Română 1850-2020”!

Mulțumim d-lui Flavius Nicolae Roaită, muzeograf M.N.I.R. București și d-nei Luiza Rotaru, col. Inspectoratul General al Jandarmeriei Române.

- 30.03.2023 – vernisajul expoziției intitulată „Still-life” semnată Alăzăroae Constantin, eveniment ce se va desfășura în sălile de expoziție ale Palatului Magna Curia.

- 31.03.2023 – Aspecte de la Vernisajul Expoziției de pictură: Still-life, semnată Constantin Alăzăroae, azi 31 martie 2023, la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva

- 03.04.2023 – Servus HD – Filmuleț despre Lapidariu, expoziție permanentă la MCDR Deva - Iosif Vasile Ferencz.

- 03.04.2023 – Atelier de împistrire a ouălor - 04-07 aprilie 2023, Muzeul de Istorie Locală și Etnografie Brad

- 04.04.2023 – Muzeul asaltat de copii „Săptămâna altfel”, la Brad – Video Antena3 Deva.

- 04.04.2023 – În cadrul programului Săptămâna Verde (4-6 aprilie 2023), la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, ne-am bucurat de vizita elevilor de la Colegiul Național „Decebal” care au desfășurat diferite activități de prezentare documentară și tur ghidat alături de specialiștii muzeului.

- 05.04.2023 – Știrile Hunedoara – Filmuleț – Muzeul din Deva deține cele mai multe statui menhir din România.

- 19.04.2023 – Comunicat - Muzeul Civilizației Dacice și Romane găzduiește începând de joi, 20 aprilie 2023 expoziția de pictură „TangentArt”, care se desfășoară pe simezele dedicate expozițiilor temporare ale Palatului Magna Curia.

- 24.04.2023 – Comunicat - Expoziția de Istorie Locală și Etnografie Brad organizează un atelier de modelaj cu titlul „Incursiuni în Cultura Cucuteni”, coordonat de artistul plastic Silvia Dușan.

- 26.04.2023 – Articol – Povestea bicicletei lui Aurel Vlaicu, expusă în complexul memorial

- 02.05.2023 – Comunicat - Workshop & Expoziție Stud-ART 2023, Ediția a IV-a

- 03.05.2023 – Fotografii din cadrul activității „«Workshop & Expoziție Stud-ART 2023, ediția a IV-a”, cu participarea elevilor Liceului de Muzică și Arte Plastice „Sigismund Toduță” din Deva.
- 04.05.2023 – Exponatul lunii Mai 2023, la Muzeul din Deva : „Elopteryx Nopcsai”. Fosilele acestui prădător au fost descoperite și descrise de către savantul paleontolog Franz Nopcsa, care a trăit în secolul trecut și care și-a făcut cercetările prin împrejurimile orașului Hațeg (zona Sîmpetru).
- 05.05.2023 – Comunicat - ediția (a XIX-a) a Noptii Muzeelor.
- 09.05.2023 – Comunicat - Muzeul de Etnografie și Artă Populară Orastie, organizează un eveniment cultural cu titulatura ÎNTÂLNIRI ÎN CETATE. Va fi vernisată expoziția de pictură a profesorului Valentin Lădar cuprinzând un număr de 40 de lucrări expuse pe simeze, evenimentul fiind agrementat prin lecturi din romanele scriitoarei prof. Silvia Beldiman și un moment artistic în acorduri de chitară ale profesorului Gabriel Petric.
- 12.05.2023 – Comunicat - Natura statică în Colecția de Artă Plastică a muzeului din Deva
- 13.05.2023 – Atelier - Crezi că știi multe despre dinozauri?Te așteptăm la atelierul de modelaj de la ora 15,30 in incinta muzeului, curtea din spate.
- 16.05.2023 – Comunicat - Under_History ediția a III-a: atelierul de Arheologie Experimentală, atelierului de Body Painting etc., 27 - 28 mai 2023,
- 31.05.2023 – Comunicat - Acces gratuit în data de 1 iunie - Ziua Internațională a Copilului
- 02.06.2023 – Comunicat - Muzeul Civilizației Dacice și Romane organizează începând cu data de 06.06.2023 „ Școala de vară de restaurare" ediția a-VI-a.
- 06.06.2023 – Deschiderea oficială a „Școlii de vară de restaurare”, Ediția a VI -a, invitat special Arheolog Dr. Rișcuța Cătălin, Șef Serviciu Arheologie.
- 08.06.2023 – Comunicat - Muzeul de Istorie Locală și Etnografie din Brad, manifestarea cu titlul „Carusel Artistic”, care va reuni, sub forma unor ateliere și expoziții, artiști plastici, scriitori, meșteri populari și colecționari de artă populară românească
- 20.06.2023 – Comunicat - Sesiunea anuală de comunicări științifice organizată de Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, manifestare culturală cu o lungă tradiție, revine în atenția publicului cu o nouă ediție.
- 22.06.2023 – Comunicat - Sărbătoarea iei - Sânzienele
- 23.06.2023 – Deschiderea oficială a Sesiunii Anuale de Comunicări Științifice 2023. Aspecte din timpul comunicărilor științifice.
- 04.07.2023 – Articol – Piesele din ceramică fină de Batiz, din colecția muzeului de vean, adevărate opere de artă de secol XIX, apărut și în publicația Go Hunedoara,
- 06.07.2023 – La Ardeu a început campania de cercetări cu spor și voie bună!
- 07.07.2023 – Cea mai recentă publicație a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva este cartea „Obiceiul fumatului în Transilvania (secolele XVII-XIX). Pipe descoperite în cetatea Deva”, scrisă de dr. Ionuț-Cosmin Codrea, arheolog MCDR.
- 14.07.2023 – Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva are plăcerea de a fi, și anul acesta, parte din DAC FEST.
- 19.07.2023 – Comunicat - Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva la Festivalul DEVARă 2023
- 01.08.2023 Comunicat - Muzeul de Istorie Locală și Etnografie Brad, lansarea cărții „Monumente comemorative din Zarand dedicate eroilor din Răscoala lui Horea și Revoluției din 1848-1849”, autor Adriana Adam.

- 04.08.2023 – Ziua 1

Deschiderea Festivalului DEVară debutează la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, cu un spectacol de muzică și poezie din distribuția careia face parte îndrăgita actriță Maia Morgenstern și o dezbateră „intitulată „Petru Groza, de la domn la tovarăș”, avându-i ca protagoniști pe Istoricii Adrian Cioroianu și Nicolae Pepene.

- 05.08.2023 – Ziua 2

Programul Festivalului DEVară, a continuat cu dezbateră „Iuliu Maniu, un om al Cetății”, având ca protagoniști pe Cristina Pușcaș, Andrei Gherasim, Pr. Cristian Borz și o proiecție a unui film istoric intitulat „Remember Iuliu Maniu” - 1986, regia Cristina Pușcaș, Ion Andrei Gherasim și Ana Maria Borz.

- 06.08.2023 – Ziua 3

La Palatul Magna Curia - Sala Șemineului, Festivalul DEVară continuă în cea de-a treia zi, cu o prelegere „Cetăți cu stăpânii pierduți” alături de arheologul și istoricul medievist Adrian Andrei Rusu, o prezentare de carte Adrian Andrei Rusu „Castelul și Spada. Cultura materială a elitelor din Transilvania în Evul Mediu târziu” iar la final o proiecție specială de film documentar „Cazul Inginerului Ursu” regia Șerban Georgescu.

- 07.08.2023 – Ziua 4

Ultima zi a Festivalului DEVară 2023 , a început cu o prelegere „La feminin! Semne, chipuri și iubiri romane de la marginea Imperiului”, alături de Mihaela Simion (Muzeul Național de Istorie a României) și o dezbateră „Cronică de expoziție la Madrid: Tezaure arheologice din România. Rădăcinile dacice și romane” cu Mihaela Simion. Seara s-a încheiat cu o proiecție de film documentar „Moștenirea comandantului Massoud”, regia Nicolas Jallot.

- 23.08.2023 – Comunicat - Muzeul Civilizației Dacice și Romane participă la noul proiect al Rețelei Naționale a Muzeelor din România, „Noaptea Muzeelor la Sate”

- 31.08.2023 – Ziua Porților Deschise în situl arheologic Grădiștea de Munte-Sarmizegetusa Regia

- 06.09.2023 – Comunicat - Muzeul de Istorie Locală și Etnografie Brad

Lansare de carte, Titlurile cărților: Monica Dușan, Chipul jupâniței Ana, Iași, Editura PIM, 2021; Monica Dușan, Păpușa Ciurlicatului, Iași, Editura PIM, 2022

- 11.09.2023 – Comunicat - Sâmbătă, 16 septembrie, eveniment special, conceput și organizat de tinerii de la OrthoCaffe!La “Ceai Dansant Outdoor Edition” ne vom întoarce în timpurile de demult, prin muzică și dans!

- 13.09.2023 – Aurel Vlaicu (19 noiembrie 1882 – 13 septembrie 1913)

- 14.09.2023 – „Ziua Valorilor Culturale Maghiare din Județul Hunedoara”, 17 septembrie 2023, Palatul Magna Curia

- 18.09.2023 – Muzeul și tinerii! Muzică, dans, jocuri, voie bună și relaxare!

- 20.09.2023 – Aspecte de la „Ziua Valorilor Culturale Maghiare din Județul Hunedoara”, 17 Septembrie 2023, Palatul Magna Curia.

- 21.09.2023 – Comunicat - Joi, 28 septembrie și vineri, 29 septembrie 2023, la Palatul Magna Curia din Deva, se va desfășura cea de a IV-a ediție a Sesiunii Științifice „Micia Rediviva”.

- 28.09.2023 – Deschiderea oficială a Sesiunii științifice Micia Rediviva, ediția a IV-a, la Palatul Magna Curia, 28.09.2023

- 29.09.2023 – Ziua a 2-a a Sesiunii Științifice MICIA REDIVIVA, ediția a IV-a: vizită documentară în situl arheologic Micia, comuna Vețel, județul Hunedoara

- 03.10.2023 – Muzeul din Deva are un patrimoniu bogat, divers și în egală măsură deosebit! Catalogul „Bijuterii romane din aur din colecțiile Muzeului Civilizației Dacice

și Romane Deva”, conceput și realizat de dr. Oana Tutilă, arheolog MCDR, descrie, cu ochiul și mintea specialistului, într-un mod deschis și un limbaj plăcut, obiectele de podoabă din aur, provenite, din siturile romane ale județului Hunedoara: Colonia Ulpia Traiana Sarmizegetusa, Micia, Cinciș, Cârjiți.

- 04.10.2023 – Muzeul nostru, la poalele dealului Cetății Deva!

- 16.10.2023 – Vizita domnului Adrian Năstase, fost prim-ministru al României, la Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva.

- 18.10.2023 – Rătăcit din întâmplare”, cu Daniel I. Iancu, al treilea volum, scris de hunedorean, din seria „Rapoarte de tură”, Hunedoara 1 TV.

- 27.10.2023 – Articol – Bijuteriile romane din aur, adevărate opere de artă în colecțiile MCDR Deva, apărut în publicația Go Hunedoara,

- 27.10.2023 – Săptămâna Verde” și „Școala Altfel” la Muzeu

Grupuri de copii, au venit sa viziteze expozițiile noastre, de la cei mai mici la cei mai mari!

- 30.10.2023 – Tinerii din Deva au ales încă o dată muzeul nostru pentru vizionarea unui film horror într-o atmosferă specială de Halloween!

- 31.10.2023 – Articol - Go Hunedoara, Muzeul de Arheologie Sarmizegetusa, o impresionantă colecție de arheologie romană unde pot fi admirate:

- echipamente militare, monumente epigrafice și sculpturale, mozaicuri, fragmente de pictură murală, arme, argintărie, obiecte din bronz, os, ceramică, sticlă, monede și chiar jocurile care se jucau în acea vreme. Toate acestea au fost descoperite în situl arheologic aflat vis-a-vis de muzeu.

- 14.11.2023 – Cu ocazia celor 70 de ani de la înființarea Societății de Geografie - Filiala Județului Hunedoara, asociație profesională cu caracter științific și cultural ,muzeul nostru a primit în data de 11 noiembrie 2023 vizita cadrelor didactice din toate zonele țării.

- 15.11.2023 – Pe 20 noiembrie sărbătorim Ziua Internațională a Drepturilor Copilului, stabilită în anul 1954 de către Adunarea Generală a ONU

- 19.11.2023 – Aripi românești - Sâmbătă, 18 noiembrie 2023, în cadrul Muzeului de Etnografie și Artă Populară din Orăștie

- 20.11.2023 – Fă-te, suflete, copil! - Eveniment dedicat Zilei Internaționale a Drepturilor Copilului (20 noiembrie)

- 23.11.2023 – Articol - Artefacte destul de valoroase din colecția MCDR, expuse în Italia, apărut în publicația Go Hunedoara

- 23.11. 2023 Participare la Târgul Internațional de Turism prin standul Deva360 Sezătoare cu Bucurie în Varșovia, Mazovia, Polonia.

- 24.11.2023 – Comunicat - În perioada 29.11.2023 - 31.12.2024, în incinta Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, va fi deschisă o expoziție în care vor fi expuse o parte din obiectele restaurate pe parcursul anilor 2022-2023, în laboratoarele instituției, de către specialiștii din acest domeniu. Aceasta va conține piese pe suport organic și anorganic respectiv carte veche, metal și ceramică.

- 11.12.2023 – Expoziția „FotoDIALOG” - Salonul de iarnă al membrilor AAFH, Ediția a VII-a, 2023 – 14 decembrie 2023, începând cu ora 17:30, vernisajul celei de-a șaptea ediții a Salonului de iarnă al membrilor AAFH.

- 19.12.2023 – Mai multe grupuri elevi au vizitat expozițiile în cadrul proiectului „Școala Altfel”

- 20.12.2023 – Concert de Crăciun „Christmas Orchestra”

- 21.12.2023 – Colindători de la OrthoCaffe, Asociația Deva Guitar Tribe și Școala Generală Gurasada
- 22.12.2023 – Expoziția intitulată „Sculpturi din patrimoniul muzeului din Deva semnate Ioan Șeu”

➤ **Program evenimente cultural educaționale**

Programul constă în organizarea unor evenimente care să ofere publicului pe diferite categorii de vârstă, posibilitatea îmbogățirii cunoștințelor din domeniul istoriei, naturii și a culturii generale, precum și a respectului față de patrimoniul cultural.

• **Proiecte în cadrul programului:**

- Atelier de confecționare a mărtișoarelor. La atelier vor participa artiștii plastici și scriitorii brădeni, membri ai Clubului „Dialogul artelor”, colaboratori ai muzeului, 24 februarie 2023, la Expoziția de Istorie Locală și Etnografie Brad;

- Școala altfel la Brad, 28-31 martie 2023: 28 martie - Demonstrație practică realizată de Cosmina Moldoveanu: confecționarea zgărdanelor și a medalioanelor pirogravate; 29 martie - Trageri cu arcul la țintă, armele și tehnicile de luptă ale dacilor, prezentate de Șerb Marcel; 30 martie – Confecționarea colierelor și brățărilor din ațe colorate. Demonstrație practică realizată de Anca Stroișteanu; 31 martie - Încalzeala ouălor de Paști. Demonstrație practică, Monica Dușan;

- Atelierul de împistrire a ouălor, desfășurat zilnic în perioada 4-7 aprilie 2023 la Expoziția de Istorie Locală Brad ;

- Atelier de modelaj cu titlul „Incursiuni în Cultura Cucuteni”, coordonat de artistul plastic Silvia Dușan, 26. 04. 2023, la Expoziția de Istorie Locală și Etnografie Brad;

- Lecție de istorie - ISTORIA ROMÂNIEI de la joc și carte, la Muzeul Etnografic Orăștie, profesor Corina Muntean, 28 aprilie 2023 la Muzeul de Etnografie și Artă Populară Orăștie;

- Atelierul de creație plastică intitulat «Workshop & Expoziție Stud-ART 2023, ediția a IV-a, 3-8 mai 2023, în cadrul sălilor destinate Artelor Vizuale din Palatul Magna Curia Deva;

- Noaptea muzeelor la Deva, Brad și Orăștie, 13 mai 2023;

- Participare la Târgul European al Castelelor, ediția a VIII-a, 26-27 mai 2023, Castelul Corvinilor Hunedoara;

- Under_History ediția a III-a: atelierul de Arheologie Experimentală, atelierului de Body Painting etc., 27 - 28 mai 2023, Deva;

- „Școala de vară de restaurare”, ediția a-VI-a, pe o perioadă de 6 zile în laboratoarele proprii, începând cu 6 iunie 2023, Deva;

- Manifestarea cu titlul „Carusel Artistic”, în parteneriat cu Centrul pentru Pace și Prevenirea Violenței și Clubul „Dialogul Artelor” din Brad, a reunit, sub forma unor ateliere și expoziții, artiști plastici, scriitori, meșteri populari și colecționari de artă

populară românească, după cum urmează: - Atelier de cuvinte meșteșugite - coordonat de Letiția Coza, scriitor (Dialogul Artelor Brad); - Atelier de modelaj din lut - coordonat de Cristina Poenar - Alexa, artist plastic (Dialogul Artelor Brad); - Atelier de ilustrație de carte – coordonat de Silvia Dușan, artist plastic (Dialogul Artelor Brad); - Atelier de hârtie reciclată manual – coordonat de Răzvan Supuran, meșter hârtier (atelierul de carte. ro); - Atelier de sculptat linguri din lemn – coordonat de Dorin Laslău, meșter popular; - Atelier de pictură pe mulaje de ghips – coordonat de Adriana Monica Florea, artist plastic (Dialogul Artelor Brad); - Atelier de creat brelocuri din ață – coordonat de Anca Stroișteanu, artist popular (Dialogul Artelor Brad); - Expoziție de străiți și desagi vechi din Țara Hațegului, din colecția particulară a profesorului De Valerio Benvenuto, Brad, 10 iunie 2023;

- Sesiunea anuală de comunicări științifice, 22-23 iunie 2023, Deva;

- „Ziua Iei românești” și „Sânzienele”, 24 iunie 2023, Brad;

- Colaborare la evenimentul de omagiere a aviatorului și inventatorului Aurel Vlaicu organizat de Primăria Orașului Geoagiu, Aeroclubul Deva - Aerodrom Săulești, Asociația Aeronautică Română, Parohia Ortodoxă „Aurel Vlaicu”, 26 iunie 2023, Complexul Memorial Aurel Vlaicu;

- Participare cu stand la DAC FEST, 16-17 iulie 2023, Măgura Uroiului – Simeria;

- Evenimentul Treasure Hunt, ediția III, organizat de Clubul de Voluntariat OrthoCaffe Deva constând în probe sportive, culturale sau distractive, 28 iulie 2023, zona Lapidariu Deva;

- Participare la ediția a III-a a Școlii de vară ArheoArhitectura (rezultatul unei colaborări între Universitatea Babeș-Bolyai, Asociația Monumentum, Institutul Național al Patrimoniului, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Muzeul Național al Unirii, Direcția Generală de Administrare Monumente și Promovare Turistică a Județului Hunedoara), 16 – 30 iulie 2023, aria Cetăților Dacice din Munții Orăștiei;

- Colaborare la Festivalul DEVară 2023, ediția a III-a (organizat de Primăria Municipiului Deva și Centrul Cultural „Drăgan Muntean” Deva) la prezentări de filme istorice, documentare și artistice, dezbateri și prelegeri cu invitați speciali, expoziții, prezentări de carte, concerte, spectacol de muzică și poezie, 3-6 august 2023, Palatul Magna Curia Deva;

- Lansare de carte „Monumente comemorative din Zarand dedicate eroilor din Răscoala lui Horea și Revoluției din 1848-1849”, autor: Adriana Adam, 4 august 2023, Muzeul de Istorie Locală și Etnografie Brad;

- Bucuria credinței cu părintele Constantin Necula la Muzeul Civilizației Dacice și Romane (@TVR1), 13 august 2023, Deva și Micia;

- Participare cu stand la Festivalul Frăția Lupilor, 20 august 2023, Costești, județul Hunedoara (secția Orăștie);

- Ziua Porților deschise la Micia și Festivalul de reconstituire istorică și educație pentru patrimoniu - MICIA REDIVIVA, ediția a V-a (organizatori de Muzeul Național de Istorie a României, Primăria Comunei Vețel, Filiala Deva a Asociației „Terra Dacica

Aeterna”, în parteneriat cu Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva și cu participarea ACS Micia), 27 august 2023, Micia (Vețel);

- Prima ediție a evenimentului NOAPTEA MUZEELOR LA SATE, 2 septembrie 2023, Complexul Memorial „Aurel Vlaicu”;

- Colaborare la Ziua Porților Deschise la Sarmizegetusa Regia, 2 septembrie 2023, Grădiștea de Munte, com. Orăștioara de Sus;

- Lansare de carte: „Chipul jupâniței Ana” și „Păpușa Ciurlicatului”, autor Monica Dușan, 8 septembrie 2023, Muzeul de Istorie Locală și Etnografie Brad;

- Ceai Dansant Outdoor Edition” – ateliere diverse, board-games, flashmob-uri, mini-festival de lumină, 16 septembrie 2023, Zona Lapidariu - Palatul Magna Curia Deva;

- Găzduire evenimente în cadrul manifestării „Ziua Valorilor Culturale Maghiare din Județul Hunedoara”: Decernarea premiilor Barcsay Ákos; Prezentare edițiilor aniversare al ziarelor Dél-Erdélyi Élet și Hunyad megyei Hírmondó, vernisajul expoziției de artă plastică al doamnei arhitect conductor Kelemen Ildikó, miniconcert chitară susținut de prof. Varga Csaba Deva, Magna Curia, Sala Șemineului; Activități în aer liber pt. copii (zona verde din vecinătatea lapidariului); Spectacole de muzica și dans susținute de Corul de copii Pimpimpáré, Ansamblul de dans Renaissance, Ansamblul de dans popular din Cristur, Ansamblul de dans al Fundației Sfântul Francisc, Corul Szivárvány, Sunny Aerobic (Deva, Magna Curia, platoul din fața muzeului), 17 septembrie 2023, Palatul Magna Curia Deva;

- Colaborare la realizarea expoziției „Afganistan, chipurile războiului” în cadrul evenimentului de lansare a albumului cu același titlu, autor Ilie Pinteș, 29 septembrie 2023, Galeria Națională de Artă „Forma” Deva;

- Participare la International Tattoo Convention Bucharest, ediția a XI-a, 20-22 octombrie 2023, București

- Găzduire proiecție de film „Movie night” eveniment organizat de Interactact Club Deva, 27 octombrie 2023;

- Săptămâna Verde și Școala Altfel la muzeu!, 27 octombrie 2023, Deva și teritoriu

- „Aripi românești” - Atelier de confecționat aeromodele din carton și lemn, machete ale aeroplanului „Vlaicu II”. Astfel s-a marcat aniversarea nașterii inginerului, inventatorului și aviatorului Aurel Vlaicu (19 noiembrie 1882 - 13 septembrie 1913) cu elevi de la Școala Gimnazială „Dominic Stanca” din Orăștie, coordonați de doamna profesoară Camelia Florei, 18 noiembrie 2023, Muzeul de Etnografie și Artă Populară din Orăștie;

- Colaborare cu Deva360 pentru standul de la Târgul Internațional de Turism de la Varșovia, 23 noiembrie 2023, Varșovia, Mazovia, Polonia.

- Concert de Crăciun „Christmas Orchestra” - 20.12.2023

- Colindători de la OrthoCaffe, Asociația Deva Guitar Tribe și Școala Generală Gurasada 21.12.2023

➤ Program editorial

Programul constă în valorificarea patrimoniului muzeal deținut cât și cel rezultat din cercetarea științifică, în special a cercetării arheologice, prin editarea unor publicații științifice de specialitate.

În anul 2023, prin intermediul proiectelor editoriale a fost valorificat atât patrimoniul muzeal deținut, cât și cel rezultat din cercetarea științifică, în special a cercetării arheologice, prin intermediul unor publicații științifice de specialitate, de cataloage de colecție, de expoziție, Revista Sargetia – Anuarul Muzeului Devean (Acta Musei Devensis), precum și prin publicarea unor articole și studii în reviste de specialitate sau predate spre publicare

• Proiecte în cadrul programului:

- Revista Sargetia anuarul Muzeului Civilizației Dacice și Romane;
- Catalog expoziție – „Sculpturi semnate Ioan Șeu din patrimoniul muzeului din Deva
- Catalog expoziție Natura statică în Colecția de Artă Plastică a muzeului din Deva
- Retipărirea volumului -Sate la marginea lumii. Arhitectură tradițională din județul Hunedoara

• Rapoarte de cercetare, note, lucrări, articole și studii publicate sau predate spre publicare:

1. Ioan Alexandru Bărbat, *Mărturii istorice despre utilizarea unei resurse minerale mai puțin cunoscute a județului Hunedoara: sarea*, în vol. ed. Călin Anghel, Cristian Ioan Popa, *Istorie și patrimoniu. In honorem Volker Wollmann, Terra Sebus. Acta Musei Sabesiensis*, 14/II, 2023 (2023), p. 173-214.

2. Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Marius Gheorghe Barbu, Romică Pavel, Costin-Daniel Țuțuianu, *Rapoltu Mare, com. Rapoltu Mare, jud. Hunedoara. Punct Șeghi*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice, campania 2023, Târgoviște*, 2023, p. 749-751.

3. Costin-Daniel Țuțuianu, Ioan Alexandru Bărbat, *A radiate-headed brooch found at Rapoltu Mare-Șeghi (Hunedoara County, Romania)*, în *Ziridava*, 37, 2023, în curs de apariție.

4. Gabriela Ursuț, Dan Vlase, Ioana-Diana Vlase, Gabriela Vlase, Alexandra Tașala, Paula Sfirloaga, Ioan Alexandru Bărbat, Florin Manea, Maria Prodan, Titus Vlase, Sorin-Vlad Predescu, *Multiple Technique Analysis of Pottery and Clay Samples from the Neolithic Settlement Șoimuș - Telegi (Șoimuș Commune, Hunedoara County, Romania)*, în *Journal of Thermal Analysis and Calorimetry*, 149, 2023, în curs de apariție.

5. Marius Gheorghe Barbu, Andrei Gonciar, Ioan Alexandru Bărbat, Ioana Lucia Barbu, Daniel Costin Țuțuianu, Angelica Bălos, *The Evolution of the Roman Structures*

from Rapoltu Mare - La Vie (Hunedoara County, Romania), în vol. ed. Milica Tapavici Ilic, Ana Cristina Hamat, *Bella et Paces Romani. War and Peace on the Danube (1st to 6th century AD)*, Roma Series, by Brepols Publishers (Turnhout), în curs de apariție.

6. Marius Gheorghe Barbu, Mihaela Maria Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, *Eneolithic archers of southeastern Europe through the eyes of experimental archaeology*, în vol. ed. Monica Mărgărit, Adina Boroneanț, *Recreating Artefacts and Ancient Skills: from Experiment to Interpretation*, Târgoviște, 2023, p. 103-118.

7. Daniel Ioan Malaxa, Margareta Simina Stanc, Ioan Alexandru Bărbat, Oana Gâza, Doru Păceșilă, Luminița Bejenaru, Mihaela Danu, *Farming Beginning in Southwestern Transylvania (Romania). Subsistence Strategies in Mureș Valley during the Early Neolithic*, în *Diversity*, 14, 894, 2023, p. 1-18.

8. Marius Gheorghe Barbu, Mihaela Maria Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, *Arcul și săgețile în eneoliticul transilvănean. O abordare experimentală*, în *Sargetia* (S. N.), XIII, 2023, în curs de apariție.

9. Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc, *Două figurine antropomorfe neolitice descoperite la Deva – Cimitirul Reformat, județul Hunedoara*, în *Istros*, XXVII, 2023, în curs de apariție.

10. Cristina Bodó, Ionuț-Cosmin Codrea, *The History and Archaeology Society of Hunedoara County at the Beginning of the 20th Century* în volumul conferinței din 2023 „*We should not, however, think that we are pioneers*”. *Museums on Troubled Waters in the Past and Today*”, Nyíregyháza – Szeged, 2023, p. 29-40.

11. Ionuț-Cosmin Codrea, Cristina Bodó, *Magna Curia: from Castle to Museum. Five centuries of political change*, în volumul conferinței din 2023 „*We should not, however, think that we are pioneers*”. *Museums on Troubled Waters in the Past and Today*”, Nyíregyháza – Szeged, 2023, p. 121-142.

12. Ionuț-Cosmin Codrea, *Aspecte din istoria unui monument puțin cunoscut: biserica și mănăstirea franciscană de la Baia de Criș în documente din secolul al XVIII-lea*, în *Volum omagial Adrian Andrei Rusu*, Mega, 2023, p. 651-679 (în curs de apariție).

13. Ionuț-Cosmin Codrea, *Colecția de pipe a Muzeului Municipal „Ioan Raica” din Sebeș*, în *Volum omagial Volker Wollmann*, Mega, 2023, (în curs de apariție).

14. Răzvan Mateescu, Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Cătălin Cristescu, Cristina Bodó, Daniel Cioată, Alin Henț, Emanuel Mălinescu, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Nica Ciubotaru, Ștefan Vasilache, *Luncani, com Boșorod, jud. Hunedoara, punct: cetatea dacică de la Luncani – Piatra Roșie*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice. Campania 2023, Oradea 2023*, p. 240-244.

15. Răzvan Mateescu, Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Cătălin Cristescu, Cristina Bodó, Daniel Cioată, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Nica Ciubotaru, Ștefan Vasilache, *Grădiștea de Munte, Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara, punct: Sarmizegetusa Regia*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice. Campania 2023, Oradea 2023*, p. 145-150.

16. Daniela Marcu Istrate, Ionuț-Cosmin Codrea, Cristina Bodó, *Rapoltu Mare, com. Rapoltu mare, jud. Hunedoara, punct: Biserica reformată*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice*. Campania 2023, Oradea 2023, p. 663-667.
17. Oana Tutilă, *Despre un cerceț din aur de la Cârjiți, jud. Hunedoara*, în *Sargetia SN*, XIII, 2023 (în curs de apariție).
18. Oana Tutilă, *Bijuterii romane din aur din colecțiile MCDR*, Mega, Cluj-Napoca (în curs de apariție).
19. A. Rustoiu, I. V. Ferencz, *Late Iron Age in Transylvania (Romania): Material culture and practices as markers of communal identities*, în vol. P. Delev, T. Stoyanov, S. Yanakieva, H. Popov, A. Bozkova, M. Vassileva, J. Tzvetkova, M. Damyanov, P. Ilieva, J. Emilov (eds.) *Ancient Thrace: Myth and reality, The proceedings of the thirteenth International Congress of Thracology Kazanlak, September 3 – 7, 2017*, vol. 2, Sofia 2022, p. 303-312.
20. I. V. Ferencz, D. Micle, Fl. M. Cazan, *Patrimoniu arheologic provenind de la Ardeu. Descoperiri vechi și abordări noi*, în vol. A. Zanoci M. Băț (Eds.), *Descoperiri vechi și abordări noi în arheologia epocii fierului din spațiul tiso-nistrean*, Chișinău 2022, p. 257-282.
21. Gabriela Vlaşe Dan Vlaşe, I. V. Ferencz, Paula Sfirloagă, Dorel Micle, Titus Vlaşe, Gabriela Ursuț, Florin Manea, *Comparative thermal and hyphenated analysis of different mortars samples from Deva region*, în *Journal of Thermal Analysis and Calorimetry (JTAC)* 147, Budapest 2022, p. 5365–5376.
22. A. Rustoiu, I. V. Ferencz, *Social structures in Late Iron Age Transylvania. Archaeological evidence of social competition and hierarchy*, *Plural, History. Culture. Society. Journal of History and Geography Department, „Ion Creangă” State Pedagogical University* 10. 1, 2022, 115-146.
23. A. Rustoiu/I. V. Ferencz, *Graves with La Tène weapons and fluid cultural identities. New discoveries from South-Western Transylvania*. în V. Sîrbu et al. (eds.), *Graves, Cenotaphs, and Votive Deposits in Europe – Bronze and Iron Ages*. Tg. Jiu 2022, p. 153-167.
24. I. V. Ferencz, *Noi artefacte celtice descoperite în sud-vestul Transilvaniei*, în *Satu Mare Studii și Comunicări, Seria arheologie, XXXVII-XXXVIII/1 Satu Mare 2022*, In Memoriam Dr. Németi János, p. 253-265.
25. I. V. Ferencz, *Ardeu - Cetățuie, Campania 2022*, în *CCA, Campania 2022, Târgoviște 2022*, p. 42-44, în colaborare cu Mihai Cristian Căstăian, Dorel Micle, Andreea Drăgan, Daniel Spânu, Ionuț Socol, Vasile Palaghie
26. I. V. Ferencz, *Mori și morari în sud-vestul Munților Apuseni*, în *Miorița XXVIII*, Deva 2022, p. 63-71.
27. I. V. Ferencz, Diandra-Natalia Pall-Both, *Aspecte ale economiei în cetatea dacică de la Ardeu. Dovezi arheologice ale procesării cerealelor; Aspects of the economy in the Dacian fortress of Ardeu. Archaeological evidence of grain processing*, în vol. A. Zanoci M. Băț (Eds.), *Economie și mediu în spațiul tiso-nistrean în epoca fierului*, Chișinău 2021, p. 181-209.

28. A. T. Marc, C. N. Rișcuța, I. V. Ferencz, *Un pumnal din bronz de la Ardeu (comuna Balșa, județul Hunedoara)*, în Sargetia XII (XLVIII), S. N., Deva 2021, p. 71-83.

29. I. V. Ferencz, *Despre pâine în sudul Munților Apuseni*, în Miorița 23/2023, în curs de apariție

30. I. V. Ferencz, *Aristocratic residences in South-Western Transylvania. Reflections on the functionality of the so-called Dacian Fortresses*, vol. M. Egri, A. Rustoiu (Eds) *The Archaeology of Communities and landscapes in the Carpathian Basin. Interdisciplinary perspectives*, în curs de apariție

31. I. V. Ferencz, C. N. Rișcuța, A. T. Marc, *Cercetări arheologice pe Platforma Luncanilor*, în Sargetia 14/2023, în curs de apariție

32. I. V. Ferencz, C. Căstăian, *O monedă dacică de tip Rădulești Hunedoara descoperită la Ardeu*, în Corviniana, în curs de apariție

33. M. M. Barbu, I. V. Ferencz, *Materialul litic cioplit aparținând Culturii Coțofeni din situl de la Alun – Terasa Dacica 1*, în Apulum, în curs de apariție.

➤ **Program de restaurare a obiectelor de patrimoniu din colecțiile Muzeului Civilizației Dacice și Romane**

Prin intermediul proiectelor din cadrul acestui program, restaurarea patrimoniului s-a realizat, în conformitate cu Normele de Restaurare, intervenția directă asupra bunurilor muzeale a fost pe diferite suporturi (ceramică, hârtie, metal) pentru restituirea formei originare prin operații de întregire, integrare și completare, aplicare de tratamente mecanice, fizice, chimice menite să asigure acestora o rezistență îndelungată, să-și păstreze funcționalitatea și să fie apte pentru etalare în cadrul unor expoziții. Restaurarea obiectelor de metal, ceramică și carte veche s-a realizat în laboratorul propriu al Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

În anul 2023, s-a realizat restaurarea și conservarea preventivă curativă de bunuri de patrimoniu, după cum urmează:

- Restaurare materiale organice - restaurare carte veche

restaurare – total 1654 pagini

- Evanghelie, Blaj, 1776, nr.inv. 9681, cota 7179
p. 288 + 2 file Penticostar
- [Ceaslov], Sibiu, 1809, nr.inv. 8591, cota 6193
p. 346
- Honorati Tournely, Cursus Theologici, Köln, 1754, nr.inv. 15606, cota 8658
p. 1016 + 2 file manuscris

- Conservare curativă

Conservare curativă, dezinfecție, curățiri mecanice asupra a 4 volume din biblioteca muzeului (Bogdan Luminița)

- Restaurare materiale anorganice: restaurare ceramică, sticlă, porțelan

16 obiecte restaurate ceramică

Efectuare de operațiuni de curățire umedă asupra materialului arheologic provenit din șantierele de cercetare sistematică de la Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia, campania 2022, 10 cutii și Piatra Roșie – 18 cutii + 37 de pungi

- sortare, curățire umedă, aplicare de tratamente chimice, după caz, asamblare a materialului arheologic provenit din șantierul Micia – CFR, supraveghere, 2023 -15 pungi, precum și din șantierul Micia – Castru (ceramică, os), 65 de pungi

- operațiuni de curățire umedă a materialului ceramic din cercetarea preventivă Cetate Deva – reabilitare Incinta I, 20 de pungi

- efectuare de operațiuni de curățire umedă a fragmentelor de ceramică, os, piatră provenite din supravegherea arheologică Canalizare-Uroi, oraș Simeria, 17 pungi și din cercetarea preventivă de la Uroi – canalizare (ceramică, os, sticlă), 60 de pungi

Curățirea și selecționarea fragmentelor ceramice și osteologice provenite de pe șantierele arheologice Micia și descărcare arheologică Deva - strada Aurel Vlaicu

- Restaurare metal

93 obiecte pe suport metalic

116 obiecte pe suport metalic

10 obiecte pe suport metalic

FIȘE DE RESTAURARE

- 16 fișe – ceramică
- 60 fișe – metal
- 3 fișe – carte veche, document

DOCUMENTAȚIE

- efectuarea de teste de solubilitate și studii asupra materialului arheologic, solicitate de restauratori

- Conservare preventivă

- Completarea, documentarea și întocmirea dosarelor de expoziție cu lista obiectelor expuse,

- Activități de inventariere, organizare, etichetare a Colecției,

- Activități în cadrul depozitelor și întocmirea documentelor: preluare/primire piese de la expoziții, îmbogățirea patrimoniului și înregistrarea pieselor noi, preluate în gestiune (cercetare, donație); completarea/ întocmirea fișelor analitice de evidență, completarea registrului de inventar (baza de date/împrumut/restituiri), întocmirea răspunsurilor privind diverse solicitări, propuneri expoziționale, întocmirea materialelor statistice, completarea documentelor specifice (referate necesitate, previziuni buget, rapoarte de activitate, propuneri de activități și expoziții etc.), activități de conservare a colecțiilor (desprăfuirea pieselor, organizarea locației bunurilor culturale, întreținere și curățenie în depozite etc); primirea/expedierea pieselor/bunurilor culturale (împrumutate) în interiorul muzeului, cât și în exterior.

- Verificarea periodică a stării de conservare a colecției MCDR și stabilirea priorităților de restaurare sau conservare primară.
- Monitorizarea permanentă a condițiilor de microclimat pentru păstrarea în parametrii optimi a colecțiilor.

➤ **Program cercetări arheologice sistematice**

În anul 2023, activitățile din cadrul programului au fost orientate pe continuarea cercetării arheologice sistematice de către colective științifice formate din specialiștii din cadrul instituției. Cercetarile arheologice sistematice au fost desfășurate în următoarele situri arheologice:

1. Rapoltu Mare, Punct – *La Vie*, județul Hunedoara; Responsabil științific: Gică Băeștean; Colectiv: Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Mihaela Maria Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc, Costin-Daniel Țuțuianu. Perioada: 29-30.06.2023, 03-31.07.2023, 01-31.08.2023; Obiectiv: Cercetarea arheologică a vilei romane și a nivelurilor preistorice.

2. Grădiștea de Munte – *Sarmizegetusa Regia*, comuna Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara; Colectiv: Răzvan Mateescu (responsabil științific), Gelu Florea, Ștefan Vasilache, Liliana Mateescu-Suciu, Nica Ciubotaru, Ovidiu Țentea, Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, Oana Tutilă, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Emanuel Mălinescu, Alexandra Teodorescu, Darius Sima; Perioada: iulie – septembrie 2023;

3. Luncani – *Piatra Roșie*, com. Boșorod, jud. Hunedoara. Colectiv: Răzvan Mateescu (responsabil științific), Gelu Florea, Liliana Mateescu-Suciu, Gabriela Gheorghiu, Paul Pupeză, Cristina Bodó, Cătălin Cristescu, Oana Tutilă, Despina Măgureanu, Dan Cioată, Ștefan Vasilache, Alin Henț, Emanoil Mălinescu; Perioada: iunie 2023.

4. *Micia*, comuna Vețel, jud. Hunedoara. Colectiv: Mihaela Simon (responsabil științific), Ionuț Bocan, Cătălina Neagu, Decebal Vleja, Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc, Oana Cornelia Tutilă, Costin Daniel Țuțuianu; Perioada: august 2023.

5. Ardeu, Cetățuie, com Balșa, responsabil Științific: Iosif Vasile Ferencz, Colectiv: Mihai Căstăian, Ionuț Socol, Dorel Micle, Daniel Spânu, Andreea Drăgan 01-25 iulie; 25 septembrie-06 octombrie 2023.

6. Ulpia Traiana Sarmizegetusa, com. Sarmizegetusa, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2019 – 2024.

➤ **Program cercetări arheologice preventive**

Programul constă în întocmirea unui raport de cercetare arheologică preventivă care conține propunerea specialiștilor cu privire la protecția vestigiilor descoperite sau, după caz, emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică a suprafeței cercetate.

În anul 2023, cercetările arheologice preventive, au fost după cum urmează:

- **Diagnostic arheologic (Evaluare teoretică și de teren)**

1. Diagnostic arheologic „*Evaluarea potențialului arheologic al sitului Rapoltu Mare-Șegh'*”, comuna Rapoltu Mare, județul Hunedoara; Colectiv: Ioan Alexandru Bărbat (responsabil științific), Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Romică Pavel, Perioada: 23-24.04.2023; Beneficiar: Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva.

2. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de proiectul „*Anexă exploatare agricolă*”, sat Petreni, com. Băcia, jud. Hunedoara; Colectiv: Bodó Cristina, Codrea Ionuț-Cosmin

3. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea proiectului „*Zonă pentru instituții publice, servicii și funcțiuni complementare – faza PUZ*”, Orăștioara de Sus, comuna Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara; Colectiv: Bodó Cristina, Codrea Ionuț-Cosmin

4. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*PUZ – Zonă acvacultură*”, sat Ludeștii de Jos, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara; Colectiv: Bodó Cristina, Ionuț-Cosmin Codrea

5. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de „*PUZ – Zonă de agrement pentru proiect Camping Thobias*”, sat Boșorod, com. Boșorod, jud. Hunedoara; Colectiv: Bodó Cristina, Codrea Ionuț

6. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Locuință familială cu împrejmuire și racorduri la utilități*”, în Municipiul Deva, zona Zăvoi, F. N., jud. Hunedoara; Beneficiar: Cărăban Florin Constantin și Cărăban Anca Ramona; Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu; Perioada: 25-28.01.2023

7. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Locuință familială, filigorie, piscină, împrejmuire și racorduri la utilități*”, în Municipiul Deva, str. Granitului, F. N., jud. Hunedoara; Beneficiar: Cucu Bogdan Horia și Cucu Diana Florina; Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu; Perioada: 25-28.01.2023

8. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Construire parc panouri fotovoltaice*”, sat Ponor, com. Pui, jud. Hunedoara; Beneficiar: S. C. Rex Software S.R.L. ; Colectiv: Ioan Alexandru Bărbat (responsabil științific), Costin Daniel Țuțuianu, Antoniu Tudor Marc, Ioana Lucia Barbu; Perioada: 10-14.02.2023

9. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*PUZ ansamblu rezidențial cu locuințe individuale, în orașul Călan*”, în orașul Călan, str. Furnalistului, F.N., C.F. 63291, jud. Hunedoara; Beneficiar: Primăria orașului Călan; Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Marius Gheorghe Barbu, Ioan Alexandru Bărbat, Antoniu Tudor Marc; Perioada: 22-23.05.2023

10. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*PUZ pentru amenajări zonă cu destinație specială - localitatea Bârcea Mică-municipiul Deva*”, în localitatea Bârcea Mică, F. N., C. F. 64174, jud. Hunedoara;

Beneficiar: Primăria Municipiului Deva; Colectiv: Costin Daniel Țuțuianu (responsabil științific), Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc; Perioada: 02-04.06.2023.

11. Diagnostic arheologic pentru completarea documentației în cadrul proiectului „*PUG al municipiului Deva, județul Hunedoara*”; Colectiv: Antoniu Tudor Marc (responsabil științific), Cristina Bodó, Ionuț Cosmin Codrea, Cătălin Cristescu, Oana Cornelia Tutilă; Perioada: aprilie-iunie 2023.

12. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*PUZ - Zona rezidențială, sat Popești, com. Cârjiți, jud. Hunedoara*”; Beneficiar: Bălici Claudia. Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 15 - 16.03.2023.

13. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Construire locuință unifamilială cu regim de înălțime P+1, împrejmuire și racordare la utilități*”, Târșă, com. Boșorod, jud. Hunedoara; Beneficiar: Ioniță Mircea Nicolae. Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 25-28.03.2023.

14. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Locuință familială, filigorie, garaj, împrejmuire teren și racorduri la utilități*”, Ohaba Streiului, or. Călan, jud. Hunedoara; Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 06 - 11.04.2023.

15. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*PUZ – Zonă construcții de turism și funcțiuni complementare*”, Boșorod, com. Boșorod, jud. Hunedoara; Beneficiari: Bozbici Marius-Ciprian și Bozbici Ionela-Maria. Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 06 - 11.04.2023.

16. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Anexă exploatare agricolă, împrejmuire, bransare la utilități*”, sat Târșă, com. Boșorod, jud. Hunedoara; Beneficiari: Bumb Sorin-Ispas și Bumb Aura-Ionela. Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 04 - 09.05.2023.

17. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Zonă rezidențială. Beneficiari Furdui Adrian și Furdui Daniela. Faza PUZ*”, sat Popești, com. Cârjiți, jud. Hunedoara; Beneficiari: Furdui Adrian și Furdui Daniela; Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil), Cătălin Cristescu; Perioada: 05 - 07.07.2023.

18. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Locuință, împrejmuire, racord utilități*”, sat Bârsău, com. Hărău jud. Hunedoara; Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 07.07.2023.

19. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Construire locuință familială și filigorie. Faza PUZ*”, sat Josani, comuna Peștișu Mic, jud. Hunedoara; Beneficiar: Barbă Marcel și Barbă Alexia; Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 29 – 30.09.2023.

20. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „Alimentare cu apă în satele Peștișu Mic, Josani, Valea Nandrului, Nandru și Almașu Mic, comuna Peștișu Mic, jud. Hunedoara”; Beneficiar: Comuna Peștișu Mic; Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cătălin Cristescu; Perioada: 29.09.2023 - 14.10.2023.

21. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „Rețea de canalizare în satele Peștișu Mic, Josani, Valea Nandrului, Nandru și Almașu Mic, comuna Peștișu Mic, jud. Hunedoara”; Beneficiar: Comuna Peștișu Mic; Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific); Perioada: 08.11.2023.

22. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „Construcție și dotare imobil destinat vinificației, laborator pentru controlul calității, de prezentare și vânzare, precum și sala de degustare, inclusiv achiziția instalațiilor și echipamentelor aferente producției, ambalării, depozitării; bransamente și racorduri la utilități”, comuna Geoagiu, județul Hunedoara; Beneficiar: Paștiu Alexandru Nicolae; Colectiv: Mihaela-Maria Barbu; Perioada: octombrie 2023.

23. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „Locuință unifamilială cu regim de înălțime P+M și anexă gospodărească”, comuna Hărău, sat Chimindia, județul Hunedoara; Beneficiar: Iovan Corina Alexandrina și Iovan Radu Gheorghe; Colectiv: Mihaela-Maria Barbu, Cristina Mitar; Perioada: noiembrie 2023.

24. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „Locuință unifamilială cu regim de înălțime D+P”, sat Hărău, com. Hărău, jud. Hunedoara; Beneficiar: Josan Florin; Colectiv: Antoniu Tudor Marc; Perioada: 15-16.03.2023.

25. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „Construire locuință individuală cu regim de înălțime P+1”, sat Josani, com. Peștișu Mic, jud. Hunedoara; Beneficiar: Pojoni Cristian; Colectiv: Antoniu Tudor Marc; Perioada: 15-16.03.2023.

26. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „Înființare rețea gaze naturale”, com. Vălișoara, jud. Hunedoara; Beneficiar: com. Vălișoara; Colectiv: Nicolae Cătălin Rîșcuța – responsabil științific, Antoniu Tudor Marc; Perioada: aprilie 2023.

27. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „Casă de vacanță P+M, fosă septică și împrejmuire”, sat Costești, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara. Beneficiar: Rațiu Liviu-Vasile. Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific); Perioada: martie 2023.

28. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „Renovare corp C1 și extindere”, Grădiștea de Munte, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara; Beneficiar: Cherciov Mirela și Tincă Mircea-Ionuț. Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific); Perioada: august 2023.

29. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „Extindere construcții existente C1, C2, C3 și C4”, Grădiștea de Munte,

com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara; Beneficiar: Maasen Tatiana; Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific); Perioada: noiembrie 2023.

30. Diagnostic arheologic privind situația terenului afectat de realizarea obiectivului „*Construire anexă exploatație agricolă*”, sat Prihodiște, com. Boșorod, jud. Hunedoara; Beneficiar: Ciuflea Ovidiu Adrian; Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific); Perioada: noiembrie 2023.

31. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*Proiectul regional de dezvoltare a infrastructurii de apă și apă uzată din județul Hunedoara, în perioada 2014-2020*”, municipiile Deva, Hunedoara și Brad, orașele Hațeg, Călan, Geoagiu și Simeria, comunele Sântămăria Orlea, Totești, Râu de Mori, Sarmisegetuza, General Berthelot, Răchitova, Certeju de Sus, Cârjiți, Brănișca, Iliă, Dobra, Zam, Baia de Criș, Băița, Crișcior, Luncoiu de Jos, Vălișoara; Beneficiar: S. C. APAPROD; Colectiv: Nicolae Cătălin Rîșcuța (responsabil științific), Romică Pavel, Antoniu Tudor Marc, Ioana Lucia Barbu, Cristina Mitar, Ioan Alexandru Bărbat, Cătălin Cristescu, Oana Cornelia Tutilă, Ionuț Cosmin Codrea, Cristina Bodó, Daniel Costin Țuțuianu; Perioada: mai – noiembrie 2023.

32. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*Anexă gospodărească și împrejmuire*”, municipiul Deva, jud. Hunedoara; Beneficiar: NEAGOE DANIEL ALEXANDRU; Colectiv: Cristina Mitar.

33. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*Extindere rețea de distribuție și racorduri gaze naturale în localitățile Bozeș și Băcăia*”, orașul Geoagiu, jud. Hunedoara, faza DTAC; Beneficiar: Orașul Geoagiu; Colectiv: Cristina Mitar, Romică Pavel.

34. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*Construire hală logistică, birouri, platformă betonată și împrejmuire, sat Băcia, comuna Băcia, jud. Hunedoara*”, faza PUZ; Beneficiar: SC Scandinavia Spedition Express Srl; Colectiv: Cristina Mitar.

35. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*Locuință și filigorie*”, localitate Bârcea Mică, municipiul Deva, jud. Hunedoara; Beneficiar: Cherecheș Claudiu Marius; Colectiv: Cristina Mitar.

36. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*PUZ – Zonă rezidențială*”, localitate Nucșoara, Comuna Sălașu de Sus, jud. Hunedoara”; Beneficiar: Lupu Cosmin Cristian; Colectiv: Cristina Mitar.

37. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*Locuință familială, foișor, anexă – magazie, împrejmuire, racorduri la utilități și organizare de șantier*”, municipiul Deva, jud. Hunedoara; Beneficiar: Poenar Bogdan Ioan; Colectiv: Cristina Mitar.

38. Diagnostic arheologic privind situația terenurilor afectate de realizarea obiectivului „*Zonă mixtă (Servicii și Depozitare)*”, localitate Păclișa, Comuna Totești, jud. Hunedoara; Beneficiar: SC Superior Agricola Srl, Colectiv: Cristina Mitar.

- **Supraveghere arheologică**

1. Orașul Geoagiu, comuna Rapoltu Mare, orașul Simeria, comuna Hărău, județul Hunedoara; Colectiv: Ioan Alexandru Bărbat (responsabil științific), Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Romică Pavel, Costin-Daniel Țuțuianu; Perioada: 06-08. 06.2023, 14-21.06.2023, 04-29.09.2023, 02-25.10.2023; Obiectiv: Supraveghere arheologică la proiectul: „*Modernizare Culoar Trafic Mureș Nord: DN7 (Gelmar) – Geoagiu Băi – Bobâlna – Rapoltu Mare – Uroi – Chimindia – Hărău – Bârsău – Șoimuș – Brănișca – Sârbi – DN7 (Ilia)*”, județul Hunedoara; Beneficiar: UAT Hunedoara, reprezentat prin Bădin Ion, vicepreședintele Consiliului Județean.

2. Municipiul Orăștie, Punct – Colegiul Kun, județul Hunedoara; Colectiv: Cristina Bodó (responsabil științific), Ionuț-Cosmin Codrea, Adrian Căsălean, Ioan Alexandru Bărbat; Perioada: 20-21.04.2023, 2-3.05.2023, 9-19.05.2023; Obiectiv: Supraveghere arheologică la proiectul „Reabilitare clădire Colegiu Kun”, municipiul Orăștie, județul Hunedoara; Beneficiar: Primăria Municipiului Orăștie, UAT HD.

3. Comuna Vețel, Punct – *Castrul Roman*, județul Hunedoara; Colectiv: Marius Gheorghe Barbu (responsabil științific), Ioan Alexandru Bărbat, Costin-Daniel Țuțuianu, Ioana Lucia Barbu, Mihaela Maria Barbu, Antoniu Tudor Marc, Oana Tutilă; Perioada: 04-06.05.2023; Obiectiv: Reabilitarea liniei de cale ferată Frontieră – Curtici – Simeria. Tronsonul III Simeria – Gurasad, județele Arad și Hunedoara; Beneficiar: SNTFC

4. Municipiul Orăștie, județul Hunedoara; Colectiv: Cristina Bodó (responsabil științific), Adrian Căsălean, Ionuț-Cosmin Codrea; Perioada: februarie - martie 2023; Obiectiv: Supravegherea arheologică a terenului afectat de realizarea proiectului „*Realizarea Muzeului Civilizației Dacice în Municipiul Orăștie*”, județul Hunedoara;

5. Grădiștea de Munte, com. Orăștioara de Jos; Colectiv: Răzvan Mateescu (responsabil științific), Cătălin Cristescu, Cristina Bodó, Emanuel Mălinescu; Perioada: octombrie - noiembrie 2023. Obiectiv: Supraveghere arheologică în cadrul proiectului „*Capitala Daciei – Muzeu viu al patrimoniului cultural european*”. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a Cetății Sarmizegetusa din cadrul sitului arheologic Sarmizegetusa Regia, punct „Dealul Grădiștii”.

6. Municipiul Deva, județul Hunedoara; Colectiv: Oana Cornelia Tutilă (responsabil științific), Cristina Bodó, Ionuț Cosmin Codrea, Cătălin Cristescu, Antoniu Tudor Marc, Romică Pavel; Supraveghere arheologică în cadrul proiectului „*Amenajare zonă pietonală Centrul istoric al municipiului Deva*”; Beneficiar: Primăria Deva, județul Hunedoara; Perioada: ianuarie - iulie 2023.

7. Uroi, or. Simeria, jud. Hunedoara; Colectiv: Romică Pavel (responsabil științific), Oana Cornelia Tutilă, Ionuț Cosmin Codrea; Supraveghere arheologică în cadrul proiectului „*Realizare rețea de colectare ape uzate*”, sat Uroi, or. Simeria, jud. Hunedoara; Perioada: septembrie – noiembrie 2023.

8. Municipiul Orăștie, județul Hunedoara; Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific); Supraveghere arheologică pentru lucrările din cadrul proiectului „*Reabilitarea și modernizarea Casei de Cultură „Alexandru Grozuță” din Municipiul*

Orăștie și transformarea acesteia în Centru Cultural multifuncțional’, municipiul Orăștie, județul Hunedoara. Beneficiar: Primăria Municipiului Orăștie. Perioada: iunie - noiembrie 2023 (activitate în desfășurare).

- **Diagnostic arheologic intruziv**

1. Comuna Băița, Punct – *Peștera Șura Mare de Sus/ Copta Mare*, sat Crăciunești, județul Hunedoara; Colectiv: Adrian Doboș (responsabil științific), Alexandru Ciornei, Wei Chu, Nicolae Cătălin Rișcuța, Antoniu Tudor Marc, Ioan Alexandru Bărbat; Perioada: 27-28.04.2023. Proiect: „Evaluarea potențialului arheologic al sitului *Peștera Șura Mare de Sus/ Copta Mare*”, comuna Băița, județul Hunedoara; Beneficiar: Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva; Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București.

2. Diagnostic arheologic intruziv pe terenul afectat de realizarea obiectivului „*Amplasare panou publicitar*” în localitatea Sântuhalm, f. n., municipiul Deva, jud. Hunedoara; Beneficiar: S.C. RERAT HELVETIA COMPANY S.R.L. ; Colectiv: Nicolae Cătălin Rișcuța (responsabil științific), Antoniu Tudor Marc; Perioada: 18-26.04.2023.

3. Diagnostic arheologic privind obiectivul „*Construire capelă mortuară în localitatea Grădiștea de Munte*”, sat Grădiștea de Munte, com. Orăștioara de Sus, jud. Hunedoara. Beneficiar: Parohia Ortodoxă Română Ludești. Colectiv: Cătălin Cristescu (responsabil științific), Bodó Cristina, Răzvan Mateescu. Perioada: august 2023.

4. Diagnostic arheologic intruziv privind obiectivul „*Extindere a cimitirului penticostal existent în Municipiul Deva, strada Mihai Eminescu, f. n., identificat cu identificat cu CF NR. 69964, 65670, 70050 (nr. topo 5948, 5949, 65670), jud. Hunedoara*”; Beneficiar Biserica Penticostală Emanuel Deva; Colectiv: Romică Pavel (responsabil științific), Cristina Mitar.

- **Cercetare arheologică preventivă**

1. Orașul Geoagiu, comuna Rapoltu Mare, orașul Simeria, comuna Hărău, județul Hunedoara; Colectiv: Ioan Alexandru Bărbat (responsabil științific), Marius Gheorghe Barbu, Ioana Lucia Barbu, Antoniu Tudor Marc, Romică Pavel, Costin-Daniel Țuțuianu; Perioada: 18.05-16.11.2023; Obiectiv: Cercetarea arheologică preventivă a siturilor descoperite la proiectul: „*Modernizare Culoar Trafic Mureș Nord: DN7 (Gelmar) – Geoagiu Băi – Bobâlna – Rapoltu Mare – Uroi – Chimindia – Hărău – Bârsău – Șoimuș – Brănișca – Sârbi – DN7 (Ilia)*”, județul Hunedoara; Beneficiar: UAT Hunedoara, reprezentat prin Bădin Ion, vicepreședintele Consiliului Județean.

2. Municipiul Orăștie, județul Hunedoara; Colectiv: Zeno-Karl Pinter (responsabil științific), Cristina Bodó, Adrian Căsălean, Ionuț-Cosmin Codrea; Perioada: mai – iunie 2023; Obiectiv: cercetarea arheologică preventivă a terenului afectat de proiectul „*Realizarea Muzeului Civilizației Dacice*” - numărul cadastral 66114-C2 (vechiul Colegiu Kún).

3. Municipiul Deva, județul Hunedoara; Colectiv: Daniela Marcu Istrate (responsabil științific), Ionuț-Cosmin Codrea, Cristina Bodó; Perioada: mai – noiembrie

2023); Obiectiv: cercetarea arheologică preventivă a terenului afectat de proiectul „Refuncționalizarea Incintei I a Cetății Deva”.

4. Municipiul Deva, județul Hunedoara Proiect privind cercetarea arheologică a terenului afectat de realizarea obiectivului „Modernizare ascensor înclinat. Acces Cetate Deva – Stație Plecare. Modificarea de Temă”, municipiul Deva, județul Hunedoara; Colectiv: Ionuț-Cosmin Codrea (responsabil științific), Cristina Bodó, Adriana Ardeu.

➤ **Program evidența științifică a patrimoniului cultural mobil**

În anul 2023, programul evidența științifică a patrimoniului cultural mobil s-a derulat pe cele două componente ale sale: evidența primară și clasarea patrimoniului. Prin acest program s-a continuat și actualizat inventarierea patrimoniului cultural mobil deținut, în conformitate cu standardele și normele în vigoare, au fost întocmite fișe de evidență și continuată procedura de clasare la cele două categorii juridice (tezaur și fond), după cum urmează

-Redactarea a cinci Fișe de obiect format Europeană și asistență scanare 3D de artefacte în cadrul perioadei de sustenabilitate a proiectului de cercetare „Când viața cotidiană antică devine patrimoniu UNESCO. Scanarea, restaurarea digitală și contextualizarea artefactelor dacice din Munții Orăștiei” (PA-16/RO 12-LP10), finanțat prin Mecanismului Financiar SEE 2009-2014. (Cătălin Cristescu).

- Inventariere artefacte descoperite la Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia (Cătălin Cristescu).

- Fișe de evidență în *Docpat* pentru bunuri culturale cu valoare istorică, etnografică și carte veche, 11 buc (Georgeta Deju).

- Fișe pe baza documentărilor de teren, de arhivă și a bibliografiei, 12 buc (Daniel I. Iancu).

- Fișe de evidență în *Docpat* pentru bunuri culturale de etnografie (Secția de etnografie și artă populară Orăștie) 140 buc.

- Inventarierea colecțiilor aflate în bibliotecă.

- Inventarierea colecție de arheologie.

- Inventarierea colecție de artă.

- Inventarierea colecției de tezaur.

În cursul anului 2023 au fost transmise ordinele de clasare și certificatele de clasare aferente pentru mai multe bunuri culturale mobile aflate în patrimoniul Muzeului Civilizației Dacice și Romane, după cum urmează:

- 5 bunuri culturale mobile (Statuie-menhir) cu valoare arheologică și istorico-documentară, clasate în patrimoniul cultural național mobil, în categoria juridică „Tezaur”.

- 3 bunuri culturale mobile (Cercel) cu valoare arheologică și istorico-documentară, clasate în patrimoniul cultural național mobil, în categoria juridică „Tezaur”.

- 200 bunuri culturale mobile (Opaiț) cu valoare arheologică și istorico-documentară, clasate în patrimoniul cultural național mobil, în categoria juridică „Fond”.

8. Alte evenimente, activități specifice instituției, planificate pentru perioada de management:

Pentru perioadă de management 2023 - 2027 au fost propuse o serie de activități specifice instituției muzeale, derivate din funcțiile de bază, precum:

8.1. Evidența patrimoniului cultural mobil, inventarierea și evaluarea bunurilor muzeului, acțiune în derulare

- continuarea evidenței primare a patrimoniului prin întocmirea fișelor analitice de evidență (FAE), a înregistrărilor în baza de date DOCPAT;

- continuarea derulării procedurilor de clasarea patrimoniului la cele două categorii juridice (tezaur și fond);

- inventarierea periodică a colecțiilor, în condițiile prevăzute de lege.

Termen: 2023 – 2027

8.2. Conservarea și restaurarea patrimoniului cultural mobil, prin cele două componente ale sale:

- continuarea măsurilor și acțiunilor prin mijloace și tehnici specifice în conformitate cu Normele de Conservare;

- continuarea restaurării, a intervenției directe, în conformitate cu Normele de Restaurare, asupra bunurilor muzeale pe diferite suporturi (ceramică, hârtie, metal).

Termen: 2023 – 2027

8.3. Continuarea participării Muzeului Civilizației Dacice și Romane în colaborare cu instituții de cercetare, muzeale, universitare și a administrației publice locale și centrale la susținerea proiectelor cu finanțare locală, guvernamentală și europeană, în perioada 2023 – 2027:

Alături de proiectele cultural-educative desfășurate cu partenerii externi, muzeul a participat și la diverse proiecte cu fonduri nerambursabile, cum ar fi:

8.3.1. Proiectul Ruta Împăraților Romani care face parte din proiectul mai larg Rute culturale în zona inferioară și de mijloc a Dunării, proiect aprobat în cadrul cererii de proiecte a Comisiei Europene (23/G/ENT/CIP/11/B/N02S008) „Trans-national cooperation projects on European Cultural Routes” și care are ca obiectiv principal diversificarea ofertei turistice europene și creșterea vizibilității zonei Dunării inferioare și de mijloc ca o destinație atractivă și durabilă, prin dezvoltarea unei rute culturale în Bulgaria, Croația, România și Serbia. În 2015, Ruta Împăraților Romani, alături de Ruta dunăreană a vinului, din care fac parte 12 regiuni viticole, a fost

certificată ca și rută culturală europeană a Consiliului Europei. Colaborarea între partenerii proiectului continuă și în perioada 2023 - 2027.

Termen: multianual

8.3.2. Proiect de cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic **Ardeu – „Cetățuie”**, com. Balșa, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2022 – 2027, finanțat de Ministerul Culturii.

Termen: 2023 - 2027

8.3.3. Proiect de cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic **Micia**, com. Vețel, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2021 – 2025, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

Termen: 2023 - 2025

8.3.4. Proiect de cercetare arheologică sistematică situl arheologic prioritar **Ulpia Traiana Sarmizegetusa**, com. Sarmizegetusa, jud. Hunedoara, perioada de derulare 2019 – 2024, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

Termen: 2023 - 2024

8.3.5. Proiect de cercetare arheologică sistematică **Uroi – Măgura Uroiului**, perioada de derulare 2013 – 2024, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

Termen: 2023 – 2024

8.3.6. Proiect de cercetare arheologică sistematică în comuna **Rapoltu Mare – La Vie**, județul Hunedoara, perioada de derulare 2013 – 2024, finanțat de Ministerul Culturii și cofinanțat de către Consiliul Județean Hunedoara prin Muzeului Civilizației Dacice și Romane.

Termen: 2023 – 2024

8.3.7. Proiectul „Realizarea Muzeului Civilizației Dacice” în municipiul Orăștie, Poarta de intrare către Cetățile Dacice, județul Hunedoara.

Scopul realizării proiectului constă în conectarea celor două capitale dacice și romane prin intermediul acestui spațiu expozițional. Comasarea patrimoniului cultural imobil al Muzeului de Etnografie și Artă Populară Orăștie cu patrimoniul arheologic descoperit în ultimii 50 de ani în cadrul sitului arheologic Grădiștea de Munte - Sarmizegetusa Regia și punerea în valoare expozițională la nivelul standardelor sec.

XXI. De asemenea în viitorul spațiu expozițional vor fi organizate depozite pentru păstrare a materialului arheologic.

Realizarea acestui proiect va avea un impact pozitiv asupra dezvoltării durabile a comunității locale:

- Dezvoltarea turismului cultural în context european, dezvoltarea durabilă în zona Orăștiei;
- Realizarea unor expoziții cu artefacte aparținând civilizației dacice;
- Creșterea interesului pentru cultura și civilizația antică;
- Integrarea acestui muzeu în zona istorică cu vestigii de epocă medievală din municipiul Orăștie.

Astfel, prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 46/2018, s-a aprobat preluarea imobilului „Spital Orăștie” din domeniul public al Municipiului Orăștie în domeniul public al județului Hunedoara, în vederea reabilitării și modernizării pentru a corespunde noii destinații de sediu pentru Muzeul Civilizației Dacice Orăștie – secție a Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva.

Proiectul „Realizarea Muzeului Civilizației Dacice” este finanțat în cadrul Programului Operațional Regional 2014-2020, Axa prioritară 13, iar implementarea acestuia se va realiza în parteneriat de către Consiliul Județean Hunedoara și Consiliul Local al Municipiului Orăștie.

Termen: 2023 - 2024

8.3.8. Proiectul „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetice” Muzeu vechi Constantin Daicoviciu.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane este parte a primei rute europene din România, „Ruta Împăraților Romani” care poate fi considerat punctul de plecare către cercetarea interdisciplinară și formarea profesională îmbinată cu practica în teren.

Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic are ca scop atragerea specialiștilor din mediul academic, universitar și al cercetărilor științifice din Europa și lume către cel mai important sit arheologic de epocă romană din România.

Prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 202 din 28 august 2019, s-a aprobat nota conceptuală și tema de proiectare pentru obiectivul de investiții „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetice” Muzeu vechi Constantin Daicoviciu.

În acest sens, pentru realizarea acestui obiectiv de investiții, în urma întocmirii expertizei tehnice atașate proiectului cu nr. 628/2008 a rezultat faptul că cea mai eficientă măsură este demolarea clădirii Muzeului vechi „Constantin Daicoviciu” Sarmizegetusa deoarece costurile de reabilitare depășesc cu mult construirea unei clădiri noi.

Obiectivul de investiții propus va consta în construirea unei clădiri noi pentru crearea de spații necesare cercetării arheologice, a unor spații de cazare pentru cercetători/studenti, amenajarea unor spații de depozitare și expunere artefacte, amenajarea unei parcuri atât pentru obiectivul propus cât și pentru vizitatorii sitului Ulpia Traiana Sarmizegetusa.

În luna noiembrie 2019 a fost realizat Studiul de fezabilitate (SF) pentru obiectivul de investiții „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic - Muzeul vechi Constantin Daicoviciu”, iar cu adresa nr. 302/27.01.2020 această documentație a fost înaintată Consiliului Județean Hunedoara în vederea aprobării prin hotărâre.

Propun Consiliului Județean Hunedoara continuarea finanțării multianuale a obiectivului de investiții „Centru de pregătire profesională în domeniul arheologic și turistic/centrul cibernetic - Muzeul vechi Constantin Daicoviciu”.

Termen: multianual

8.3.9. Proiectul „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, comuna Sarmizegetusa, județul Hunedoara.

Documentația de avizare a lucrărilor de intervenții a proiectului „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa” a fost achiziționată de către Muzeul Civilizației Dacice și Romane în baza Hotărârii Consiliului Județean Hunedoara nr. 156/2013.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane a obținut avizarea documentației la faza D.A.L.I. de către Ministerul Culturii prin Avizul nr. 203 din 20.10.2014. În anul 2016, Muzeul Civilizației Dacice și Romane a predat Consiliului Județean Hunedoara, această documentație prin Contractul de cesiune drepturi de autor nr. 106/13838/2016 și care a fost aprobată prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 114/2016.

Proiectul „Conservare, restaurare la Amfiteatrul din cadrul sitului arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”, este finanțat în cadrul Programului Operațional Regional 2014 – 2020, Axa prioritară 5, conform Contractului de finanțare nr.4426/16.07.2019, iar implementarea acestuia se va realiza de către Consiliul Județean Hunedoara.

Termen: 2023 - 2024

8.4 Promovarea unor proiecte pentru perioada de management 2023 – 2027 cu posibilitate de finanțare locală, guvernamentală și europeană

8.4.1. Proiectul: Digitalizarea valorilor aferente, marcarea și semnalizarea în cadrul Traseului Castrelor romane a Castrului roman Micia

Proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta C11 - Turism și Cultură

Prin acest proiect se dorește includerea obiectivului Castrul roman Micia în ruta turistică culturală - Traseul castrelor romane și promovarea acestui obiectiv prin intermediul digitalizării rutelor, semnalistică și aplicații pentru telefon.

Micia a constituit unul dintre cele mai însemnate centre ale Daciei Romane, ansamblul locuirii de aici compunându-se dintr-o fortificație, constituită încă din timpul lui Traian, alături de care s-au dezvoltat, pe parcursul secolelor al II-lea și al III-lea, un vicus și, mai apoi, un pagus important. Castrul de la Vețel, jud. Hunedoara, una dintre cele mai mari garnizoane de trupe auxiliare din Dacia (peste 7 ha), este amplasat la aproximativ 3 km în spatele Defileului Mureșului. Incinta are forma unui dreptunghi alungit, proporționat atipic, laturile lungi însumând de două ori lățimea acesteia.

Importanța sa strategică a impus, încă de la început, o garnizoană numeroasă, însă odată cu trecerea timpului, numărul trupelor a fost suplimentat, astfel că cel puțin începând cu perioada severiană aici au cantonat concomitent trei unități auxiliare distincte (Coh. II Flavia Commagenorum Equitata Sagittariorum, Ala I Hispanorum Campagonum și Numerus Maurorum Miciensium).

Datorită amplasării și importanței sale, Micia s-a bucurat de atenția mai multor specialiști în utilizarea imaginilor aeriene, care au adus noi date cu privire la planimetria așezării, necropolelor și castrului de pe Valea Mureșului.

Turiștii au posibilitatea să observe Platoul Amfiteatrului roman, să participe la evenimente specifice de punere în valoare a sitului (exemplu MICIA REDIVIVA), să participe activ la taberele militare și ateliere de jocuri romane, gastronomie și meșteșuguri specifice epocii romane, reconstituirea unui Ritual antic dansuri antice, prezentarea taberelor militare și simularea confruntării armatelor.

Valorificarea durabilă a obiectului de patrimoniu CASTRUL ROMAN MICIA prin activități de promovare – digitalizarea sitului, crearea unei aplicații dedicate vizitatorilor, marcarea și semnalizarea sitului, crearea unei oferte culturale comune, punerea în valoare a peisajului natural din zonă, abordarea centrată pe nevoile turiștilor, îmbunătățirea portofoliului de servicii, scurtarea semnificativă a timpilor de răspuns, automatizarea proceselor repetitive, creșterea gradului de descentralizare și integrarea facilă și rapidă în procesele instituționale ale actorilor externi, marketing și management.

Digitalizarea prin scanare laser 3D asigură copia fidelă în format digital a Castrului Roman Micia și îi ajută pe arhitecții și specialiștii din domeniu să restaureze

acest monument istoric cu o precizie foarte bună și cu costuri mult mai mici, contribuind la conservarea și protejarea patrimoniului național și totodată poate fi transmisă viitoarelor generații, în cel mai precis mod.

Procesul de digitalizare este complex și presupune în prima fază, scanarea laser 3D a amplasamentului, apoi procesarea datelor și crearea fișei de metadate. Ulterior, materialele digitizate cu ajutorul scanării laser 3D sunt disponibile, în format digital, în platforme specializate, fiind accesibile pentru utilizatorul final, dar și pentru specialiștii în domeniu: arhitecți, arheologi, proiectanți care pot accesa informațiile necesare direct din platformă fără a fi nevoie de o vizită pe teren.

Scanările 3D vor include și piese din patrimoniul MCDR, care au fost descoperite în cursul cercetărilor, pentru a fi incluse în aplicația dedicată.

Avantajele oferite de digitalizarea acestui patrimoniu istoric „Castrul roman Micia” sunt:

- promovarea locală și națională pe plan turistic, contribuind implicit la dezvoltarea economică

- în urma scanării rezultă un model 3D metric real, oferind posibilitatea de analiză spațială a acestuia

- norul de puncte obținut în urma scanării laser 3D permite realizarea unui model real cu precizie milimetrică

- posibilitatea monitorizării obiectivului prin realizarea de scanări succesive și implicit urmărirea comportării în timp a construcției

- datele pot fi ulterior folosite sub forma de imagini 3D virtuale în scopul creării unui muzeu virtual 3D și pentru dezvoltarea turismului.

Termen: multianual

8.4.2. Proiectul: Restaurare, revitalizare și promovare prin digitalizare în cadrul traseului castrelor romane pentru obiectivul: „Intrare Forul lui Traian din cadrul sitului Arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa”

Proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta C11 -Turism și Cultură

Situl arheologic de la Sarmizegetusa a fost inclus într-un traseu tematic istoric județean, selectat de către Danube Competence Center pentru a face parte din circuitul european „Ruta împăraților romani”, parte din proiectul mai larg „Rute culturale în zona inferioară și de mijloc a Dunării”, proiect aprobat în cadrul cererii de proiecte a Comisiei Europene „Trans-national cooperation projects on European Cultural Routes”.

În imediata apropiere a sitului arheologic se regăsește Muzeul de arheologie Sarmizegetusa al fostei colonii, în care sunt expuse obiecte aparținând acesteia.

Obiectivul face parte din Lista Monumentelor Istorice (104 HD-I-s-A-03205) și este protejat de legea nr. 422/2001, ca monument de categoria A, adică de interes național. Importanța națională a acestui sit îl plasează pe primele locuri între destinațiile traseelor de turism istoric dar este și o bază permanentă de cercetare arheologică. Complexul arheologic oferă vizitatorilor imaginea vestigiilor romane: amfiteatrul, palatul augustalilor, forul, templele unor divinități.

După restaurare, destinația monumentului va rămâne aceeași, având funcțiune principală mixtă, culturală și istorică și nu în ultimul rând turistică.

În urma investiției care se va face prin acest proiect, restaurarea, revitalizarea și digitalizarea intrării în Forul lui Traian, se va simți efectul valorii adăugate, va crește impactul vizual în fața turiștilor ceea ce va conduce la un plus de atracție a Complexului arheologic, având ca rezultat creșterea numărului de turiști, mai ales că acest proiect este complementar cu investiția realizată de către Consiliul Județean Hunedoara prin POR 2014-2020 și care vizează restaurarea Amfiteatrului din cadrul sitului arheologic și digitalizarea acestuia, investiție care va fi realizată până în anul 2023. Majorarea numărului de turiști se va resimți și în cifra de afaceri a pensiunilor din comună, lucru care încurajează creșterea numărului de pensiuni turistice în întreaga zonă.

Obiectivul general al proiectului este de a valorifica durabil obiectul de patrimoniu COLONIA ULPPIA TRAIANA AUGUSTA DACICA SARMIZEGETUSA, prin lucrări de conservare și restaurare, cu impact direct în creșterea numărului de vizitatori după intervenția asupra sa, impulsivând dezvoltarea locală și implicit a județului Hunedoara.

Pentru a fi atins se au în vedere următoarele obiective specifice:

- Conservarea și Restaurarea Intrarea în For: Situația propusă prevede realizarea unei structuri care să sugereze forma inițială a monumentului și care să includă elementele care-l formau in situ. Se propune utilizarea fundațiilor din piatră existente.
- Promovarea valorii adăugate aduse sitului arheologic prin activități de digitalizare și promovare, cu rol în creșterea gradului de atractivitate și implicit a numărului de vizitatori.
- Vor fi realizate reconstituiri 3D ale întregului For, de asemenea scanări 3D ale celor mai importante obiecte arheologice descoperite aici, în vederea includerii acestora în aplicația dedicată.

Termen: multianual

8.4.3. Proiectul: Restaurare, revitalizare și promovare prin digitalizare în cadrul traseului castrelor romane pentru obiectivul: „Clădire cu spații muzeale și anexe, acces sit arheologic Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa”

Proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta C11 - Turism și Cultură.

Complexul arheologic Sarmizegetusa Ulpia Traiana face parte din Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa și este menționat pe Lista Monumentelor Istorice cu indicativul 104 HD-I-s-A-03205. Monumentul se încadrează în grupa A de monumente istorice și este protejat de legea nr. 422/2001.

Compusă din 14 edificii vizibile și mult mai multe încă necercetate care descriu o așezare romană de 20000 de locuitori, Colonia Sarmizegetusa Ulpia Traiana a fost capitala spirituală a Daciei romane și locul unde își avea sediul procuratorul financiar al provinciei.

Situl este emblematic în categoria monumentelor arheologice din epoca romană și reușește să atragă turiști prin forța puternică a trecutului istoric.

Ruinele evocă o așezare de 200000 de locuitori, cu edificii care odinioară compuneau capitala Daciei romane. Ele sunt dovezile unei civilizații avansate.

Proiectul Restaurare, revitalizare și promovare prin digitalizare pentru obiectivul inclus în cadrul traseului castrelor romane: "Clădire cu spații muzeale și anexe, acces sit arheologic Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa" își propune construirea unei clădiri la intrarea în sit. Clădirea va avea o suprafață desfășurată de cca. 700 mp și va funcționa ca un muzeu de sit adăpostind totodată și funcțiuni necesare zonei de acces în sit (punct info, anexe administrative, grupuri sanitare).

Construcția va trebui să fie cât mai puțin invazivă, reversibilă, din materiale sustenabile și să îndeplinească standardul NZEB.

Principala funcțiune adăpostită este cea de muzeu de sit – va găzdui, în condiții de expunere adecvate, exponatele aflate acum în clădirea de peste drum. Totodată se preconizează amenajarea unui lapidariu cu principalele piese din lapidariul aflat acum în incinta muzeului existent și cu piese aflate în ruina forumului și care au nevoie urgentă de protecție. Muzeul va avea nevoie de anexe – spații administrative

A doua funcțiune adăpostită va fi cea de punct info și acces în sit care ar trebui să conțină spații de primire/recepție/eliberare bilete, spații de odihnă, sală multifuncțională (proiecții, prelegeri pregătitoare pentru tururi ghidate, expoziții temporare). Această funcțiune va fi completată de spații anexe - magazin de suveniruri, punct de alimentație publică, oficiu, depozitare, grupuri sanitare. Totodată, proiectul își propune documentarea, cercetarea, promovarea, digitalizarea și protejarea monumentului arheologic și de arhitectură care să acopere o perioadă cronologică din epoca preistorică până în epoca modernă. Metodele propuse constau în folosirea noilor tehnologii precum digitalizarea 2D și 3D (OrtoFotoPlanuri – imagini aeriene cartate). Proiectul mizează pe digitalizarea 3D ca fiind o metodă inovatoare pentru promovarea monumentului istoric – fiind un element cheie al unui model sustenabil de protejare al acestuia.

Obiectivul general al proiectului este de a valorifica durabil obiectul de patrimoniu COLONIA ULPIA TRAIANA AUGUSTA DACICA SARMIZEGETUSA, prin lucrări punere în valoare a sitului, cu impact direct în creșterea numărului de vizitatori după intervenția asupra sa, impulsivând dezvoltarea locală și implicit a județului Hunedoara.

Termen: multianual

8.4.4. Proiectul: „Creșterea eficienței energetice și reabilitarea imobilului Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva - Magna Curia”

Prin Hotărârea Consiliului Județean Hunedoara nr. 119 din 28 aprilie 2022 s-a aprobat depunerea, valoarea maximă eligibilă și a cheltuielilor aferente proiectului „Creșterea eficienței energetice și reabilitarea imobilului Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva - Magna Curia”, în cadrul apelului de proiecte PNRR/2022/C5/2/B.2.1/1, PNRR/2022/C5/2/B.2.2/1, componenta 5 - Valul renovării, axa 2 — Schema de granturi pentru eficiență energetică și reziliență în clădiri publice. operațiunea B.2: Renovarea energetică moderată sau aprofundată a clădirilor publice.

Astfel, proiectul a fost depus de către Consiliul Județean Hunedoara în cadrul apelului de proiecte pentru finanțare prin Planul Național de Redresare și Reziliență - Componenta 5 - Valul renovării.

Termen: multianual

F.	Previzionarea evoluției economico-financiare a instituției, cu o estimare a resurselor financiare ce ar trebui alocate de către autoritate, precum și a veniturilor instituției ce pot fi atrase din alte surse:
-----------	---

1.	Proiectul de venituri și cheltuieli pentru următoarea perioadă de raportare:
-----------	---

BUGET DE VENITURI:

-lei-

TOTAL VENITURI	9.300.000
Venituri proprii	1.000.000
Subvenții	8.300.000

BUGET DE CHELTUIELI:

-lei-

TOTAL CHELTUIELI	9.300.000
Cheltuieli de personal	7.000.000
Cheltuieli bunuri si servicii, din care: cercetari arheologice sistematice 0 lei	2.156.000
Alte cheltuieli, din care: Ag. culturala 63.000 lei	144.000
Cheltuieli de capital	0

2.	Nr. de beneficiari estimați pentru următoarea perioadă de management:
-----------	--

Beneficiarii instituției muzeale: vizitatori și participanți la manifestări științifice, proiecte și activități culturale și educative	Numărul de beneficiari	
	ANUL 2023	ANUL 2024
	58.632	60.000

Beneficiarii instituției muzeale: în mediul online site-ul web al muzeului (www.mcdr.ro), pagina de Facebook, canalul mcdrtube, profil Instagram	Numărul de beneficiari	
	ANUL 2023	ANUL 2024
	1.839.772	1.900.000

3.**Analiza programului minimal realizat:**

Analiza programului minimal realizat în 2023 în conformitate cu anexa nr. 2 la Contractul de management încheiat cu Președintele Consiliului Județean Hunedoara și înregistrat la Consiliul Județean Hunedoara sub nr. 26199/28.12.2022:

PROGRAM MINIMAL ANUAL**ANUL 2023**

Nr. crt.	Program	Scurtă descriere a programului	Nr. proiecte în cadrul programului	Denumirea proiectului	Observații
1.	Program manifestări științifice de tipul sesiunilor, simpozioanelor și conferințelor naționale și internaționale	Valorificarea și popularizarea rezultatelor cercetării științifice desfășurate de către specialiștii MCDR, precum și a celor din țară și străinătate. Prezentări și dezbateri în cadrul sesiunilor, simpozioanelor și conferințelor naționale și internaționale la care participă specialiști din țară și din străinătate, din mediul academic și muzeal	2	- Sesiunea anuală de Comunicări Științifice a MCDR; - „Micia Rediviva”	Realizat

2.	Program expoziții temporare	Programul își propune realizarea evenimentelor expoziționale care oferă publicului vizitator posibilitatea de a cunoaște în principal valoarea patrimonială a colecțiilor de specialitate din cadrul MCDR	7	<ul style="list-style-type: none"> - Exponatul lunii; - Obiecte restaurate în anul 2023 în laboratorul de restaurare al MCDR; - „Orașul Brad, de altădată...” - Sculpturi din patrimoniul MCDR semnate Ioan Șeu, Ediția a II-a - Donația Valeriu Pascu, la 130 de ani de la naștere - Expoziții de grup ale artiștilor plastici brădeni, membri ai Clubului „Dialogul artelor” - Salonul de Iarnă, ediția a VI-a 	Realizat
3.	Program evenimente culturale educaționale	Programul constă în organizarea unor evenimente care să ofere publicului pe diferite categorii de vârstă, posibilitatea îmbogățirii cunoștințelor din domeniul istoriei, naturii și a culturii generale, precum și a respectului față de patrimoniul cultural	8	<ul style="list-style-type: none"> - „Târgul European al Castelelor” - „Noaptea Muzeelor” - „Under History III” - „Ziua Internațională a copilului” - „Școala de vară de restaurare ceramică” - „Manifestări dedicate omagierii personalității lui Aurel Vlaicu” - Workshop & expoziție – StudART, Edițiile IV-IX, 2023-2028 - Zilele porților deschise la toate siturile unde MCDR desfășoară cercetări arheologice sistematice 	Realizat

4.	Program editorial	Valorificarea patrimoniului muzeal deținut cât și cel rezultat din cercetarea științifică, în special a cercetării arheologice, prin intermediul unor publicații științifice de specialitate	2	<ul style="list-style-type: none"> - Publicarea revistei <i>Sargetia</i>, anuarul MCDR - Publicarea unor cataloage, albume și broșuri privind expozițiile sau colecțiile MCDR 	Realizat
5.	Program de restaurare a obiectelor de patrimoniu din colecțiile MCDR	Restaurarea unor bunuri de patrimoniu aflate într-un stadiu avansat de degradare și care vor constitui piese de referință în cadrul evenimentelor expoziționale organizate de MCDR	20	Restaurare obiecte de metal, ceramică și carte veche în laboratorul propriu al MCDR	Realizat
6.	Program cercetări arheologice sistematice	Activitățile din cadrul programului vor fi orientate pe continuarea cercetării arheologice sistematice de către colective științifice formate din specialiștii din cadrul instituției	2	<ul style="list-style-type: none"> - Cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic prioritar Ulpia Traiana Sarmizegetusa - Cercetare arheologică sistematică a sitului arheologic Rapoltu Mare, Punct – <i>La Vie</i> 	Realizat

7.	Program cercetări arheologice preventive	Programul constă în întocmirea unui raport de cercetare arheologică preventivă care conține propunerea specialiștilor cu privire la protecția vestigiilor descoperite sau, după caz, emiterea certificatului de descărcare de sarcină arheologică a suprafeței cercetate	10	Cercetările arheologice preventive, au fost în funcție de situațiile concrete și de existența unor contracte cu terții încheiate în acest sens, iar finanțarea va fi efectuată de către beneficiari	Realizat
8.	Program evidența științifică a patrimoniului cultural mobil	Programul evidența științifică a patrimoniului cultural mobil se derulează pe cele două componente ale sale: evidența primară și clasarea patrimoniului. Programul are în vedere continuarea și actualizarea inventarierii patrimoniului cultural mobil deținut, în conformitate cu standardele	2	- Evidența primară - Clasarea patrimoniului	Realizat

		și normele în vigoare, întocmirea fișelor de evidență și continuarea procedurilor de clasare la cele două categorii juridice (tezaur și fond)			
--	--	---	--	--	--